

ਸਰਦਰਾਂ

ਬਿਰਠਮ ਸੋਹੀ

ਸਰਦਾਰ
(ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)

ਇਸ ਕਲਮ ਤੋਂ :

1. ਪਲਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤੇ 2007
2. ਆਪਣੇ ਜੋਗੀ ਛਾਂ 2010

ਸਰਦਾੜੀ

ਬਿਕਰਮ ਸੌਹੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਵਿਰਾਸਤ ਅਕਾਦਮੀ
ਲੁਧਿਆਣਾ

Sardalan

Collection of Poems by

Dr. Bikram Singh Sohi

812 Prairie Creek Dr Pacifica CA 94044 United States

Mob.+14437601098

India : 43-Guru Amardas Nagar Jalandhar,

Punjab-144008, India

WhatsApp+91-98723-32052

Cover Page : Pearl Multani

ISBN : 978-93-81439-83-8

Price : 200/-

First Print : June 2022

Sole Distributor

Singh Brothers, Amritsar

Publishers :

ਨਨਕ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰਸਾਰ ਮਾਲਾ

5-ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ,
ਨਜ਼ਦੀਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਭਵਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

Punjabi Lok Virasat Academy
Ludhiana

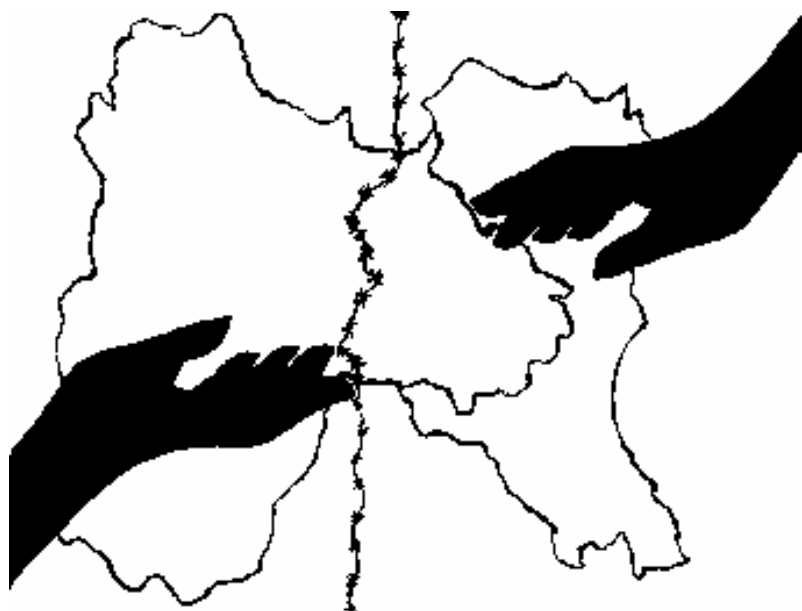
Printed at

Printwell

146, Industrial Focal Point, Amritsar

ਧਰਤ ਸੁਹਾਵੀ ਤਾਲੁ ਸੁਹਾਵਾ
ਵਿਚਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲੁ ਛਾਇਆ ਰਾਮ ॥

ਧਰਤੀ ਸੁਹਾਵੀ ਦੇ ਨਾਂ...

ਇਹਨਾਂ ਵੰਡਣੇ ਸੀ ਰੱਬ
ਇਹਨਾਂ ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਵੰਡ 'ਤਾ !
ਤੇਰਾ ਸਾਗ ਵਾਲਾ ਕੁੱਜਾ
ਤੇਰਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਵੰਡ 'ਤਾ !
ਤੇਰੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਹੀਰ
ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਮਿਲੀ
ਕਹਿੰਦੀ ਹਿੰਦੂ ਆਂ ਨਾ ਸਿੱਖ !
ਨਾ ਕੁਰਾਨ ਆ ਪੜ੍ਹੀ !
ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਾ ਮੁਹੱਲਾ
ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਨਾ ਗਲੀ !
ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਲੱਤ ਲਹਿੰਦੇ
ਇੱਕ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅੜੀ !
ਮੇਰੇ ਵਾਰਸਾ ਵੇ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ
ਲੈ ਜਾ ਝੱਲਿਆ !

ਤਤਕਰਾ

1. ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ	13	24. ਸੁਰਮਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ	52
2. ਦੋ ਬੇੜੀਆਂ 'ਚ	14	25. ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੀ ਚਮਕ	54
3. ਹਿਰਨੀ ਦੀ ਅੱਖ	15	26. ਇੱਕ ਰੋਸ	55
4. ਮੈਂ ਅੱਗ ਦੀ ਸਿਆਹੀ	16	27. ਤੇਰਾ ਪੂਰਾ ਸੀ ਪੰਜਾਬ	58
5. ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰੰਗੀਆਂ	18	28. ਐਂ ਖੁਦਾ ਤੇਰੀ ਖੁਦਾਈ	62
6. ਅੱਜ ਅੰਬਰ ਡੂੰਘਾ ਬੀਜਿਆ	19	29. ਗੱਲਾਂ ਅੰਦਰ ਲੋਅ	64
7. ਬਾਕੀ ਬਾਤ ਵੀ ਹੈ	21	30. ਜਦ ਵੀ ਵਰਕਾ ਫੋਲਦਾਂ	66
8. ਜੋ ਪਰੀਆਂ ਸੀ ਘੱਲੀਆਂ	23	31. ਸਫ਼ਰ ਅਜੇ ਮੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ	68
9. ਅਸੀਂ ਖਿੜ ਖਿੜ ਜਾਣਾ ਏ	27	32. ਬਾਕੀ ਬਾਤ ਵੀ ਹੈ	70
10. ਬੇਖੁਦੀ ਵੀ ਹੈ	29	33. ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਸਰਨਾਵੇਂ ਵਾਲਾ	72
11. ਦੇਹੜੀ ਇਹ ਖੰਡ ਮਿਸ਼ਰੀ	30	34. ਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਓਹ ਪੌਣ	73
11. ਜਦ ਵੀ ਵਰਕਾ ਫੋਲਦਾਂ	31	35. ਰੁਕੀਂ ਨੀ ਹਵਾਏ	75
12. ਤੂੰ ਦਿਲਾ ਕਰ ਆ	33	36. ਇਹ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਇਹ ਵਾਕ ਨੇ	77
13. ਕੱਚ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ	34	37. ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ	78
14. ਕਾਰੋਬਾਰ	36	38. ਸਰਦਲਾਂ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਨੇ	80
15. ਜੋ ਸੂਰਜ ਸੀ ਆਪ	37	39. ਫ਼ਾਸਲਾ	87
16. ਪਤਾਲ-ਏ-ਬੰਦਗੀ	39	40. ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਤੀਰਥ	90
17. ਬੂਹੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਮੁੜੀਆਂ	41	41. ਖੀਵੀ ਸਰਦਲ	91
18. ਰਹਿਬਰੀ ਦੇ ਛਾਣਨੇ	42	42. ਲਹੂ ਦੀ ਧਾਰ	93
19. ਸਮਿਆ ਦੇ ਬੋਝਿਓਂ ਕਿਰ ਗਏ	44	43. ਹੱਡਾਂ ਦੀ ਰੁੱਤ	94
20. ਪਰਦੇ	45	44. ਦੀਪ ਜਲਦੇ ਕੇਸ ਬਲਦੇ	97
21. ਛੇੜ ਦਿਓ ਹੁਣ ਜਲ ਤਰੰਗ	46	45. ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਦੇ ਆਖੇ	98
22. ਰੁਕੀਂ ਨੀ ਹਵਾਏ	47	46. ਦਿਲ ਦੀ ਲਹਿਰ	100
23. ਕੀ ਮਿਲਿਆ ਏ	49	47. ਬੰਨਾ ਫਕੀਰ	101

48. ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੀਏ	102	55. ਚਿੱਟਾ ਤੇਜ਼ਾਬ	117
49. ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕੀ ਗੱਲ	105	56. ਤਨ ਤਲਿੱਸਮ	118
50. ਉੱਡਦੀਆਂ ਪੰਜਾਲੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ	107	57. ਮੁਰਗਾਬੀ ਸੁਣੀਏ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਕੀ	
51. ਦਿਲ ਦੀ ਬੱਦਲੀ	110	ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ	120
52. ਨਹੀਂ ਬੁੱਕਲਾਂ ਚ ਲੁਕਦੇ ਸਿਤਾਰੇ	111	58. ਮੇਰੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਬੜੇ	122
53. ਕੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਲਦੇ ਈ	113	59. ਸਾਂਝੇ ਵਾਰ ਨੇ ਬੋਹੜ ਅਨਾਰ ਕੀਤਾ	123
54. ਕੀ ਬਣਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਤਲੀਆਂ ਦਾ?	114	60. ਤਲਵਾਰ ਰੁੱਤੇ	125

ਸੁਆਗਤੀ ਸ਼ਬਦ

ਕਵਿਤਾ ਮਨ ਵਿਚ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਆਵੇਸ਼ ਵੀ। ਇਹ ਉੱਗਦੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਬੀਜ ਵੀ ਕੇਰਦੀ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ ਵਰਤਮਾਨ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਤਰਲ ਹੋ ਕੇ ਮਨ ਮਸਤਕ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਸਰਦਾਰ ਵਸੀਲਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਤਨ ਗਰੰਥ ਵਧੇਰੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਾਵਿ-ਸਰੂਪ ਹੀ ਹਨ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਗਰੰਥ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਵੈਦ-ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਸਰਵੋਤਮ ਡਿਗਰੀ ਕਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਬਦੇਸ਼ ਵੱਸਦੇ ਕਵੀ ਮਿੱਤਰ ਬਿਕਰਮ ਸੋਹੀ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਪੁਸਤਕ 'ਸਰਦਲਾਂ' ਪੜ੍ਹਨ ਪਰਖਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਕੇਵਲ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਾਂ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਧ ਵੀ ਹੈ। ਬਿਕਰਮ ਸੋਹੀ ਕਿੱਤੇ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਵੈਟਰਨਰੀ ਡਾਕਟਰ ਹੈ ਪਰ ਕਵਿਤਾ ਸਿਰਜਣ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਵੱਖੀ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡ ਸੋਹੀਆਂ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਬਿਕਰਮ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਰੂਸੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਪਾਠਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਆਗੂ ਬਾਪ ਸ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਕੋਲ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੁਸਤਕ-ਭੰਡਾਰ ਸੀ। ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਤਪਦੇ ਸੇਕ ਵੇਲੇ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਜਲੰਧਰ ਆ ਵੱਸਿਆ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਅਗਲੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਵੈਟਰਨਰੀ ਕਾਲਜ 'ਚ ਬੀ.ਵੀ.ਐੱਸ.ਸੀ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਆ ਗਿਆ। ਏਥੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਬੈਠਕ ਡਾ. ਮ.ਸ. ਰੰਧਾਵਾ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹ ਪਾਠਕ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰਜਣਾ 'ਚ ਮਾਰਗ ਮਗਰੋਂ ਪਛਾਣਿਆ। ਦੋ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਦਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਤੀਜਾ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ।

ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਕਰਮ ਸੋਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਸ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਬੰਧਨ ਤੋੜ ਸਕੇ। ਆਜ਼ਾਦ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਕਵਿਤਾ। ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪਠਨ ਪਾਠਨ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਤੱਤਸਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸ਼ਬਦ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਨੂੰ ਪਾਲਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ

ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਟਿਕਾਉਣ ਦੀ ਗੀੜ ਪਾਲਦਾ ਹੈ। ਬਿਕਰਮ ਸੋਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਰਥ ਪਸਾਰਦੇ ਫਿਰਨ। ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਰੀਨੇ ਨਾਲ ਟਿਕਾਉਂਦਾ, ਸਜਾਉਂਦਾ ਤੇ ਕਵਿਤਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਨੁਭਵ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਲੈ ਤੁਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਵਿਸ਼ਾ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਸ: ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮੱਲ੍ਹੀ ਪਾਸੋਂ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਸੁਣੀਆ ਗੱਲਾਂ ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਪਰੋਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ 1947 ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਕੋਲ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਬਿਕਰਮ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ।

ਕੋਈ ਪਾਕਿ ਲਈ ਬੈਠਾ
ਕਿਸੇ ਹਿੰਦ ਮੱਲਿਆ।
ਤੇਰਾ ਪੂਰਾ ਸੀ ਪੰਜਾਬ,
ਅੱਧਾ ਹੋਇਆ ਝੱਲਿਆ।
ਤੇਰਾ ਪੂਰਾ ਸੀ ਪੰਜਾਬ,
ਟੋਟੇ ਹੋਇਆ ਝੱਲਿਆ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੰਡਣੇ ਸੀ ਰੱਬ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਵੰਡ 'ਤਾ।
ਤੇਰਾ ਸਾਰਾ ਵਾਲਾ ਕੁੱਜਾ,
ਤੇਰਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਵੰਡ 'ਤਾ।
ਤੇਰੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਹੀਰ,
ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਮਿਲੀ।
ਕਹਿੰਦੀ ਹਿੰਦੂ ਆਂ ਨਾ ਸਿੱਖ,
ਨਾ ਕੁਰਾਨ ਆ ਪੜ੍ਹੀ।
ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਾ ਮੁਹੱਲਾ,
ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਨਾ ਗਲੀ।
ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਲੱਤ ਲਹਿੰਦੇ,
ਇੱਕ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅੜੀ।
ਮੇਰੇ ਵਾਰਸਾ ਵੇ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ
ਲੈ ਜਾ ਝੱਲਿਆ।

ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਨਹੀਂ ! ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦੇ ਟਸ ਟਸ ਕਰਦੇ, ਲਹੂ-ਭਿੱਜੇ ਸਿਆੜ ਹਨ ਜੋ ਮਨ ਦੀ ਕੋਮਲ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਦਰਦਾਂ ਨੇ ਕੱਢੇ ਹਨ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਵੀ-

ਮਨ ਹੀ ਇਸ ਦਰਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਤੋਂ ਉਧਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਢਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਬਿਕਰਮ ਸੋਹੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਆਸਥਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਦਾ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਰਤਣ ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਵਜੋਂ ਹੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਇਕਤਵ ਜਾਂ ਖਲ ਨਾਇਕਤਾ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਹਮਾਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਉਸਦੀ ਇਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਲਈ ਆਧਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੇ ਉਸਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਕੋਮਲ ਬੁਰਸ਼ ਛੋਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵ-ਚਿੱਤਰ ਉਸਾਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਕਰਮ ਸੋਹੀ ਦੀ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਹੋਕਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਵਿਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਖ਼ਾਤਰ ਵੱਖਰਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਸਮੱਗਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਟੈਂਕ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਸੱਚੇ ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ,
ਹੁਣ ਆਖਦੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਜੋ ਜੀ।
ਭੁੱਲਿਉ ਸੁਰਖ ਸਰੋਵਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ,
ਬੂਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਕਰਮਾ ਭੁੱਲ ਜੋ ਜੀ।

ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਖਿੜਿਆ ਫੁੱਲ ਵੇਖਣ,
ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੂਰੋਂ ਭਾਰੀਆਂ ਨੇ।
ਲਾਈ ਸ਼ਿਸ਼ਤ ਹਿੰਦ ਦੀ ਮਲਿਕਾ ਨੇ,
ਅੱਜ ਖਿੱਚੀਆਂ ਖੂਬ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨੇ,
ਟੈਂਕ ਪਿੰਜਦਾ ਜਾਏ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ,
ਦੁੱਧ ਵਾਲੀਆਂ ਦੰਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ।

ਕਈ ਆਏ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਵਾਲੇ,
ਖੁਰਾ ਖੋਜ ਨਾ ਮਿਟਿਆ ਬਾਣਿਆਂ ਦਾ।
ਵੇਖੋ! ਅੱਜ ਵੀ ਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਤੇਗ ਲਿਸ਼ਕੇ,
ਰਿਹਾ ਕੱਖ ਨਾ ਰਾਜੇ ਤੇ ਰਾਣਿਆਂ ਦਾ।

ਭਾਵੇਂ ਕਰੋਨਾ ਕਹਿਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚਿੱਤਰ ਉਸਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿ ਵਿਧੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਕੋਲਾਜ ਪੈਟਰਨ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਬਦ ਅਜੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਤੁਰਕੇ ਉਸਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਦਾ ਵਾਹਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ !

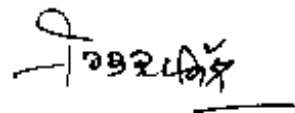
ਬਿਕਰਮ ਸੋਹੀ ਕੋਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਵੀ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸਨੂੰ ਤਰਲ ਹੋਣੋਂ ਵਰਜਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਸੰਭਾਲ ਉਸ ਲਈ ਜਨੂੰਨ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਫ਼ੈਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ।

ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦ ਵੈਟਰਨਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕਲਾਵੰਤ ਪੁੱਤਰ ਸਿਰਫ਼ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਕਮਾਉਂਦੇ ਸਗੋਂ ਸਾਹਿੱਤ ਸਿਰਜਣਾ ਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਚ ਵੀ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਛਾਪ ਹੈ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਸਾਹਿੱਤ ਸਿਰਜਣਾ, ਪੇਂਟਿੰਗ, ਫੋਟੋਗਰਾਫ਼ੀ, ਅਦਾਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸੰਗੀਤ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ ਵੈਟਰਨਰੀ ਕਾਲਿਜ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹਾਰਥੀ ਦਿੱਤੇ ਨੇ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਚੋਂ ਡਾ ਸੁਰੇਸ਼ਵਰ ਸ਼ਰਮਾ ਵਰਗੇ ਸਿਤਾਰਵਾਦਕ, ਪੀ ਐੱਨ ਦਿਵੇਦੀ ਤੇ ਕੀਰਤੀ ਦੂਆ ਵਰਗੇ ਅਦਾਕਾਰ, ਸੁਖਨੈਨ, ਦੇਵਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਸੂ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਮਹਿਰਮ ਤੇ ਵੀਰ ਸੁਖਵੰਤ ਵਰਗੇ ਸੁਰਵੰਤੇ ਗਾਇਕ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਬਲਬੀਰ ਬਗੀਚਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ਰੂਹ ਤ੍ਰਿਪਤਾਉਂਦੇ ਨੇ।

ਹੁਣ ਬਿਕਰਮ ਸੋਹੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੀਸਰੀ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ ਰਾਹੀਂ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਕਤ ਦੇ ਨਾਇਕ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਲਗਪਗ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪਾਤਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਬਿਕਰਮ ਮੈਥੋਂ ਲਾਂਭੇ ਲਾਂਭੇ ਜੁਆਨ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਬਿਰਖਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਰਮ ਵਾਂਗ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ।

ਬਿਕਰਮ ਸੋਹੀ ਦੇ ਸੱਜਰੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸਰਦਲਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਹੈ।

(ਗੁਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ)

ਚੇਅਰਮੈਨ,

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਵਿਰਾਸਤ ਅਕਾਡਮੀ,

ਲੁਧਿਆਣਾ।

ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ

ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਮਿਲਿਆ
ਕਹਿਰ ਨੂੰ ਅਨਹਦ ਨਾਦ
ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿੱਚ ਸੀਸ ਗਿਰਿਆ
ਸੁਰ-ਲੋਕ ਸੁਣੀ ਆਵਾਜ਼

ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਸਾਜ ਤੇ
ਆਰਿਆਂ ਦਾ ਗਜ਼ ਫਿਰਿਆ
ਖੂਨ ਦੀ ਸਰਗਮ ਕਿਹਾ
ਇੱਕ ਓਂਕਾਰ, ਇੱਕ ਓਂਕਾਰ

ਦੇਗਾਂ ਦੇ ਉਬਾਲ ਨੇ
ਅਕੀਦਤ ਦੀ ਇੰਤਹਾ ਪਰਖੀ
ਜਿਸਮਾਂ ਦੀ ਚਾਰਦੁਆਰੀ ਨੇ
ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਜ਼

ਬਦਨ ਤੇ ਅੱਗ ਦੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜੇ
ਸ਼ਿੱਦਤ ਦੀ ਇਉਂ ਬਹਾਰ ਆਈ
ਮੁਰਸ਼ਦ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ ਮਹਿਕਿਆ
ਇੱਕ ਅਗਨ ਦਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ

ਦੈਰ ਡੋਲੇ, ਇਸ਼ਟ ਡੋਲੇ
ਤਿਲਕ ਹੋਇਆ ਬੇਜ਼ਾਰ
ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ ਸੁਰਖ ਹੋ ਕੇ
ਦੇ ਗਈ ਧਰਵਾਸ

ਦੋ ਬੇੜੀਆਂ 'ਚ

ਦੋ ਬੇੜੀਆਂ 'ਚ ਪੈਰ ਤੇ ਓਹ ਤਰਦੇ ਰਹੇ
ਕਈ ਸਾਲ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਦੇ ਰਹੇ

ਬੜਾ ਸ਼ੌਂਕ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਾਲਾ ਤਲ ਵੇਖਣਾ
ਬੜੇ ਖੌਫ ਨਾ' ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੇ ਤਰਦੇ ਰਹੇ

ਖੁਸ਼ਬੋਈ ਬਣ ਸਦੀਆਂ ਤੇ ਡੁੱਲ੍ਹਣਾ ਸੀ ਪਰ
ਓਹ ਪਲਾਂ ਦਿਆਂ ਕੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਰਹੇ!

ਓਹ ਆਉਣਗੇ ਨਈਂ ਬਸ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ
ਤਾਂ ਵੀਂ ਦਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪਲਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਦੇ ਰਹੇ

ਜਾਓ ਆਖ ਦਿਓ ਵੇਖਣਾ ਵਿਖਾਉਣ ਮੁੱਕਿਆ
ਐਂਵੇਂ ਯਾਰ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਨੂੰ ਓ ਮਰਦੇ ਰਹੇ!

ਹੁਣ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਮੁਰਝਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ
ਐਂਵੇਂ ਕੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਾਗਰਾਂ ਚ ਤਰਦੇ ਰਹੇ!

ਔਹੋ! ਫੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮਾਂ ਤੇ ਆ ਲਾਟ ਦਿਸਦੀ
ਇਹ ਕੌਣ ਸੀ ਓਹ ਲੋਕ ਇਵੇਂ ਮਰਦੇ ਰਹੇ?

ਹਿਰਨੀ ਦੀ ਅੱਖ

ਸਰਘੀ ਵੇਲੇ ਪੱਤੀਆਂ ਤੇ ਉੱਲਰੀ ਤ੍ਰੇਲ
ਉੱਤੇ ਯਾਦ ਵਾਲਾ ਬਲਦਾ ਸਫਾ ਲਿਖਿਆ
ਸਾਵੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਵਰਕੇ ਤੇ ਜਦ ਲਿਖਿਆ
ਕਿਸੇ ਹਿਰਨੀ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਪਤਾ ਲਿਖਿਆ

ਅੱਖ ਕਿਸੇ ਚੀਲ ਦੀ ਓ ਚੁੰਝ ਵਰਗੀ
ਅੱਖ ਗੁੱਝੀ ਸੱਟ ਦੀ ਓ ਡੋਲ ਵਰਗੀ
ਨਾਖਾਂ ਦਿਆਂ ਬਾਗਾਂ ਉੱਤੇ ਤੋਤਿਆਂ ਦੀ ਡਾਰ
ਅੱਖ ਹੁਣੇ ਲੱਥਿਆ ਜੋ ਤਈਆ ਬੁਖਾਰ

ਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੰਦੀ ਉਹਦੇ ਕੋਇਲਾਂ ਦੀ ਕੂਕ
ਸੁਰਮੇ ਚੋਂ ਸੁਣਦੀ ਏ ਸੂਫੀਆਂ ਦੀ ਹੂਕ
ਸੰਧਿਆ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੋਏ ਅੱਖ ਝਪਕੇ
ਸੇਲੀਆਂ ਨਾ' ਸੂਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੈਣ ਦਬਕੇ

ਪੋਟਿਆਂ ਤੇ ਤਿਤਲੀਆਂ ਬਹਿਣ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ
ਸਾਹਵਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਜਾਨ ਦੇਣ ਆਏ ਤੁਰ ਕੇ
ਹਾਸਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਕਲ ਕਲ
ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਦ ਜਿਹਾ ਦਿਲ ਮਾਰ ਦਲ ਦਲ

ਬਾਸ਼ਨਾ ਅਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਨੂੰ ਆਂ ਕੜੀਆਂ
ਫੁੱਬ ਗਿਆ ਦਿਲ ਪਰ ਸਭ ਰੀਝਾਂ ਤਰੀਆਂ
ਮਿਲਣਾ ਤਾਂ ਕੀ ਪਰ ਤਾਂਘ ਪੂਰੀ ਫਲ ਗਈ
ਫੇਰ ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਇੱਕ ਤਲੀ ਉੱਤੇ ਢਲ ਗਈ

ਦੂਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਨੇ ਫਾਸਲੇ
ਕਿੱਥੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਇਹ ਬਾਵਰੇ ਜੇ ਕਾਫਲੇ
ਕੱਲ੍ਹੇ ਕੱਲ੍ਹੇ ਮੋੜ ਉੱਤੇ ਕਈ ਖਤ ਰੱਖ ਕੇ
ਕੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਤਾਰੇ ਰੱਖ ਤੇ

ਮੈਂ ਅੱਗ ਦੀ ਸਿਆਹੀ

ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆ
ਮੈਂ ਤੇ ਮੱਲਣੀ ਏ ਥਾਂ
ਤੇਰੇ ਮੁਖੜੇ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ
ਇਹ ਮੀਢੀਆਂ ਦੀ ਛਾਂ
ਤੈਨੂੰ ਕੱਚ ਦੇ ਬਲੌਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ
ਖੀਸਿਆਂ ਚ ਪਾਂ !
ਸਾਡੇ ਚੂੜਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ
ਤੇਰਾ ਲਿਖਿਆ ਈ ਨਾਂ !
ਸਾਡੇ ਚੂੜਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ
ਤੇਰਾ ਲਿਖਿਆ ਈ ਨਾਂ !

ਸਾਡੇ ਵਿਹੜਿਆਂ 'ਚ
ਮਿੰਨਾ ਮਿੰਨਾ ਮੀਂਹ ਵੱਸਦਾ
ਤੇਰੇ ਨੇਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਤੂੰ ਨਾ ਮੂੰਹੋਂ ਦੱਸਦਾ
ਐਵੇਂ ਦਿਲ ਸਾਡਾ
ਚੀਚੀਆਂ ਚ ਪਾਈ ਰੱਖਦਾ
ਸਾਡੀ ਜਿੰਦ ਕਾਹਨੂੰ
ਮੰਜੀਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਕੱਸਦਾ !
ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ
ਤੈਨੂੰ ਬੋਚਦੀ ਰਵਾਂ !

ਤੂੰ ਸੁੱਕ ਗਈਆਂ ਛਮਕਾਂ ਤੇ
ਕਣੀਆਂ ਦੀ ਦਾਬ
ਤੂੰ ਮੇਰਿਆਂ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚ
ਵਗਦਾ ਚਨਾਬ
ਤੂੰ ਬੈਠ ਗਏ ਪਰਿੰਦਿਆਂ ਦਾ

ਉੱਡ ਗਿਆ ਖੂਬ
ਤੂੰ ਨਾਗਣੀ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿੱਚ
ਡੰਗ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ
ਤੈਨੂੰ ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ
ਨਿੱਤ ਨੋਚਦੀ ਰਵਾਂ

ਤੂੰ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁਲਿਆ ਏਂ
ਜਿਵੇਂ ਅਫਵਾਹ !
ਔਹ ਸੁਣ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ
ਬੋਲਦਾ ਏ ਰਾਹ !
ਕੁਝ ਤਾਰਾ ਮੀਰਾ ਬੋਲੇ
ਕੁਝ ਬੋਲਦੀ ਕਪਾਹ !
ਨੀਝ ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੇ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ
ਝੱਲੀਆ ਨਾ ਜਾਹ !
ਕਹੇ ਭੱਖੜਾ ਸ਼ਰੀਹਾਂ
ਨਵੀਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸੁਣਾ

ਟਿਮ ਟਿਮ ਚੁੱਲ੍ਹਿਆਂ ਚ
ਸੱਜਰੀ ਸਵਾਹ !
ਅੰਬਰਾਂ ਚੋਂ ਤਾਰਾ ਕੋਈ
ਡਿੱਗ ਕੇ ਫਨਾਹ !
ਉੱਬਲਿਆ ਰਾਵੀ ਆ ਤੇ
ਭਾਫ ਆ ਝਨਾ !
ਬਲ ਗਈ ਆ ਧਰਤੀ
ਤੇ ਬਲ ਗਈ ਹਵਾ
ਮੈਂ ਅੱਗ ਦੀ ਸਿਆਹੀ
ਤੇਰਾ ਨੇਰਿਆਂ ਤੇ ਨਾਂ !

ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੰਗੀਆਂ

ਅੱਜ ਕਿਸਦਾ ਮੁਖੜਾ ਤੌਕਿਆ
ਵਾਵਾਂ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਰੰਗੀਆਂ
ਗੌਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸੋਲੀਆਂ
ਇਹ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੰਗੀਆਂ

ਪਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੱਲੀਆਂ
ਤੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਪੁੜੀਆਂ ਟੰਗੀਆਂ
ਪੁੰਗਰੇ ਚਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਥੋਂ
ਅੱਜ ਵਸੀਅਤਾਂ ਮੰਗੀਆਂ
ਦਸਤਖ਼ਤ ਹੋ ਜਾਣ, ਜਗ ਲਈ
ਚੰਗੀਆਂ ਕੀ ਮੰਦੀਆਂ !
ਸਾਬਤੀ ਡੋਰੀ ਚ ਦਮਕਣ
ਸਹਿਸਰਾਂ ਹੀ ਗੰਢੀਆਂ

ਓਸਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਆਪਾਂ
ਕੱਚ ਕਨੇਰਾਂ ਕੱਚੀਆਂ
ਓਸਦੀ ਮਿੱਟੀ ਚ ਆਪਾਂ
ਝਿਲਮਿਲਾਂਉਂਦੀਆਂ ਖਿੱਤੀਆਂ
ਹੁਣ ਬੇਪਰਦਾ ਅਛੋਪਲੇ
ਹੁਣ ਵਾਂਵੀਂ ਵਾਂਵਾਂ ਰਚੀਆਂ
ਰੰਗ ਰੱਤੀਆਂ ਰੰਗ ਰੰਗੀਆਂ !
ਅਸੀਂ ਰੰਗ ਰੱਤੀਆਂ ਰੰਗ ਰੰਗੀਆਂ !

ਅੱਜ ਕਿਸਦਾ ਮੁਖੜਾ ਤੌਕਿਆ
ਅੱਜ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਅੰਬਰ ਬੋਲ ਪਏ
ਅੱਜ ਪੀੜਾਂ ਸ਼ਰਬਤ ਰੰਗੀਆਂ
ਅੱਜ ਅੱਲ੍ਹੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਈ ਡੋਲ ਪਏ
ਕੋਈ ਦਿਲ ਦੀ ਇੱਕ ਛਟਾਂਕ ਨੂੰ
ਅੱਜ ਧਰਤੀ ਨਾਲ, ਨਾ ਤੋਲ ਦਏ
ਮੁੜ ਹੁੰਦੀਆਂ ਫਿਰਨੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਈਥੇ ਤੰਗੀਆਂ !

ਅੱਜ ਅੰਬਰ ਡੂੰਘਾ ਬੀਜਿਆ

ਪਿੰਡ ਦੀ ਭਖੀ ਹੋਈ ਸੱਬ ਵਰਗੀ
ਇਹ ਰਾਤ ਆ ਤੇਰੀ ਅੱਖ ਵਰਗੀ !
ਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰਦੇ ਹੱਥ ਵਰਗੀ !
ਇਹ ਰਾਤ ਆ ਤੇਰੀ ਅੱਖ ਵਰਗੀ !
ਅੱਜ ਰਾਤ ਆ ਤੇਰੀ ਅੱਖ ਵਰਗੀ !

ਇਹ ਗੱਲ ਧੁੰਮੀ ਦੂਰ ਤੱਕ
ਬੇਲੇ ਚ ਖਿੱਲਰੇ ਨੂਰ ਤੱਕ !
ਕਦ ਉੱਡਦੀ ਉੱਡਦੀ ਪਹੁੰਚਣੀ
'ਵਾਵਾਂ ਚ ਘੁਲ ਗਈ ਹੂਰ ਤੱਕ !
ਕੋਈ ਫ਼ਾਸਲਾ ਨਾ ਜਾਪਦਾ
ਅਸਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਹਜ਼ੂਰ ਤੱਕ !
ਫਿਰਨੀ ਤੇ ਉੱਗ ਉੱਗ ਥੱਕਿਆ
ਕੌੜੀ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰੀ ਅੱਕ ਵਰਗੀ !

ਤੇਰੇ ਰੂਪ ਦੀ ਹੀ ਚਾਨਣੀ
ਵਿੱਚ ਸਭ ਸਿਤਾਰੇ ਖੇਲੁਦੇ !
ਸਭ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਮੇਲੁਦੇ !
ਪਰਾਲੀ ਤੇ ਤਾਰੇ ਤਰੇਲ ਦੇ !
ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਈਂ ਐ ਜੋਗੀਆ
ਇਹ ਦਿਲ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮੇਲ ਦੇ !
ਅੱਖ ਕੀ ਕਹਾਂ ਓਹ ਦੋਸਤਾ
ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗੀ ਅੱਗ ਵਰਗੀ !

ਇਹ ਛਿੜ ਗਿਆ ਜੋ ਖ਼ਾਬ ਸੁਣ
ਜੋ ਜਲ ਰਹੀ ਰਬਾਬ ਸੁਣ !
ਤੂੰ ਕੰਬਣੀ ਦੀ ਤਾਲ ਹੋ !

ਇਹ ਧੁਖਧੁਖੀ ਦਾ ਸਾਜ਼ ਸੁਣ !
ਇਹ ਦਿਲ ਤੇ ਗਜ਼ ਏ ਫਿਰ ਰਿਹਾ
ਕੰਨ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ !
ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਲ ਹੈ
ਇਹ ਦੁਖ ਰਹੀ ਆ ਸੱਟ ਵਰਗੀ !

ਅੱਜ ਅੰਬਰ ਡੂੰਘਾ ਬੀਜਿਆ !
ਕੋਈ ਧਰਤੀ ਜਿੱਡੀ ਰੀਝ ਆ !
ਓਹ ਚੌਂਹੀ ਕੂਟੀਂ ਲਰਜਿਆ !
ਜਿਉਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਆ !
ਜੋ ਧੁਖਧੁਖੀ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਨੇ
ਦੋ ਨੇਤਰਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਨੇ !
ਇਹ ਰਾਤ ਆ ਉਸਦੀ ਅੱਖ ਵਰਗੀ
ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਖੁੱਭ ਗਈ ਕੱਚ ਵਰਗੀ !

ਜੋ ਰਸਤਿਆਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਹੈ !
ਇਹ ਫਜ਼ਰ ਹੈ ! ਇਹ ਫਜ਼ਰ ਹੈ !
ਰੇਤਾ ਚੋਂ ਰੇਤਾ ਵੱਖਰੀ !
ਇਹ ਛੁਪ ਛਿਪੀ ਏ ਅੱਥਰੀ !
ਇਹ ਤਪ ਤਪੀ ਜਹੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ !
ਪੁੱਛਦੀ ਪਈ ਏ ਕੌਣ ਤੂੰ !
ਇਹ ਮਘ ਗਈ ਏ ਵਧ ਗਈ !
ਨਾੜਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਈ ਅੱਗ ਵਰਗੀ !

ਬਾਕੀ ਬਾਤ ਵੀ ਹੈ

ਕੁਝ ਸੁਣ ਲਈ ਏ ਤੂੰ
ਬਾਕੀ ਬਾਤ ਵੀ ਹੈ !
ਇਹ ਵਿਯੋਗ ਵੀ ਹੈ
ਬਾਕੀ ਰਾਤ ਵੀ ਹੈ !

ਜੋ ਦਰ ਤੇ ਆਇਆ
ਉੱਠ ਜਾਣਾ ਈ ਸੀ
ਪਰਵਾਨਾ ਹੈ ਇਹ
ਬਾਕੀ ਜਾਤ ਵੀ ਹੈ !

ਕਦੀ ਰਾਤ ਵੀ ਦੁਪਹਿਰ
ਕਦੀ ਦਿਨ ਵੀ ਹਨੇਰ
ਕੁਝ ਜਿੱਤ ਵੀ ਗਏ
ਬਾਕੀ ਮਾਤ ਵੀ ਹੈ

ਇੱਕ ਸੁਰਮਾ ਵੀ ਹੈ
ਅੱਖ ਕਾਸ਼ਨੀ ਵੀ ਹੈ
ਇੱਕ ਤਿਆਗੀ ਬੜੀ
ਬਾਕੀ ਘਾਤ ਵੀ ਹੈ

ਇਹ ਪੀੜ ਜੋ ਮਿਲੀ
ਐਵੇਂ ਨਿੰਦਣੀ ਏ ਕਿਉਂ?
ਕੁਝ ਆਪ ਈ ਬੁਲਾਈ
ਬਾਕੀ ਦਾਤ ਵੀ ਹੈ !

ਤਾਰਾ ਤਾਰਾ ਅਕਾਸ਼
ਮਿੱਟੀਓਂ ਮਿੱਟੀ ਜ਼ਮੀਨ
ਇੱਕ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨਵਾਂ
ਬਾਕੀ ਤਾਪ ਵੀ ਹੈ

ਕੱਲ੍ਹੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ
ਧਰਤੀ ਬਚਦੀ ਵੀ ਨਾ
ਇਹ ਤਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ ਦਾਨ
ਬਾਕੀ ਆਪ ਵੀ ਹੈ

ਜਿੰਨੇ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ
ਓਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾ
ਹਰ ਟਾਹਣੀ ਤੇ ਪੁੰਨ
ਬਾਕੀ ਪਾਪ ਵੀ ਹੈ

ਹੁਣ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜੀ ਏ
ਜੋ ਇਹ ਧੜਕਣ ਕਹੇ
ਬਾਕੀ ਬਾਤ ਵੀ ਹੈ!
ਬਾਕੀ ਰਾਤ ਵੀ ਹੈ!

ਜੋ ਪਰੀਆਂ ਸੀ ਘੱਲੀਆਂ

ਸਿਰ ਤੇ ਨੇ ਇੱਟਾਂ
ਤੇ ਪੈਰੀਂ ਬਿਆਈਆਂ
ਮੱਥੇ ਤੇ ਮੁੜ੍ਹਕਾ
ਤੇ ਭੁੱਖੀਆਂ ਤਿਹਾਈਆਂ
ਜੋ ਪਰੀਆਂ ਸੀ ਘੱਲੀਆਂ
ਓਹ ਕਿਸ ਹਾਲ ਸਾਈਆਂ !
ਜੋ ਪਰੀਆਂ ਸੀ ਘੱਲੀਆਂ
ਓਹ ਕਿਸ ਹਾਲ ਸਾਈਆਂ !

ਇੱਕ ਮਿਰਦੰਗ ਵੱਜਦੀ ਏ
ਬੋੜਾਂ ਦੀ ਹਰਦਮ !
ਮੁੱਕੀਆਂ ਕਦੇ ਨਾ
ਓਹ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਹਰਦਮ !
ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ
ਦੀਵਾ ਨਾ ਜਗਦਾ
ਏਨਾ ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਕਿ
ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਲੱਭਦਾ !
ਜੋ ਮਿਹਰਾਂ ਮੈਂ ਸੁਣੀਆਂ
ਤੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਲੁਟਾਈਆਂ !

ਸੁਫਨੇ ਚ ਰਾਤੀਂ
ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਦਾਣੇ !
ਚਾਵਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ
ਸੱਧਰਾਂ ਦੇ ਬਾਣੇ !
ਚੱਕਰ ਚੋਂ ਲੱਗਦਾ ਏ
ਛੁੱਟਿਆ ਨੀ ਜਾਣਾ
ਇਹ ਹਰ ਦਿਨ

ਬੁਰਕੀ ਦੇ ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਜਾਣਾ !
ਇਹ ਢਿੱਡਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰੀਆਂ
ਤੇ ਮੁੱਕੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ !

ਬਚਪਨ ਵੀ ਗੁੰਮਿਆ
ਜਵਾਨੀ ਇਹ ਕਾਹਦੀ !
ਫਿਕਰਾਂ ਚ ਰੁੰਨੀ
ਕਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਖਾਧੀ !
ਗੁੱਡੀਆਂ ਪਟੋਲੇ ਵੀ
ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਟਾਉਂਦੇ !
ਖੇਡਣ ਦੀ ਉਮਰੇ
ਜਣੇਪੇ ਥਿਆਉਂਦੇ !
ਕੈਦਾਂ ਨੇ ਲੰਮੀਆਂ
ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਰਿਹਾਈਆਂ !

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੇ ਦਿਸਦੇ
ਇਹ ਰਾਣੇ ਤੇ ਰਾਜੇ !
ਇਹ ਦੰਮਾਂ ਨਾ 'ਲੱਦੇ
ਇਹ ਅੱਜ ਦੇ ਖੁਆਜੇ !
ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰੰਗਾਂ
ਦੇ ਵਰਗੇ ਨਿਆਣੇ
ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਲਹਿਰਨ
ਪਿੱਤਾਂ ਦੇ ਦਾਣੇ !
ਇਹ ਲੀਰਾਂ ਦੇ ਲੀੜੇ
ਓਹ ਗੁੰਮੀਆਂ ਗਰਾਹੀਆਂ !

ਜੋ ਕੋਰੇ ਸੀ ਕਾਗਜ਼
ਓਹ ਕੋਰੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗੇ !
ਜੰਮਦੇ ਹੀ ਕਿਹੜੇ
ਸਕੂਲੇ ਨੇ ਪੈ ਗੇ !
ਕੁੱਲੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਦੇ ਨੇ
ਕੈਸੇ ਇਹ ਰਸਤੇ

ਦੁੱਧਾਂ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ
ਕੈਸੇ ਨੇ ਬਸਤੇ !
ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਗਿੱਲੀਆਂ
ਇਹ ਬੋਝੇ ਕਮਾਈਆਂ !

ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ
ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਰੁਲਦੇ
ਅੱਧੇ ਕੁ ਢੱਕੇ
ਤਾਰੇ ਨੇ ਰੁਲਦੇ !
ਓਹ ਅੱਖਾਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣ
ਓਹ ਹਾਕਮ ਏ ਕਿਹੜਾ ?
ਸਾਡੇ ਖਿਡੌਣੇ ਓਹ
ਲੈਂਦਾ ਏ ਜਿਹੜਾ !
ਓਸੇ ਨੇ ਲੱਗਦਾ ਏ
ਰੋਟੀਆਂ ਲੁਕਾਈਆਂ !

ਇਹ ਸਾਰੇ ਈ ਕੋਈ
ਮਜਬੂਰੀ ਚ ਲੱਗਦੇ !
ਇਹ ਬਿਰਖ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ
ਵੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵਧਦੇ !
ਇਹ ਹੋਏ ਨਾ ਹੋਏ
ਗੁਆਚੇ ਗੁਆਚੇ !
ਇਹ ਜੰਮੇ ਨਾ ਜੰਮੇ !
ਨਾ ਰੋਣੇ ਨਾ ਹਾਸੇ !
ਕਿੱਥੇ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ
ਜਿੰਦਾਂ ਛੁਪਾਈਆਂ ?

ਤਾਪ ਚੜ੍ਹੇ ਨੂੰ
ਦਵਾਈ ਨਾ ਜੁੜਦੀ !
ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਚੋਂ ਪੀਕਾਂ ਦੀ
ਸੱਪਣੀ ਏ ਤੁਰਦੀ !
ਸੜਕਾਂ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ

ਦੇ ਗੱਦੇ !
ਜੀਂਦੇ ਨੇ ਮਰਦੇ ਨੇ
ਅੱਧੋ ਪਚੱਧੋ !
ਉੱਡੀਆਂ ਨੇ ਧੂੜਾਂ
ਪਤਾ ਲੈਣ ਆਈਆਂ !

ਬੰਦੇ ਤੇ ਬੰਦੇ ਦੇ
ਫਰਕ ਨੇ ਅੱਥਰੇ !
ਹੱਥ ਪੈਰ ਇੱਕੋ ਤੇ
ਅਸਮਾਨ ਵੱਖਰੇ !
ਇਹ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਥੱਲੇ
ਜੋ ਸਹਿਕਣ ਧਿਆਣੇ !
ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਾ ਆਉਂਦੇ
ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ !
ਜੋ ਬੀਜੇ ਗਏ
ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਈਆਂ !

ਇਹ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਤੋਂ
ਦੂਰ ਹੀ ਲੱਗਦੇ !
ਗੁਰਬਤ ਦੇ ਜਿੰਨੇ
ਦਰਿਆ ਨੇ ਵਗਦੇ !
ਰੁੜ੍ਹਦੇ ਈ ਜਾਂਦੇ
ਇਹ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਸਾਰੇ !
ਇਹ ਜਗਦੇ ਨਾ ਬੁਝਦੇ
ਨਾ ਜਿੱਤੇ ਨਾ ਹਾਰੇ !
ਨਾਅਰੇ ਨਾ ਲਾਉਂਦੇ
ਨਾ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਾਈਆਂ !

ਅਸੀਂ ਖਿੜ ਖਿੜ ਜਾਣਾ ਏ

ਅਸੀਂ ਖਿੜ ਖਿੜ ਜਾਣਾ ਏਂ ਦੁਪਹਿਰ ਬਣਕੇ
ਪਰਦੇਸ ਕਦੀ ਆਈਂ ਸਾਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਕੇ !

ਸਾਡਾ ਖੁਰ ਖੁਰ ਜਾਏ ਦਿਲ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਕਦੇ ਆਈਂ ਸਾਡੇ ਪੱਤਣਾਂ ਤੇ ਲਹਿਰ ਬਣਕੇ !

ਕੀ ਜਾਣ ਦਾ ਗਿਲਾ ਜੇ ਨਾ ਮਿਲਣਾ ਕਦੇ
ਐਂਵੇਂ ਦਿਲ ਉੱਤੇ ਵਰ੍ਹਦਾਂ ਏਂ ਕਹਿਰ ਬਣਕੇ !

ਇਹ ਵਰੋਲਿਆਂ ਚੋਂ ਕਿਸਦਾ ਏ ਮੁਖ ਦਿਸਦਾ?
ਮਿੱਟੀ ਬੋਲਦੀ ਪਈ ਏ ਅੱਜ ਗਹਿਰ ਬਣਕੇ !

ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਿਆਂ ਖਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਗਦਾ ਇਹ ਕੌਣ?
ਓਹ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀਆਂ ਚ ਜੀਰਿਆ ਸੀ ਗ਼ੈਰ ਬਣਕੇ !

ਓਹਦੇ ਸੂਰਜਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੱਛਮਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ
ਕਿ ਓਹ ਢਲ ਜਾਏ ਆਬਣਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰ ਬਣਕੇ !

ਤੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ਚ ਖੜ੍ਹੀ ਆ ਸਾਡੀ ਰਾਤ ਕਮਜ਼ਾਤ !
ਸਾਡਾ ਰੁਕਿਆ ਏ ਘੜੀ ਪਲ ਸਹਿਰ ਬਣਕੇ !

ਕਦੇ ਗੁੰਮ ਜਾਏ ਕੋਈ ਜਿਵੇਂ ਲੰਘਿਆ ਸਮਾਂ !
ਕਦੇ ਝੋਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੈਰ ਬਣਕੇ !

ਸਾਡੇ ਜਿਸਮਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਬਣਿਆ
ਓਹੀ ਗਲੀਆਂ ਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਏ ਗ਼ੈਰ ਬਣਕੇ !

ਉਹਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦਿਸਦੇ ਰਹੇ
ਜਿਹੜਾ ਨਦੀਆਂ ਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਨਹਿਰ ਬਣਕੇ !

ਅਸੀਂ ਮੀਟ ਲਏ ਨੈਣ ਘੁੱਟ ਘੁੱਟ ਪੀ ਲਿਆ
ਅੱਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਿਲਿਆ ਏ ਜ਼ਹਿਰ ਬਣਕੇ !

ਵੇਖ ਜਿਸਮਾਂ ਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਹੂਕ ਸੁਣਦੀ !
ਸਿਰ ਹੱਥ ਮੁਖ ਧੜ ਅਤੇ ਪੈਰ ਬਣਕੇ !

ਹੁਣ ਬੈਠ ਘੜੀ ਪਲ ਤਾਲ ਛੇੜ ਦੇ ਕੋਈ
ਫਿਰ ਤੁਰ ਜਾਈਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਬਹਿਰ ਬਣਕੇ !

ਬੇਖੁਦੀ ਵੀ ਹੈ

ਬੇਖੁਦੀ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਸ਼ ਬਾਕੀ ਏ !
ਪਿਆਲਾ ਛਲਕ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਾਕੀ ਏ !

ਕੋਈ ਤਰੱਦਦ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਹੈ !
ਮੈਂ ਹਾਂ ਬਹਿਕਿਆ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਾਕੀ ਏ !

ਬਾਹਾਂ ਚ ਪਿਘਲਿਆ, ਪਿਘਲਿਆ ਲੋਹਾ ਜਿਵੇਂ !
ਭਾਫ਼ ਭਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਾਕੀ ਏ !

ਉਹ ਗਿਆ ਈ ਕਦੋਂ, ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਜੋ ਮੈਂ
ਰੋਜ਼ ਧੜਕਣ ਕਰੇ, ਜੀ ਉਹ ਲੋਰ ਬਾਕੀ ਏ !

ਅਸਮਾਨ ਭਰਿਆ ਪਿਆ, ਬੇਚੈਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ
ਅੱਜ ਬਰਸੇਗੀ ਚੁੱਪ, ਤੇ ਇਹ ਸ਼ੋਰ ਬਾਕੀ ਏ !

ਜੀਹਨੂੰ ਕੰਡਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਪਿੰਜਦੇ ਰਹੇ !
ਫੁੱਲ ਪੱਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੂਲਾ, ਓਹਦਾ ਰੋਸ ਬਾਕੀ ਏ

ਇਹ ਰਹਿ ਜੋ ਗਿਆ, ਇਹ ਉਪਜਿਆ ਨਹੀਂ !
ਨਾ ਬਿਨਸਿਆ ਈ ਇਹ, ਕਮਰੋੜ ਬਾਕੀ ਏ !

ਲੈ ਚਾਨਣ ਦਾ ਭੱਤਾ, ਕੋਈ ਆਉਂਦਾ ਈ ਹੋਊ
ਵੱਟਾਂ ਬੰਨਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ, ਓਹਦੀ ਤੌਰ ਬਾਕੀ ਏ

ਖੋਜ ਦਿਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ, ਰੋਜ਼ ਖੋਜਦਾਂ ਜਹਾਨ !
ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਰ ਟੱਪ, ਪੜਚੋਲ ਬਾਕੀ ਏ

ਖਾਲਾਂ ਖਾਲਦਾ ਈ ਰਹੁ, ਪਾਣੀ ਲੱਗਣਾ ਅਜੇ !
ਰੁੱਡਾਂ ਮਾਰਦਾ ਈ ਜਾ, ਬੂਟੀ ਹੋਰ ਬਾਕੀ ਏ !

ਦੇਹੜੀ ਇਹ ਖੰਡ ਮਿਸ਼ਰੀ

ਆਜਾ ਮਿਲ ਲਈਏ, ਅੱਜ ਫੇਰ
ਸਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹ, ਕੋਈ ਰੁਲ ਜਾਵੇ !
ਰਾਤ ਚਾਨਣੀ ਦੇ, ਵਿੱਚ ਫੇਰ
ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ, ਜਿਹਾ ਵਰੁ ਜਾਵੇ !

ਆਜਾ ਸੱਖਣੀ ਏ ਓਹ ਥਾਂ
ਮਿੱਟੀਆਂ ਵਿਛਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਡੀਕਦੀ
ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਪੱਥ ਤੁਰ ਪੇ
ਰੁਕੀ ਆ ਕਹਾਣੀ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ
ਮਿੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਛਾਂ ਰੁੱਖ ਦੀ
ਆਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਾਨੂੰ ਖੜ੍ਹ ਜਾਵੇ

ਲੱਪ ਕੁ ਏ ਗੀਝ ਦਿਲ ਦੀ
ਚੁੰਗੀਆਂ ਭਰੇ ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਵੇਖਦੀ
ਖਿਆਲ ਦੀ ਅਗਨ ਬਾਲ ਕੇ
ਦੀਦ ਦੀ ਪਿਆਸ ਰਹੇ ਮੇਟਦੀ
ਰੱਬ ਕਰੇ ਦੀਦ ਦਾ ਖਿਆਲ
ਤੇਰਿਆਂ ਦੀਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਰ ਜਾਵੇ

ਸੱਧਰਾਂ ਦੀ ਕੂਲ ਵਗਦੀ
ਕਲ ਕਲ ਨੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਦਿਲ ਤਾਈਂ
ਰੰਗਦੀ ਬਹਾਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਲਗਰਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਜਾਈਂ
ਦੇਹੜੀ ਇਹ ਖੰਡ ਮਿਸ਼ਰੀ
ਤੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਚ ਅੱਜ ਖਰ ਜਾਵੇ
ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕਿਣ ਮਿਣ ਜਾਪਦੀ
ਧੋ ਕੇ ਰਹੂਗੀ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ

ਚਾਨਣਾ ਚ ਵੱਟ ਜਾਈਏ
ਸਾਂਭ ਲਈਏ ਇਸ਼ਕ ਸੋਗਾਤ ਨੂੰ
ਪਲਕਾਂ ਚੋਂ ਚੰਨ ਦਿਸਣਾ
ਨੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਚਵੀ ਜਹੀ ਲੜ ਜਾਵੇ

ਜਦ ਵੀ ਵਰਕਾ ਫੋਲਦਾਂ

ਜਦ ਵੀ ਵਰਕਾ ਫੋਲਦਾਂ
ਚਿਹਰਾ ਇੱਕ ਦਿਸਦਾ ਰਵੇ
ਦਿਲ ਵੀ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ
ਅੱਖਰ ਕਦ ਮਿਟਦੇ ਕਦੇ?

ਮੈਂ ਓਹ ਪਲਕਾਂ ਲਿਖਣੀਆਂ
ਸੋਚ ਕੇ ਕੁਝ ਲਿਖ ਲਿਆ
ਅੱਖਰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਬਣ ਗਏ
ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਜੋ ਬਲਦਾ ਰਵੇ

ਰਸਤਿਆਂ ਤੋਂ ਅਗਨ ਵੀ
ਪਾਣੀ ਵਾਂਗਰ ਪੀ ਲਵੀਂ !
ਸੇਕ ਤੇ ਕੁਝ ਧੁਖਧੁਖੀ
ਹੈ ਤਾਂ ਦਿਲ ਚੱਲਦਾ ਰਵੇ

ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ
ਹੈ ਵੀ ਆ ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ
ਜਲ ਉੱਠੇ ਜੋ ਜੀ ਹੋਏ
ਬੁੱਝ ਜਾਏ ਜੋ ਜੀ ਕਰੇ

ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਅਫ਼ਸਾਨਿਆਂ ਤੇ ਫੇਰ ਨਾ !
ਖੂਨ ਨੇ ਜੋ ਲਿਖ ਲਏ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟਦੇ ਕਦੇ ?

ਦਿਲ ਚੋਂ ਗਰਦਾ ਛਾਣਿਆ
ਫਿਰ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ
ਖਿੜ ਗਏ ਇਹ ਫੁੱਲ ਨੇ
ਫੇਰ ਕੀ ਦੁਖਦੇ ਕਦੇ?

ਰੇਤ ਤੇ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ
ਜੋ ਪੈ ਗਏ ਜੋ ਮਿਟ ਗਏ
ਦਿਲ ਦੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ
ਮੁਖੜੇ ਕਦ ਮਿਟਦੇ ਕਦੇ?

ਖੂਨ ਨੇ ਜੋ ਲਿਖ ਤੀਆਂ
ਇਬਾਰਤਾਂ ਨਾ ਮਿਟਣੀਆਂ
ਦਿਲ ਦੀ ਸ਼ਾਈ ਧੜਕਦੀ
ਅੱਖਰ ਨਾ ਸੁੱਕਦੇ ਕਦੇ

ਤੂੰ ਦਿਲਾ ਕਰ ਆ..

ਤੂੰ ਦਿਲਾ ਕਰ ਆ ਦਿਲਦਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਮ
ਕਿ ਪੀ ਜਾਏ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸਾਹੇ ਜਾਮ

ਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਕੇ ਪਟਾਰਿਆਂ ਚ ਪਾ ਦਿਓ
ਲੜ ਗਈ ਹੈ ਦਿਲ ਤੇ ਅੱਜ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਾਮ

ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਝਾਂਜਰਾਂ ਨੇ ਬੋਲ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ
ਪੱਤਿਆਂ ਤੇ ਲਿਖ ਰਹੀ ਰੁੱਤ ਜੋ ਪੈਗਾਮ

ਪਲਕਾਂ ਤੇ ਜਗਦੇ ਨੇ ਸੂਰਜ ਵਿਸਾਲ ਦੇ
ਰਾਤ ਪੁਰਨੂਰ ਹੈ ਤੇ ਦਿਨ ਬੇਅਰਾਮ

ਤਿਰਹਾਈ ਮਹਿਕ ਦੀ ਪਾਜ਼ੇਬ ਪੈਰੀਂ ਪਾ ਕੇ
ਰੂਹ ਦੀ ਇੱਕ ਮਮਟੀ ਤੇ ਕੋਈ ਕਰੇ ਅਰਾਮ

ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਝ ਏਥੇ ਰੱਬ ਨਾ ਕੋਈ
ਬੋਲਿਓ ਖੁਦਾ ਚਾਹੇ ਆਖਿਓ ਜੀ ਰਾਮ !

ਕੱਚ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਅੱਜ ਕੌਣ ਮਿਲਣ ਏ ਆ ਗਿਆ
ਅਸੀਂ ਰਸਤਿਆਂ ਤੇ ਕਿਰ ਗਏ !
ਉਸ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਵੇਖਿਆ
ਸੌ ਦਿਨ ਪੁਰਾਣੇ ਛਿੜ ਗਏ !

ਅੱਜ ਪੀਲੇ ਪੱਤਰ ਬਿਰਖ ਦੇ
ਕੁਝ ਲੋਰ ਵਿੱਚ ਨੇ ਗਿਰ ਗਏ !
ਅੱਜ ਪੱਤਝੜ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਹੈ
ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਫਿਰ ਗਏ !

ਅੱਜ ਕੌਣ ਅਇਆ ਅੰਬਰੀਂ
ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਦੇ ਗੋਦੇ ਖਿੜ ਗਏ !
ਅੱਜ ਕੌਣ ਆਇਆ ਧਰਤ ਦੇ
ਕੇਸਾਂ ਚੋਂ ਕੰਘੇ ਕਿਰ ਗਏ !
ਅੱਜ ਬਾਗ ਓਹੀ ਇਸ਼ਕ ਦੇ
ਰੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਖਿੜ ਗਏ !
ਅੱਜ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ
ਹੱਥਾਂ ਨਾ 'ਹੱਥ ਨੇ ਛਿੜ ਗਏ !

ਅੱਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਰਹੂ
ਅੱਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਤ ਫਿਰ
ਅੱਜ ਗੁੰਮ ਜਾਣਾ ਵਕਤ ਨੇ
ਹੋਈ ਨਾ ਹੋਈ ਰਾਤ ਫਿਰ !
ਕੋਇਲਾਂ ਨੇ ਕੂਕਾਂ ਕੂਕ ਕੇ
ਅੰਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣੀ ਜਾਤ ਫਿਰ !
ਅੱਜ ਭੌਰਿਆਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਤੋਂ
ਸ਼ਹਿਦਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਰਿਸ ਗਏ !
ਪੌਣਾਂ ਨੇ ਫਿਰਨਾ ਡੰਗੀਆਂ

ਓਹ ਬੁੱਲੀਆਂ ਚੁੰਮ ਕੇ ਸੰਗੀਆਂ !
ਆਈਆਂ ਨੇ ਸਾਹੇ ਚਿੱਠੀਆਂ
ਤੇਰੇ ਈ ਹੋਠਾਂ ਰੰਗੀਆਂ !
ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਛੁੱਟ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦੀਆਂ
ਲੱਖ ਚੰਗੀਆਂ ਜਾਂ ਮੰਦੀਆਂ !
ਅੱਜ ਫੇਰ ਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇ
ਉੱਗਲਾਂ ਦੇ ਛੱਲੇ ਫਿਰ ਗਏ !

ਅੱਖਾਂ ਚ ਕਜਲਾ ਲਿਖ ਰਿਹਾ
ਇਬਾਰਤਾਂ ਇਹ ਸੱਚੀਆਂ
ਵੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਡਰ ਕਿ
ਇਹ ਵੀਣੀਆਂ ਨੇ ਕੱਚੀਆਂ !
ਅੱਜ ਝਾਂਜਰਾਂ ਕੀ ਵੇਖਿਆ
ਛਿੱਟੀਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗੂੰ ਮੱਚੀਆਂ !
ਮੱਥੇ ਅਵਾਰਾ ਲਿੱਟ ਦੇ
ਇਹ ਨਾਗ ਜ਼ਹਿਰੀ ਫਿਰ ਰਹੇ !

ਉੱਠ ਪਾਣੀਆਂ ਚੋਂ ਪਾਣੀਆਂ !
ਇਹ ਦੂਰ ਤੱਕ ਨੇ ਜਾਣੀਆਂ !
ਨਾ ਰਾਤ ਦੇ ਨਾ ਬਾਤ ਦੇ !
ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਪਰਦੇ ਖਾਣੀਆਂ !
ਇੰਜ ਖਣਕਣਾ ਇੰਜ ਛਣਕਣਾ
ਕੱਚ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕਹਾਣੀਆਂ !
ਰੂਹਾਂ ਨੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੀਆਂ
ਬੁੱਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਲੇ ਘਿਰ ਗਏ !

ਕਾਰੋਬਾਰ

ਸਭ ਜੀਭ ਦੇ ਸਹਾਰੇ
ਕਾਰੋਬਾਰ ਟਿਕਿਆ ਹੈ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕੰਧ ਓਹਲੇ
ਕਿਰਦਾਰ ਲੁਕਿਆ ਹੈ

ਤੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਨਾ ਆਂਵੀਂ
ਏਥੇ ਮੈਂ ਨਗਨ ਰਹਿਨਾਂ !
ਤੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਦੂਰ
ਬੜਾ ਕੁਝ ਯਾਰ ਲੁਕਿਆ ਹੈ

ਆਖਰ ਕੀ ਸੀ ਐਸਾ ?
ਜੋ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵੇਖਿਆ
ਕਿ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਡਰਦਾ
ਘਰ-ਬਾਰ ਲੁਕਿਆ ਹੈ

ਅੱਜ ਬਚ ਜਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮਰਾਂਗੇ !
ਬੱਸ ਮੇਰੇ ਹੀ ਆਸਰੇ
ਸੰਸਾਰ ਟਿਕਿਆ ਹੈ !

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਛੁਪ ਜਾਏ
ਕਾਫ਼ਲਾ ਹਸਤੀ ਦਾ ਰੁਕ ਜਾਏ
ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖ
ਜੋ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਲੁਕਿਆ ਹੈ।

ਜੋ ਸੂਰਜ ਸੀ ਆਪ

ਜੋ ਸੂਰਜ ਸੀ ਆਪ
ਰਹੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛਾਣਦੇ
ਰੱਬ ਵੇਖੇ ਨੇ ਬੜੇ
ਦੀਵੇ ਮੰਦਰਾਂ ਚ ਬਾਲ ਦੇ

ਇਸ 'ਮੈਂ' ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ
ਇੱਕ ਭੇਦ ਹੈ ਅਪਾਰ
ਉੱਠ ! ਉਸ ਦੇ ਸਿਰੋਂ
ਇਸ ਪਰਬਤ ਨੂੰ ਵਾਰ ਦੇ

ਕਦੇ ਲੰਘ ਜਾਵੀਂ ਯਾਰ
ਦਿਸ਼ਹੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ
ਕਦੇ ਫ਼ਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਫੇਰ
ਇਸ ਅਰਸ਼ ਨੂੰ ਖਿਲਾਰ ਦੇ

ਐਵੇਂ ਪੁੱਛਦਾ ਨਾ ਫਿਰ
ਕਿੱਥੋਂ, ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜਾਣਾ?
ਜਿੱਥੋਂ ਦਿਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏ
ਓਥੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇ

ਫੇਰ ਓਦਾਂ ਹੀ ਮਿਲ
ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ
ਮੈਂ ਵੀ, ਛੱਡਦਾਂ ਜੋ ਹੋਇਆ
ਜੋ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਤੂੰ ਜਾਣ ਦੇ

ਜੋ ਰੋਸ਼ਨ ਹੈ ਅੱਜ
ਕਿਵੇਂ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਹੈ?
ਕਦੇ ਹਾਸਿਆਂ ਦੀ ਲੋਅ
ਕਦੇ ਹੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਕੇ

ਤੇਰੀ ਲੋਅ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ
ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਢੂੰਡ
ਕੋਈ ਸੂਰਜ ਹੀ ਬਾਲ ਦੇ

ਐਵੇਂ ਕਰ ਨਾ ਹਿਸਾਬ
ਆਹ ਗਿਆ ! ਔਹ ਗਿਆ !
ਬਸ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਖ
ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣ ਦੇ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਤੋਂ
ਮੌਤ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਤੱਕ
ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਕੀ ਜਿੱਤੇ?
ਜੋ ਹਾਰੇ ਕੀ ਹਾਰਦੇ?

ਸ਼ਹਿਰ ਤੇਰੇ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ
ਕੋਈ ਹਸਰਤਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਹੈ
ਜੇਬਾਂ ਚ ਸੂਰਜ ਖਣਕਦਾ
ਫਿਰ ਵੀ ਨੇ ਦੀਵੇ ਭਾਲਦੇ

ਜੋ ਤਿੜਕਿਆ ਏ ਰਿਸ਼ਤਾ
ਉਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ
ਮੈਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਹੁੰਦਾਂ
ਤੂੰ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਉਛਾਲ ਦੇ

ਖਵਾਹਿਸ਼ਾਂ ਚ ਗੁੰਮੀ
ਕਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਚ ਲਾਪਤਾ
ਉਮਰ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈ ਹੈ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਭਾਲਦੇ।

ਪਤਾਲ-ਏ-ਬੰਦਗੀ

ਆਪਣੀ ਬੀਬੀ ਸਰਦਾਰਨੀ ਗਿਆਨ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ
“ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਚੌਂਕੇ ਦੀ ਸਲਤਨਤ” ਦਾ ਸ਼ਹਾਨਾ ਬੰਬ ਹੀ ਜਹਿਨ 'ਚ ਉਪਜਦਾ ਹੈ..
ਅਤੇ ਘਰ ਦਾ ਧੁਰ ਹਰ ਸੁਆਣੀ ਦੇ ਨਾਂ..

ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਚੌਂਕਾ ਸਲਤਨਤ ਆ
ਵਿੱਚ ਆ ਰੈਣ ਬਸੇਰਾ
ਮੇਚ ਤੇਰੇ ਅਰਸ਼ ਦੇ ਆ
ਛੰਨਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਘੇਰਾ

ਕੜਛੀਆਂ ਈ ਢਲ ਗੀਆਂ ਨੇ
ਹਲ੍ਹ ਤੇਰੇ ਦੀ ਨੋਕ ਚ
ਪਿੰਡਿਆਂ ਦੀ ਟਹਿਲ ਕਰਨੀ
ਇਸ਼ਕ ਏ ਘਨੇਰਾ

ਪਾਲਣੇ ਇਹ ਬੋਟ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ ਪਤਾਲ-ਏ-ਬੰਦਗੀ
ਘਰ ਦੀਆਂ ਵਿੱਥਾਂ ਚੋਂ ਲੰਘੇ
ਰਾਹ ਧੁਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ

ਪਰਾਤ ਦੇਹਰੀ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ
ਗੜਵੀਆਂ ਦੇ ਕਲਸ ਨੇ
ਚੁੱਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਦੀਪ ਹੈ ਤਾਂ
ਜਗ ਰਿਹਾ ਬਨੇਰਾ

ਪਲੇਥਣ ਇਹ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਜੋ
ਇਹ ਫਲਸਫਿਆਂ ਦਾ ਬੂਰ ਹੈ
ਛਾਬੇ ਅੰਦਰ ਰੋਟੀਆਂ
ਵਿਦਿਆਲਾ ਕਿਹੜਾ ਕਿਹੜਾ

ਸਖਤ ਹੈ ਕੁਰਖਤ ਹੈ
ਸਮਾਜ ਕਾਲਾ ਰਕਤ ਹੈ
ਗੱਲੀਂ ਕੱਥੀਂ ਪੁਣ ਜਾਏ
ਰਹਿਬਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਮੇਰਾ

ਨਾਨਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਮੇਰੀ
ਬੁੱਧ ਮੇਰੇ ਮਾਸ ਚੋਂ
ਘੁੰਮਦਾ ਏ ਚਕਲਿਆਂ ਤੇ
ਵੇਖ ਲਾ ਇਹ ਰੱਬ ਤੇਰਾ

ਬੂਹੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਬੂਹੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਮੁੜੀਆਂ
ਇਉਂ ਸੰਦਲੀ ਹਵਾਵਾਂ
ਤੋਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਪੁੱਤ ਨੂੰ
ਜਿਉਂ ਮੁੜਦੀਆਂ ਨੇ ਮਾਵਾਂ

ਸੁੰਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਿੱਚੋਂ
ਕੀ ਟੋਲੇਂ ਹੁਣ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ?
ਨਾ ਮੁੜਦਾ ਏ ਬਾਪ ਦਾ ਸੂਰਜ
ਨਾ ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਵਾਂ

ਨਾ ਉਹ ਚੂਰੀ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪੈਣੀ
ਨਾ ਉਹ ਨਿੱਘੀ ਗੋਦ ਈ ਰਹਿਣੀ
ਬਦਲ ਲਈਂ ਸੌ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ
ਬਦਲੀਂ ਲੱਖ ਸਿਰਨਾਵਾਂ !

ਕਿਸ ਬੂਹੇ ਨੂੰ ਦਸਤਕ ਦੇਵਾਂ?
ਕਿਸ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਖਾਂ?
ਇਸ ਨਗਰੀ ਚੋਂ ਲੱਭਦਾ ਨਾਹੀਂ
ਅੰਮੜੀ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ

ਦਮ ਦਮ ਨਾਲ ਦੁਆਵਾਂ ਅੰਦਰ
ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਮਾਵਾਂ ਅੰਦਰ
ਜ਼ਖਮ ਦਿਓ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇਵਣ
ਮਾਵਾਂ ਤੇ ਨੇ ਮਾਵਾਂ

ਵੱਸ ਹੋਏ ਤਾਂ ਚੁੰਨੀ ਉਹਲੇ
ਜੰਨਤ ਇੱਕ ਤਾਮੀਰ ਕਰੇ
ਉਸ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ
ਜਿਗਰਾਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ
ਕਿੱਦਣ ਛੱਡਣੇ ਝੋਲ ਝਮੇਲੇ?
ਜਿੱਦਣ ਸਮਿਆਂ ਲੁੱਟੇ ਮੇਲੇ !
ਆ ਜਾ ! ਖੂਨ ਦੀ ਛਾਵੋਂ ਬਹਿ ਜਾ
ਬਹਿ ਜਾ ਨਾਲ ਭਰਾਵਾਂ !

ਰਹਿਬਰੀ ਦੇ ਛਾਣਨੇ

ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਓਸ ਵੱਲੀਂ
ਹੋ ਗਿਆ ਜੇ ਮੁਖ ਸੋ ਹੈ
ਫ਼ੈਸਲੇ ਹੋ ਜਾਣ ਆਖਰ
ਜੋ ਹਵਾ ਦਾ ਰੁਖ ਸੋ ਹੈ

ਤੱਤੀਆਂ ਤਵੀਆਂ ਨਾ ਇਹ ਤਾਂ
ਰਹਿਬਰੀ ਦੇ ਛਾਣਨੇ
ਸੁਖ ਅੰਦਰ ਪਰਸਿਆ ਏ
ਪਿੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਖ ਸੋ ਹੈ

ਬੱਦਲਾਂ ਤੇ ਪੱਥ ਧਰ ਕੇ
ਤੁਰ ਪਏ ਨੇ ਕਾਫ਼ਲੇ
ਲਸ਼ਕਰਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਅੱਖਾਂ
ਜੋ ਲਬਾਂ ਤੇ ਚੁੱਪ ਸੋ ਹੈ

ਲੀਕ ਵਾਹ ਕੇ ਆਖਿਆ ਏ
ਜਿਉਣ ਆਏ ਨਾ ਟੌਪਓ
ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਆਖਣ
ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਮੁਖ ਸੋ ਹੈ

ਖੰਡਿਆਂ ਦੇ ਝਰਨਿਆਂ ਚੋਂ
ਵਹਿ ਰਹੀ ਖ਼ਾਲਸ ਸਵੇਰ
ਡਿਗ ਪਿਆ ਜੋ ਆਬਣਾਂ ਨੂੰ
ਮਾਸ ਦਾ ਇਹ ਰੁੱਖ ਸੋ ਹੈ

ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਟਾਪ ਚੁੰਮੇ
ਅੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹਾਸੀਏ

ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਚਮਕਾਰ ਸੂਰਜ
ਨੇਰੂ ਘੁੱਪ ਸਨਮੁਖ ਸੋ ਹੈ

ਬਰਛਿਆਂ ਦੀ ਨੌਕ ਘੱਲੇ
ਤਖ਼ਤ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ
ਸਿਦਕ ਰੜਕਣ ਬਾਘ ਗਰਜਣ
ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਸੋ ਹੈ।

ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਬੋਝਿਓਂ ਕਿਰ ਗਏ ਜਿਹੜੇ

ਝੁਕੀਆਂ ਧੌਣਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨਹੀਉਂ ਟੋਲੀਦੇ
ਬੁੱਲ੍ਹ ਸੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਅੰਗਿਆਰੇ ਬੋਲੀਦੇ

ਇਸ ਪਾਣੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਤੇਰੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇਰੀ ਕਿਸਤੀ ਏ
ਮੈਂ ਪੱਥਰ ਤਰਦੇ ਵੇਖੇ ਏਥੇ ਤੇਰੀ ਟੋਲੀ ਦੇ

ਗਲ ਵਿੱਚ ਫੰਦਾ ਫ਼ਾਸੀ ਦਾ ਪਰਵਾਨਾ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲਿਆ
ਹੱਥਾਂ ਨਾ 'ਗੰਢੇ ਧਾਗੇ ਨੇ ਦੰਦਾਂ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੀਦੇ

ਚੁੰਝਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਭਰਕੇ ਹੀ ਹੁਣ ਸਾਗਰ ਡੁੱਲ੍ਹੇਗਾ
ਰੰਗ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਅੱਗਾਂ ਦੀ ਹੋਲੀ ਦੇ

ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਬੋਝਿਓਂ ਕਿਰ ਗਏ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਵੱਲੇ
ਓਹ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਦੇ ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਟੋਲੀਦੇ

ਪਰਦੇ

ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇਰੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਆਂ ਯਾਰ ਡਰਦੇ
ਦੀਂਹਦੇ ਆਦਮੀ ਨਾ ਬਸ ਰੰਗਦਾਰ ਪਰਦੇ

ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਰਿਆ ਸੀ ਪੂਰ ਓਥੇ ਰੱਬ ਬੋਲਦਾ
ਜਿੱਥੋਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਏ ਪੂਰ ਆਰ ਪਾਰ ਪਰਦੇ

ਇੱਟਾਂ ਬੀਜ ਦਿਓ ਜਿੱਥੋਂ ਜਿੱਥੋਂ ਰੁੱਖ ਵੱਢਿਆ
ਗੁਲਾਬਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਪਰਦੇ

ਤੇਰੇ ਰੱਟਣਾ ਤੇ ਆਣ ਕੇ ਆ ਹੱਟ ਖੋਲ੍ਹਣੀ
ਪਾਟੀ ਪੱਗ ਦੇ ਬਣਾ ਲਾ ਦੋ ਚਾਰ ਪਰਦੇ

ਵੇਖ ਕਹੀਆਂ ਚੋਂ ਦਸਤੇ ਨੇ ਉੱਠ ਤੁਰ ਪਏ
ਝੰਡੇ ਬਣਗੇ ਨੇ ਸਭ ਸਰਕਾਰ ਪਰਦੇ

ਵੇਖ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਆਰਸੀ 'ਚ ਸੂਰਤਾਂ ਦਾ ਹਾਲ
ਚੱਲ ਸਾੜ ਆਈਏ ਫੇਰ ਅੱਜ ਯਾਰ ਪਰਦੇ।

ਛੇੜ ਦਿਓ ਹੁਣ ਜਲ ਤਰੰਗ

ਓਹ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ
ਬੱਸ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੋਲ ਕਿਰੇ
ਪੂੰਆਂ ਪੂੰਆਂ ਅੰਬਰ ਹੋਇਆ
ਤਪੀ ਤਪੀ ਜ਼ਮੀਨ ਫਿਰੇ

ਛੇੜ ਦਿਓ ਹੁਣ ਜਲ ਤਰੰਗ
ਸੁਰ ਕਰੋ ਰਸਨਾ ਮਿਰਦੰਗ
ਹਿੱਲ ਜਾਏ ਅਸਮਾਨ ਗਿਰੇ
ਕੋਈ ਸੂਰਜ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਰੇ

ਉਹ ਮਿਲ ਗਿਆ ਏਦਾਂ ਜਿਉਂ
ਗਰਭ ਅੰਦਰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਆਹਟ
ਨਦੀਆਂ ਅੰਦਰ ਘੁਲ ਜਾਏ
ਜਿਉਂ ਸਰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਸਰਸਰਾਹਟ

ਗੀੜਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵਾਕ ਲਿਆ
ਲਹੂਆਂ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਹੋਈ
ਉਹ ਤੁਰ ਗਿਆ ਏਦਾਂ ਜਿਉਂ
ਕੱਚੇ ਰਾਹ ਤੇ ਪੈੜ ਕੋਈ

ਓਹ ਰਹਿ ਗਿਆ ਬਾਕੀ ਜਿਉਂ
ਵਰਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੋਰਪੰਖ
ਜਿਉਂ ਟਿਕੀ ਦੁਪਹਿਰ ਹਲੂਣ ਦਏ
ਫਿਰਨੀ ਉੱਤੇ ਵੱਜਿਆ ਸੰਖ

ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਰੋੜੇ ਚੁੱਕੇ
ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਆਇਆ ਹਾਂ
ਇਹ ਭਰਮ ਏ ਤੈਨੂੰ ਤੋਰਨ ਦਾ
ਕਿ ਸੱਚੀਂ ਤੋਰ ਕੇ ਅਇਆਂ ਹਾਂ !

ਰੁਕੀਂ ਨੀ ਹਵਾਏ

ਰੁਕੀਂ ਨੀ ਹਵਾਏ ਸਾਨੂੰ
ਘੜੀ ਪਲ ਬਹਿਣ ਦੇ !
ਉਹਦਿਆਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਉਹ
ਸ਼ਾਮ ਫੇਰ ਪੈਣ ਦੇ !

ਆਜਾ ! ਫੇਰ ਓਹ ਫਰੋਲੀਏ
ਉਹ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਵਰੀ
ਬਹੁਤਾ ਤੂੰ ਹੀ ਹੁਣ ਬੋਲ
ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬਸ ਕਹਿਣ ਦੇ !

ਫੇਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਤੁਰੇ
ਛੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੱਲ ਤੁਰੇ !
ਫੇਰ ਅੱਜ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ
ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਹਿਣ ਦੇ !

ਸਾਂਭ ਲੈ ! ਸਮੇਟ ਲੈ ! ਓਹ
ਦਿਨ ਵੀ ਤੇ ਰਾਤ ਵੀ
ਪੁਖਦਾ ਪਿਆ ਏ ਜਿਹੜਾ
ਦਿਲ ਏਥੇ ਰਹਿਣ ਦੇ !

ਅਜੇ ਟੁੱਟਿਆ ਏ ਤਾਰਾ
ਅਸਮਾਨ ਲੀਕ ਪੈਣ ਦੇ !
ਕਦੇ ਫੇਰ ਛੇੜੀਂ ਗੱਲ
ਅੱਜ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਰਹਿਣ ਦੇ !

ਪੈਰ ਬੋਚ ਬੋਚ ਰੱਖ
ਕਿ ਹੈ ਤਿਲਕਣ ਬੜੀ !

ਚੰਨ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਅੱਜ
ਵਿਹੜਿਆਂ ਚ ਪੈਣ ਦੇ !

ਲੱਗੀ ਸਾਗਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ
ਧੁਖਧੁਖੀ ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ
ਤੇਰੇ ਮਗਰੋਂ ਕੀ ਹੋਇਆ
ਅੱਜ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੇ !

ਕੋਈ ਕੋਈ ਜ਼ਖ਼ਮ ਅਜੇ
ਸੰਖ ਵਾਂਗ ਵੱਜਦਾ ਏ !
ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਫ਼ਰਕ ਅਜੇ
ਥੋੜਾ ਹੋਰ ਪੈਣ ਦੇ !

ਇਹ ਗਿਣਤੀਆਂ ਮਿਣਤੀਆਂ
ਬੂਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦੇ !
ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਜਾਮ
ਬਾਕੀ ਇਹਦੇ ਹੱਥ ਰਹਿਣ ਦੇ !

ਕੀ ਮਿਲਿਆ ਏ

ਕੀ ਮਿਲਿਆ ਏ ਤੈਨੂੰ
ਤੇ ਕੀ ਮਿਲਿਆ ਨਾ !
ਇਸ ਚੱਕਰ ਚੋਂ
ਜੀਂਦੇ ਜੀ ਹੀ ਛੁੱਟ ਜਾਵੀਂ !
ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ
ਚੱਕਰ ਤੈਥੋਂ ਛੁੱਟ ਜਾਵੇ
ਇਸ ਚੱਕਰ ਚੋਂ
ਆਪੇ ਵੀ ਤਾਂ ਛੁੱਟ ਜਾਵੀਂ !

ਪੈਸੇ ਦਾ ਹੀ ਸੂਰਜ
ਤੇਰੀ ਮਿੱਟੀ ਤੇ !
ਸੋਨਾ ਰੱਖ ਕੇ ਖਾਨਾਂ
ਰੋਟੀ ਮਿੱਸੀ ਤੇ !
ਇਸ ਸੂਰਜ ਨੇ
ਸਾਹ ਦੇ ਪੱਛਮ ਡੁੱਬਣਾ ਏ
ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ
ਤੇਰਾ ਖੰਜਰ ਖੁੱਭਣਾ ਏ !
ਜਾਂਦਾ ਜਾਂਦਾ
ਰਹਿੰਦੀ ਧਰਤੀ ਲੁੱਟ ਜਾਵੀਂ !

ਬੋਝੇ ਏਨੇ ਭਾਰੀ ਕੀਤੇ
ਕੀ ਕਰਨਾ?
ਪੱਥਰ ਗੀਟੇ ਕੱਠੇ ਕੀਤੇ
ਕੀ ਕਰਨਾ?
ਜੋ ਹੈ ਉਸਤਤ
ਓਹ ਹੀ ਨਿੰਦਿਆ !
ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ

ਵੇਖੀਂ ਸਿੰਦਿਆ !
ਇਹ ਗੀਟੇ ਇਹ ਪੱਥਰ
ਅਈਥੇ ਸੁੱਟ ਜਾਵੀਂ !

ਇਹ ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਤੇਰੇ ਤੇ
ਇਹ ਤੇਰੇ ਮਾਪੇ
ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਇਹ ਤਾਂ
ਸਾਰੇ ਆਪ ਗੁਆਚੇ !
ਕਿਉਂ ਗੁੰਮਿਆਂ ਤੋਂ
ਰਾਹ ਪੁੱਛਦਾ ਏ !
ਰੁਕਿਆ ਪਾਣੀ
ਵਿੱਚ ਰੁਕਦਾ ਏ !
ਛੱਪੜ ਵਿੱਚੋਂ
ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤ ਪਾਵੀਂ !

ਮੇਰੀ ਥਾਲੀ ਥੋੜਾ
ਉਸਦੀ ਜਾਦਾ ਹੈ !
ਗੌਰ ਨਾ ਵੇਖੀਂ ਫ਼ਰਕ ਇਹ
ਆਖ਼ਰ ਕਾਹਦਾ ਹੈ ?
ਸਜ਼ਾ ਅਜਬ ਏ ਤੇਰੀ
ਅਜਬ ਪਰਵਾਜ਼ ਹੈ
ਤੇਰੀ ਪੈਰੀਂ ਸੰਗਲ
ਮਨ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ !
ਆਪੇ ਕੈਦ ਹੰਢਾਵੇਂ
ਆਪੇ ਛੁੱਟ ਜਾਵੀਂ !

ਹਫ਼ਦਾ ਨਾ ਇਹ ਥੱਕੇ
ਸਮਿਆ ਕਿੱਧਰ ਜਾਣਾ ?
ਮੋਢੇ ਚੁੱਕੀ ਪੰਡ
ਤੇ ਅੰਦਰ ਜਗ ਧਿਆਣਾ !
ਪੰਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੂੰ
ਇਹ ਸਾਰਾ ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ !

ਉਮਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਦਾ
ਇੱਕ ਸਾਹ ਨਾ ਆਣਾ !
ਪੰਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੱਕਰ
ਚੱਕਰੋਂ ਛੁੱਟ ਜਾਵੀਂ !

ਰੂਹ ਦੀ ਬਣੇ ਰਬਾਬ
ਤੂੰ ਅਈਦਾਂ ਹੋ ਜਾਵੀਂ !
ਜੁਰਮ ਨਾ ਕੋਈ ਸਵਾਬ
ਤੂੰ ਅਈਦਾਂ ਹੋ ਜਾਵੀਂ !
ਹੱਸਣਾ ਰੋਣਾ ਤੇਰਾ
ਤਾਂ ਇਕ-ਸਾਰ ਨਹੀਂ
ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ
ਆਪੇ ਤੈਨੂੰ ਸਾਰ ਨਹੀਂ !
ਆਪਣੇ ਲਾਗੇ ਆਪੇ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਰੁਕ ਜਾਵੀਂ !

ਕਿਸ ਲਈ ਲਾਇਆ ਝੋਰਾ
ਦਿਲ ਨੂੰ ਅਜ਼ਲਾਂ ਤੋਂ !
ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਤੈਨੂੰ
ਗੀਤਾਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਤੋਂ !
ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਤੇ
ਗੀਤ ਬਣਨ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਬੜਾ !
ਚੂਲ ਭਰੀ ਕਿ
ਸਾਗਰ ਭਰਿਆ ਫ਼ਰਕ ਬੜਾ !
ਤੱਕਣੀ ਜਿੱਥੇ ਰਾਗ ਚ
ਓਥੇ ਢੁਕ ਜਾਵੀਂ !

ਸੁਰਮਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ

ਜੇਸ ਥਾਂ ਤੇ ਵਿੱਛੜੇ ਸੀ ਓਸ ਥਾਂ ਤੇ ਦੋਸਤਾ
ਸੰਦਲੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਲਟ ਲਟ ਬਲ ਰਹੇ
ਕੱਲ੍ਹਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਦਿਸਦੇ ਬਸ ਕਿ
ਲੋਕ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਕੇ ਨੇ ਚਲ ਰਹੇ !

ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬਲਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਜਿਵੇਂ
ਮਘ ਰਹੇ, ਅੰਗਿਆਰਿਆਂ ਦੀ, ਸੜਕ ਹੈ
ਸੁਰਗ ਕੀ ਹੈ, ਨਰਕ ਕੀ ਹੈ, ਦਰ-ਅਸਲ
ਬਸ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੱਥ ਦਾ ਹੀ, ਫ਼ਰਕ ਹੈ
ਹਰ ਕਦਮ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦਮ ਦੂਰ ਜੋ
ਆਪਣੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਵੱਲ ਚੱਲ ਰਹੇ

ਦੂਰ ਕਿੰਨਾ, ਕੋਲ ਕਿੰਨਾ, ਕੀ ਕਹਾਂ ?
ਦੂਰ ਏਨਾ, ਚੰਨ ਜਿੰਨਾ, ਦੂਰ ਹੈ
ਨੇੜਤਾ ਦੀ, ਥਾਹ ਵੀ ਪਾਉਣੀ, ਹੈ ਕਠਿਨ
ਚੰਨ ਜਿੰਨਾ ਚਾਨਣੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ
ਪਲਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਫੜ ਲਵਾਂਗਾ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ
ਵਹਿਮ ਖਬਰੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਲ ਰਹੇ !

ਸੰਪੂਰ ਰੰਗੀ ਸ਼ਾਮ, ਕਿੱਦਾਂ, ਖਿੰਡ ਗਈ ?
ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ, ਸੁਰਮਿਆਂ ਦਾ, ਕਤਲ ਹੈ !
ਸਾਡਿਆਂ ਖਾਬਾਂ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਪਲ ਗਈ
ਤੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ, ਖੂਨ ਦੀ, ਇਹ ਫ਼ਸਲ ਹੈ
ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ, ਹੀਲ-ਹੁੱਜਤ, ਹੋ ਗਈ
ਬੁਝ ਗਏ, ਤਾਰੇ ਤੇ, ਆਪਾਂ ਜਲ ਰਹੇ !

ਅਧ ਲਿਖੇ ਜਹੇ, ਖ਼ਤ ਜਹੇ, ਜੋ ਨੈਣ ਸੀ
ਸੁਫ਼ਨਿਆਂ ਦੇ, ਬੁਹਿਆਂ ਨੂੰ, ਖੋਲ੍ਹ ਦੇ

ਤਾਣ ਕੋਈ, ਤਰਬ ਕੋਈ, ਗੀਤ ਜਾਂ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ, ਆਰਤੀ ਲੀ, ਜੋੜ ਦੇ
ਸਰਘੀਆਂ 'ਚ, ਸੰਧਿਆ ਦਾ, ਰੰਗ ਹੈ
ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਭਰਮ ਮੈਨੂੰ, ਛਲ ਰਹੇ!

ਗਾਉਂਦੀ ਹਵਾ ਦੇ, ਬੁੱਲਿਆਂ ਦੀ, ਕਸਮ ਹੈ
ਮਾਤਮਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ, ਹੋਇਆ , ਜਸ਼ਨ ਹੈ
ਕੁਝ ਵੀ ਆਖੋ, ਕੁਝ ਵੀ ਸੋਚੋ, ਸੱਚ ਕਿ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਬਸ ਅਧਬੁਣੀ ਜੀ ਰਸਮ ਹੈ
ਕੰਡਿਆਂ ਨੂੰ, ਦੋਸ਼ ਦੇ ਕੇ, ਕੀ ਕਰਾਂ ?
ਫੁੱਲ ਵੀ ਨੇ, ਪੋਟਿਆਂ ਨੂੰ, ਸੱਲ ਰਹੇ !

ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੀ ਚਮਕ

ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੀ ਚਮਕ ਚ ਓੜਲ
ਕੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਭੁਰੇ ਬਨੇਰੇ
ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਈ ਦਿਲ ਨੂੰ ਫੋਲੇ
ਬੰਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਬੰਦੇ ਨੇੜੇ

ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ
ਅਪਣਤ ਦੀ ਏ ਪੱਤਝੜ ਛਾਈ
ਪੈਸੇ ਦੇ ਝੱਖੜ ਨੇ ਪੁੱਟੇ
ਸਾਂਝਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ

ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਸੁਲਗਣ
ਮੱਧਮ ਮੱਧਮ ਦੀਵੇ ਲੱਗਣ
ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਇਕ ਰਾਤ ਚ ਅਸਤੇ
ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੇ ਸੂਰਜ ਜਿਹੜੇ

ਇਹ ਨਾ ਖੂਨ ਦੇ ਕਤਰੇ ਜਾਣੀਂ
ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਫੁੱਲ ਹੋਣਾ ਏਂ
ਓਹੀ ਦਾਮਨ ਦਾਇਮ ਰਹਿਣਗੇ
ਅੱਜ ਕੰਡਿਆਂ ਨਾ ਉਲਝੇ ਜਿਹੜੇ

ਏਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ
ਹਿਜਰਤ ਕਰਦੇ ਤੌਕਿਆ ਹੈ
ਫਿਰ ਵੀ ਖਿੜੇ ਜੋ ਰਾਹਾਂ ਉੱਤੇ
ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਦੇ ਇਹੀ ਸਵੇਰੇ

ਮੁਰਸ਼ਦ ਦਾ ਪੰਧ ਬਹੁਤ ਉਚੇਰਾ
ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਬੱਸ 'ਮੈਂ' ਤੇ ਡੇਰਾ
ਦਿਲ ਕਹਿੰਦਾ ਏ ਕੋਈ ਨਾ ਤੇਰਾ
ਓਹ ਆਖੇ ਬਈ ਸਾਰੇ ਤੇਰੇ।

ਇੱਕ ਰੋਸ

ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਏ, ਹੀਰ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਸੁਣਦਿਆਂ, ਲਫਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵੈਰਾਗ ਤੇ ਹੀਰ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਅਚੇਤ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ 'ਚੋਂ ਕਿਤੋਂ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ...

ਟੈਂਕ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਸੱਚੇ ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ
ਹੁਣ ਆਖਦੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਜੋ ਜੀ !
ਭੁੱਲਿਓ ਸੁਰਖ ਸਰੋਵਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ
ਬੂਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਕਰਮਾ ਭੁੱਲ ਜੋ ਜੀ !

ਭੁੱਲਿਓ ਸੁਰਖ ਸਰੋਵਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ
ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਪਰਿਕਰਮਾ ਭੁੱਲ ਜੋ ਜੀ !
ਭੁੱਲਿਓ ਸੁਰਖ ਸਰੋਵਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ
ਪਾਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਕਰਮਾ ਭੁੱਲ ਜੋ ਜੀ !

ਛੇ ਜੂਨ ਚਰਾਸੀ ਧੜਕਦੀ ਏ
ਦਿਲ ਕੋਈ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੋ !
ਤੋਤਲੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬੂਟ ਫੌਜੀ
ਬੂਟ ਪੱਗਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਵੇਖ ਲਵੋ !

ਕੈਦ ਹੋਈ ਏ ਹਰ ਗਲੀ ਏਥੇ
ਦਿੱਲੀ ਆਈ ਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੈਸੀ !
ਫੌਜੀ ਗੱਡੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਪੀਹ ਛੱਡੀਆਂ
ਆਈ ਪ੍ਰਾਚੁਣੀ ਸਿਫਤੀ ਦੇ ਘਰ ਕੈਸੀ !

ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਖਿੜਿਆ ਫੁੱਲ ਵੇਖਣ !
ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੂਰੋਂ ਭਾਰੀਆਂ ਨੇ
ਲਾਈ ਸ਼ਸਿਤ ਹਿੰਦ ਦੀ ਮਲਕਾ ਨੇ !
ਅੱਜ ਖਿੱਚੀਆਂ ਖੂਬ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨੇ !

ਟੈਂਕ ਪਿੰਜਦਾ ਜਾਏ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ,
ਦੁੱਧ ਵਾਲੀਆਂ ਦੰਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ!
ਕੋਈ ਬਿਰਧ ਅਸੀਸ ਵੀ ਮਹਿਕਦੀ ਏ,
ਕੋਈ ਕੋਈ ਪਰਾਂਦੀ ਸਹਿਕਦੀ ਏ!

ਰਾਤ ਹੋਈ ਏ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦਰ ਉੱਤੇ
ਤਾਰੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਚਮਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਨੇ!
ਨਾ ਹਰਿਆ ਸਿਦਕ ਸਬੂਤਿਆਂ ਦਾ
ਨਾ ਤਾਰੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਾਰਦੇ ਨੇ!

ਚੜ੍ਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਘਟਾ ਕੈਸੀ,
ਕਿਸੇ ਜਿਗਰ ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਏ!
ਕਾਲਾ ਹੋਇਆ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਬਰ
ਏਹਾ ਦਿਲ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸੜਿਆ ਏ!

ਪੱਗਾਂ ਚਿਣ ਕੇ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰਿਆ ਜੋ
ਪੰਦਰਾਂ ਗਸਤ ਸਨਤਾਲੀ ਰੂਪ ਚੜ੍ਹਿਆ!
ਅੱਜ ਆਈ ਏ ਦਿੱਲੀ ਸਿਲਾ ਦੇਵਣ
ਓਨ੍ਹਾਂ ਪੱਗਾਂ ਤੇ ਆਣ ਪੈਰ ਧਰਿਆ!

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਗੜੀ ਗਲ ਵਿੱਚ ਏ,
ਵੇਖ ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਕੇਹੀ ਸ਼ਾਨ ਹੋਈ!
ਊਧਮ ਸਿੰਘਾ ਓ! ਫ਼ਾਂਸੀਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ
ਸਾਡੀ ਰੱਤ ਵੀ ਅੱਜ ਨੀਲਾਮ ਹੋਈ!

ਅੱਜ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ ਛਿੜਿਆ!
ਅੱਜ ਰਾਗ ਰਾਗਣੀਆਂ ਤੋਪ ਗਾਉਂਦੀ!
ਅੱਜ ਸੱਚ ਖੰਡ ਵੱਲ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ
ਦਸਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸੁੱਚੀ ਬਿਰਤ ਆਉਂਦੀ!

ਰਾਣੀ ਆਖਦੀ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦੋ!
ਸਿਰ ਚੁੱਕੇ ਨਾ ਕੋਈ ਭੁਚੰਗ ਮੁੜ ਕੇ!

ਭੁੱਲ ਬੈਠੀ ਇਤਿਹਾਸ ਉਹ ਮੰਨੂੰਆਂ ਦਾ
ਸਾਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਏ ਕਿੱਦਾਂ ਰੰਗ ਮੁੜ ਕੇ !

ਆਈਆਂ ਵਾਰੀਆਂ ਯੋਧੇ ਝੜਨ ਅਈਦਾਂ
ਜਿੰਦਾਂ ਪੱਤੀਆਂ ਗੁਲਾਬ ਤੋਂ ਝੜਦੀਆਂ ਨੇ !
ਜਿੰਨਾਂ ਜਿੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲ੍ਹਣ ਕਾ ਚਾਓ !
ਸਿਰ ਧਰ ਕੇ ਤਲੀ ਤੇ ਚੱਲਦੀਆਂ ਨੇ !

ਗਾਟੇ ਲੱਥ ਗੇ ਸਾਡੇ ਬੁੰਗਿਆਂ ਦੇ !
ਫੁੱਲ ਗੁੰਬਦਾਂ ਦੇ ਮੁਰਝਾਏ ਲੋਕੋ !
ਬਾਗ ਉੱਜੜੇ ਸਾਡੇ ਇਸ਼ਟ ਵਾਲੇ
ਸਾਡੇ ਹੌਂਸਲੇ ਨਾ ਕੁਮਲਾਏ ਲੋਕੋ !

ਲਾਚੀ ਬੇਰੀ ਆਈ ਏ ਜੂਹ ਉੱਤੇ
ਮੀਰਾਂਕੋਟ ਜੋ ਮਾੜੀ ਕੰਬੋਅ ਪਹੁੰਚੀ !
ਸੋਹੀਆਂ ਵਾਲਿਓ ਸੁਣਿਆਂ ਕੱਲ ਪਰਸੋਂ
ਅਗਵਾਨੋਂ ਮਲੋਏ ਉਹ ਪਹੁੰਚੀ !

ਕਈ ਆਏ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਖੁਰਾ ਖੋਜ ਨਾ ਮਿਟਿਆ ਬਾਣਿਆਂ ਦਾ !
ਵੇਖ ਅੱਜ ਵੀ ਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਤੇਗ ਲਿਸ਼ਕੇ
ਰਿਹਾ ਕੱਖ ਨਾ ਰਾਜੇ ਰਾਣਿਆਂ ਦਾ !

ਤੇਰਾ ਪੂਰਾ ਸੀ ਪੰਜਾਬ

ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮੱਲ੍ਹੀ ਦੇ ਨਾਂ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਮੁਹੱਬਤ
ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਸਿਆਲਕੋਟ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ..

ਕੋਈ ਪਾਕਿ ਲਈ ਬੈਠਾ
ਕਿਸੇ ਹਿੰਦ ਮੱਲਿਆ !
ਤੇਰਾ ਪੂਰਾ ਸੀ ਪੰਜਾਬ
ਅੱਧਾ ਹੋਇਆ ਝੱਲਿਆ !
ਤੇਰਾ ਪੂਰਾ ਸੀ ਪੰਜਾਬ
ਟੋਟੇ ਹੋਇਆ ਝੱਲਿਆ !

ਇਹਨਾਂ ਵੰਡਣੇ ਸੀ ਰੱਬ
ਇਹਨਾਂ ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਵੰਡ 'ਤਾ !
ਤੇਰਾ ਸਾਗ ਵਾਲਾ ਕੁੱਜਾ
ਤੇਰਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਵੰਡ 'ਤਾ !
ਤੇਰੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਹੀਰ
ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਮਿਲੀ
ਕਹਿੰਦੀ ਹਿੰਦੂ ਆਂ ਨਾ ਸਿੱਖ !
ਨਾ ਕੁਰਾਨ ਆ ਪੜ੍ਹੀ !
ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਾ ਮੁਹੱਲਾ
ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਨਾ ਗਲੀ !
ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਲੱਤ ਲਹਿੰਦੇ
ਇੱਕ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅੜੀ !
ਮੇਰੇ ਵਾਰਸਾ ਵੇ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ
ਲੈ ਜਾ ਝੱਲਿਆ !

ਸਾਡੇ ਹਲ ਤੇ ਪੰਜਾਲੀਆਂ
ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ !

ਉਹ ਤੰਗਲੀਆਂ ਸਾਂਘੇ
ਬੜੇ ਲਿੱਸੇ ਰਹਿ ਗਏ !
ਸਾਡੀ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਪੈਲੀ
ਕਿਹੜੇ ਕਿੱਸੇ ਰਹਿ ਗਏ !
ਸਾਡੀ ਹਿੱਕ ਪਾੜ ਉੱਗਿਆ
ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦਾ ਬੀਅ !
ਤੇਰਾ ਫਿੱਕਾ ਏ ਬਟਾਲਾ
ਐਥੇ ਰੱਖਿਆ ਏ ਕੀ !
ਸਾਡਾ ਪੁੱਤਰਾ ਸਿਆਲਕੋਟ
ਰਹਿ ਗਿਆ ਏ ਜੀਅ !
ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ
ਸਾਡਾ ਦੇਸ ਮੱਲਿਆ !

ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਪਿਸ਼ੌਰ ਤੱਕ
ਚਿਹਰਾ ਦਿਸਦਾ !
ਤੇਰਾ ਆਪਣਾ ਏ ਤਖ਼ਤ
ਔਹ ਜਿਹੜਾ ਦਿਸਦਾ !
ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾ ਲੱਗੇ
ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਦਿਸਦਾ !
ਅਈਥੇ ਨਲੂਏ ਦਾ ਖੰਡਾ
ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਘੁੰਮਦਾ !
ਕਦੇ ਹਰਿਆ ਨਾ ਪੁੱਤ
ਲਾਡਲਾ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾ !
ਰਣਜੀਤ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹੁ
ਦੱਸੋ ਕਿਹੜਾ ਹਿੰਦ ਦਾ ?
ਕੁਝ ਸਾਜਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੱਥ
ਕੁਝ ਆਪ ਸੱਲਿਆ !

ਬੱਚੇ ਮੰਨਦੇ ਨਾ ਉਹ ਤੇ ਨੇ
ਆਹ ਵੀ ਬੋਲਦੇ !
ਕਿਵੇਂ ਕੈਂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਂਚੀ
ਜੱਫਾ ਧਾਵੀ ਬੋਲਦੇ !

ਕਿਵੇਂ ਛਿੰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲਦੇ ਨੇ
ਸਾਹ ਵੀ ਢੋਲ ਦੇ !
ਕਿਵੇਂ ਝੂੰਮਰਾਂ ਤੇ ਗਿੱਧਿਆਂ ਦਾ
ਬਣਦਾ ਏ ਸਾਕ !
ਕਿਵੇਂ ਟਕੂਏ ਗੰਡਾਸਿਆਂ ਚੋਂ
ਵਗਦਾ ਬਿਆਸ !
ਕਿਵੇਂ ਕਹੀਆਂ ਅਤੇ ਰੰਬਿਆਂ ਤੋਂ
ਅੱਜ ਵੀ ਏ ਆਸ !
ਖੁੰਢੇ ਹੋਏ ਜਿਹੜੇ
ਅਜ ਵਾ ਚੰਡਾਉਣ ਘੱਲਿਆ !

ਪੰਜ ਆਬ ਤੋਂ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ
ਪੰਜਾਬ ਆਖਦੀ
ਹੁਣ ਸੱਪਣੀ ਦੀ ਜੀਭ
ਢਾਈ ਆਬ ਆਖਦੀ !
ਮੂੰਹੋਂ ਸਤਲੁਜ ਦਿਲਾਂ 'ਚ
ਚਨਾਬ ਆਖਦੀ !
ਅਹੁ ਹਿੱਸਿਆ ਬਿਆਸ
ਰਾਵੀ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਹੈ !
ਤੇਰੇ ਜੇਹਲਮਾਂ ਨੂੰ ਗਲ ਗਲ
ਤਈਆ ਤਾਪ ਹੈ !
ਹੁਣ ਸਤਿਲੁਜ ਸਹਿਕਦਾ ਏ
ਤਾਂ ਵੀ ਆਸ ਹੈ !
ਬੜਾ ਤਾਰੂ ਸੀ ਜਨਾਬ
ਲੱਗੇ ਡੁੱਬ ਚੱਲਿਆ !

ਅਈਥੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲੋਕੋ
ਮਤਰੇਈ ਹੋ ਗਈ !
ਐਥੇ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ
ਮੁਦਈ ਹੋ ਗਈ !
ਗੱਲ ਮੁੱਕਦੀ ਆ ਅਈਥੇ
ਯਹੀ ਤਹੀ ਹੋ ਗਈ !

ਹੁਣ ਬੁੱਲ੍ਹਿਆ ਮਸੀਹਾ ਬਣ
ਆਈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ !
ਫਿਰ ਘੁੰਗਰੂ ਚ ਕਾਇਨਾਤ
ਪਾਈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ !
ਫਿਰ ਵਜਦਾਂ 'ਚ ਆ ਕੇ ਕਦੀ
ਗਾਈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ !
ਜਾਏ ਅਨਹਦ ਨਾਦ
ਵੱਜ ਵੱਜ ਹੱਲਿਆ !

ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਏ
ਕੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਲੈ ਗਏ !
ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਲੋਕ
ਬੰਨੇ ਛੋਟੇ ਰਹਿ ਗਏ !
ਔਹ ਜਰਮਨ ਵਾਲੇ
ਸੁਣ ਕੀ ਕਹਿ ਗਏ !
ਮੁੜ ਵਾਧਿਆਂ ਤੋਂ
ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਡਾਰ ਹੋ ਜੀ ਏ !
ਖੰਭ ਉੱਗ ਜਾਣ ਫੇਰ
ਤੇ ਉਡਾਰ ਹੋ ਜੀ ਏ !
ਫੇਰ ਇੱਕ ਦੂਣੀ ਦੂਣੀ
ਦੂਣੀ ਚਾਰ ਹੋ ਜੀ ਏ !
ਖੰਭ ਕਤਰੇ ਗਏ ਸੀ
ਬੜਾ ਤਾਬ ਝੱਲਿਆ !

ਐ ਖੁਦਾ ਤੇਰੀ ਖੁਦਾਈ

ਐ ਖੁਦਾ ਤੇਰੀ ਖੁਦਾਈ
ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿੱਥੋ ਗਈ?
ਬੰਦੇ ਦੀ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆਂ
ਓਹ, ਤੇਰੀ ਕਿੱਥੋ ਗਈ?

ਹਰ ਮੋੜ ਤੇ ਅਦਾਲਤ
ਫਿਰ ਵੀ ਹੈ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਖਮੀ
ਇਨਸਾਫ਼ ਕਿੱਥੋ ਗਿਆ ਹੈ?
ਦੁਹਾਈ ਕਿੱਥੋ ਗਈ?

ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਜੋ ਸੀ ਪਾਣੀ
ਓਹ ਚੱਲ ਰਿਹੈ ਰਗਾਂ ਚ
ਦੁਨੀਆਂ ਪੁੱਛੇ ਕਹਾਣੀ
ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਕਿੱਥੋ ਗਈ?

ਜੋ ਦੀਪ ਬੁਝ ਗਏ ਸੀ
ਸੀਨੇ ਚ ਜਲ ਰਹੇ ਨੇ
ਕਿੱਥੋ ਗਈ ਓਹ ਰਾਤ?
ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਕਿੱਥੋ ਗਈ?

ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਪੀਰ ਏਥੇ
ਮੋਹਰਾਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ
ਧਰ ਤੋਂ ਜੋ ਉੱਤਰਦੀ ਸੀ
ਉਹ ਬਾਣੀ ਕਿੱਥੋ ਗਈ?

ਉਸ ਮੋੜ ਤੇ ਸੀ ਫੰਦੇ
ਇਸ ਮੋੜ ਤੇ ਸਲੀਬਾਂ
ਫਿਰ ਵੀ ਜੋ ਨੱਚਦੀ ਸੀ
ਓਹ ਜਵਾਨੀ ਕਿੱਥੋ ਗਈ?

ਜੋ ਖੁੜੇ ਨਾ ਘਰਾਂ ਨੂੰ
ਵੇਖ ਰੱਤ ਦੇ ਵਣਾਂ ਨੂੰ
ਓਹ ਲਾਲ ਤੁਪਕਿਆਂ ਦੀ
ਮਨਮਾਨੀ ਕਿੱਥੋ ਗਈ?

ਐ ਖੁਦਾ ਤੇਰੀ ਖੁਦਾਈ
ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿੱਥੋ ਗਈ?
ਬੰਦੇ ਦੀ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆਂ
ਤੇਰੀ ਕਿੱਥੋ ਗਈ?

ਗੱਲਾਂ ਅੰਦਰ ਲੋਅ

ਗੱਲਾਂ ਅੰਦਰ ਲੋਅ ਹੀ ਲੋਅ ਹੈ
ਨੇਰਾ ਰੋਜ਼ ਧਿਆਉਂਦੇ ਲੋਕ
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉੱਸਰੇ
ਮੰਦਰ ਮਸਜਿਦ ਢਾਉਂਦੇ ਲੋਕ

ਧਰਤੀ ਮੇਰੀ ! ਅੰਬਰ ਮੇਰਾ !
ਇਹ ਵੀ ਮੇਰਾ ! ਅਹੁ ਵੀ ਮੇਰਾ !
ਕਬਰਾਂ ਆਖਣ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਨੂੰ
ਕੀ ਕੁਝ ਚੁੱਕੀ ਆਉਂਦੇ ਲੋਕ !

ਸਾਰੰਗੀ ਰਬਾਬ ਨੂੰ ਆਖੇ
ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਆਖਰ ਹੋਇਆ ਕੀ ਏ !
ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸਿੱਕਿਆਂ ਵਾਲਾ
ਨਗਮਾ ਗੁਣ-ਗਣਾਉਂਦੇ ਲੋਕ

ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਮਿਲ ਜੇ ਸਾਰੀ
ਫੇਰ ਕਿਤੇ ਰੱਬ ਵੇਖਾਂਗੇ !
ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਉੱਠਦੇ ਵੇਖੇ
ਕਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਲੋਕ

ਬਚਪਨ ਗੁੰਮਿਆ, ਗਈ ਜਵਾਨੀ
ਬੁੱਤ ਹੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ !
ਪੋਟਾ ਪੋਟਾ ਕਿਰਦੇ ਜਾਂਦੇ
ਜਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਗੰਢਾਉਂਦੇ ਲੋਕ

ਅੱਜ ਫਿਰ ਆਹ ਮੁਖੌਟਾ ਪਾਈਏ
ਅਹੁ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਸੀ !

ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਦ ਵੀ ਮਿਲਦੇ
ਚਿਹਰਾ ਘਰ ਛੱਡ ਆਉਂਦੇ ਲੋਕ

ਬੁੱਤ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਨ ਨੇ
ਇਹ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਨੇ?
ਰੱਬ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਭੁੱਖਾ ਭਾਣਾ
ਸਾਨੂੰ ਭੋਗ ਲਵਾਉਂਦੇ ਲੋਕ

ਬੁੱਤ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਚਦੇ
ਸਾਡੇ 'ਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਚਦੇ
ਓਹ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਭੁੱਖਾ ਭਾਣਾ
ਸਾਨੂੰ ਭੋਗ ਲਵਾਉਂਦੇ ਲੋਕ।

ਜਦ ਵੀ ਵਰਕਾ ਫੋਲਦਾਂ

ਜਦ ਵੀ ਵਰਕਾ ਫੋਲਦਾਂ
ਚਿਹਰਾ ਇੱਕ ਦਿਸਦਾ ਰਵੇ
ਦਿਲ ਵੀ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ
ਅੱਖਰ ਕਦ ਮਿਟਦੇ ਕਦੇ?

ਮੈਂ ਓਹ ਪਲਕਾਂ ਲਿਖਣੀਆਂ
ਸੋਚ ਕੇ ਕੁਝ ਲਿਖ ਲਿਆ
ਅੱਖਰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਬਣ ਗਏ
ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਜੋ ਬਲਦਾ ਰਵੇ

ਰਸਤਿਆਂ ਤੋਂ ਅਗਨ ਵੀ
ਪਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗਰ ਪੀ ਲਵੀਂ !
ਸੇਕ ਤੇ ਕੁਝ ਧੁਖਧੁਖੀ
ਹੈ ਤਾਂ ਦਿਲ ਚੱਲਦਾ ਰਵੇ

ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ
ਹੈ ਵੀ ਆ ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ
ਜਲ ਉਠੇ ਜੋ ਜੀ ਹੋਏ
ਬੁਝ ਜਾਏ ਜੋ ਜੀ ਕਰੇ

ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਅਫਸਾਨਿਆਂ ਤੇ ਫੇਰ ਨਾ !
ਖੂਨ ਨੇ ਜੋ ਲਿਖ ਲਏ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟਦੇ ਕਦੇ !

ਦਿਲ ਚੋਂ ਗਰਦਾ ਛਾਣਿਆ
ਫਿਰ ਜਖਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ

ਖਿੜ ਗਏ ਇਹ ਫੁੱਲ ਨੇ
ਫੇਰ ਕੀ ਦੁਖਦੇ ਕਦੇ

ਰੇਤ ਤੇ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ
ਜੋ ਪੈ ਗਏ ਜੋ ਮਿਟ ਗਏ
ਦਿਲ ਦੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ
ਮੁੱਖੜੇ ਕਦ ਮਿਟਦੇ ਕਦੇ

ਖੂਨ ਨੇ ਜੋ ਲਿਖ 'ਤੀਆਂ
ਇਬਾਰਤਾਂ ਨਾ ਮਿਟਣੀਆਂ
ਦਿਲ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਧੜਕਦੀ
ਅੱਖਰ ਨਾ ਸੁੱਕਦੇ ਕਦੇ

ਸਫ਼ਰ ਅਜੇ ਮੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ

ਸਫ਼ਰ ਅਜੇ ਮੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠਿਕਾਣਾ ਹੈ
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ
ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਤੇਰੀ ਪੈੜ ਤੋਂ ਤੇਰੇ ਤੀਕਰ
ਓਦਾਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਫ਼ਰ ਨਹੀਂ
ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇਰਾ ਰਾਹੀ
ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਰਸਤੇ ਵੀ ਬਦਲੇ ਨਹੀਂ
ਉਹ ਮੌੜ ਵੀ ਓਥੇ ਖੜੇ
ਲਗਦਾ ਨਾ ਸੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਕ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਉਸ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਾ ਜਹੀ ਯਾਦ ਦਾ
ਇਓ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਆ ਜਾਣਾ
ਹੋਠਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਰੂਥਲ ਤੇ
ਹੋਠਾਂ ਦਾ ਵਰ੍ਹ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਤੇਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਂ
ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਖਿੜ ਗਿਆ ਜ਼ਖ਼ਮ ਜਿਵੇਂ
ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਝੜ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਉਮਰ ਦਰਾਜ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਫਿਰ
ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ
ਤੇਰਾ ਵਿਯੋਗ, ਵਿਯੋਗ ਨਹੀਂ
ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਹੈ

ਰਾਤ ਗਏ ਜਦ ਸੁਫਨਾ ਟੁੱਟੇ
ਮੁੜ ਹਕੀਕਤ ਜਾਗ ਪਵੇ
ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਜਦ ਸੁਫਨਾ ਟੁੱਟੇ
ਸਭ ਸੁਫਨਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਸਫਰ ਅਜੇ ਮੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ
ਹੋਰ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਜਾਣਾ ਹੈ
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠਿਕਾਣਾ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਬਾਤ ਵੀ ਹੈ

ਕੁਝ ਸੁਣ ਲਈ ਏ ਤੂੰ
ਬਾਕੀ ਬਾਤ ਵੀ ਹੈ!
ਇਹ ਵਿਯੋਗ ਵੀ ਹੈ
ਬਾਕੀ ਰਾਤ ਵੀ ਹੈ!

ਜੋ ਦਰ ਤੇ ਆਇਆ
ਉੱਠ ਜਾਣਾ ਈ ਸੀ
ਪਰਵਾਨਾ ਹੈ ਇਹ
ਬਾਕੀ ਜਾਤ ਵੀ ਹੈ!

ਕਦੀ ਰਾਤ ਵੀ ਦੁਪਹਿਰ
ਕਦੀ ਦਿਨ ਵੀ ਹਨੇਰ
ਕੁਝ ਜਿੱਤ ਵੀ ਗਏ
ਬਾਕੀ ਮਾਤ ਵੀ ਹੈ

ਇੱਕ ਸੁਰਮਾ ਵੀ ਹੈ
ਅੱਖ ਕਾਸ਼ਨੀ ਵੀ ਹੈ
ਇੱਕ ਤਿਆਗੀ ਬੜੀ
ਬਾਕੀ ਘਾਤ ਵੀ ਹੈ

ਇਹ ਪੀੜ ਜੋ ਮਿਲੀ
ਐਵੇਂ ਨਿੰਦਣੀ ਏਂ ਕਿਉਂ?
ਕੁਝ ਆਪ ਈ ਬੁਲਾਈ
ਬਾਕੀ ਦਾਤ ਵੀ ਹੈ!

ਤਾਰਾ ਤਾਰਾ ਅਕਾਸ਼
ਮਿੱਟਿਓ ਮਿੱਟੀ ਜ਼ਮੀਨ
ਇੱਕ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨਵਾਂ
ਬਾਕੀ ਤਾਪ ਵੀ ਹੈ

ਕੱਲ੍ਹੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ
ਧਰਤੀ ਬਚਦੀ ਵੀ ਨਾ
ਇਹ ਤਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ ਦਾਨ
ਬਾਕੀ ਆਪ ਵੀ ਹੈ

ਜਿੰਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ
ਓਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾ
ਹਰ ਟਾਹਣੀ ਤੇ ਪੁੰਨ
ਬਾਕੀ ਪਾਪ ਵੀ ਹੈ

ਹੁਣ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜੀ ਏ
ਜੋ ਇਹ ਧੜਕਣ ਕਹੇ
ਬਾਕੀ ਬਾਤ ਵੀ ਹੈ!
ਬਾਕੀ ਰਾਤ ਵੀ ਹੈ!

ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਵਾਲਾ

ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਵਾਲਾ
ਦੋ ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੀ ਬਣਿਆ
ਨਾ ਬਣਿਆ ਕੁਝ ਆਰ ਹੀ ਇਸਦਾ
ਨਾ ਦਿਲ ਦਾ ਕੁਝ ਪਾਰ ਹੀ ਬਣਿਆ

ਦੋ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੂਰੀ
ਦਿਨ ਦਿਨ ਕਰ ਉਮਰਾ ਬਣੀ
ਨਾ ਕੰਢਾ ਕੰਢੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ
ਨਾ ਕੋਈ ਪੁਲ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਬਣਿਆ

ਫੁੱਲ ਬਣ ਕੇ ਜੋ ਜ਼ਖਮ ਖਿੜੇ ਸਨ
ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਜੋ ਬਿਖਰ ਗਏ
ਕਿੰਨੇ ਮੌਸਮ ਆ ਕੇ ਗੁਜ਼ਰੇ
ਫਿਰ ਨਾ ਉਹ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹੀ ਬਣਿਆ

ਕਾਤਲ ਕੌਣ ਹੈ ਕੌਣ ਹੈ ਮੁਨਸਿਫ
ਮਕਤਲ ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਹੈ
ਕੀ ਪੁੱਛਣਾ ਫਿਰ ਕਿਹੜਾ ਕੀ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਯਾਰ ਹੀ ਬਣਿਆ

ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਦਿਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਸਿਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਕੀ ਕਰਨਾ ਫਿਰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਓਥੇ
ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹਾਰ ਹੀ ਬਣਿਆ

ਲੱਖ ਰੀਝਾਂ ਲੱਖ ਮਨ ਦੇ ਫੁਰਨੇ
ਪਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਹੋਇਆ
ਲੈ ਦੇ ਕੇ ਫਿਰ ਰੱਬ ਦੇ ਕੋਲੋਂ
ਬਸ ਐਸਾ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਬਣਿਆ।

ਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਉਹ ਪੌਣ

ਅੱਖੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ
ਉੱਤਰਿਆ ਅੱਜ ਜਿਵੇਂ
ਉੱਤਰੇ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਡਾਰ
ਦਿਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ
ਚੰਦਨਾਂ ਦਾ ਵਣ ਕੋਈ
ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਬਲਦਾ ਵਿਚਾਰ
ਜੀਹਦੀ ਇੱਕ ਤੱਕਣੀ ਨਾਲ
ਧੁੱਪ ਛਾਂ ਇੱਕ ਹੋਈ
ਇੱਕ ਹੋਇਆ ਜੋਗ ਤੇ ਪਿਆਰ

ਕੱਚੇ ਕੱਚੇ ਰਾਗਵਾਂ ਉੱਤੇ
ਧੂੜ ਪਿੰਡੇ ਮਲ ਮਲ
ਉੱਡਦੀ ਏ ਉਹਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋ
ਝੋਲਾ ਜਿਹਾ ਪਏ ਕੋਈ
ਸਾਜ਼ ਕੋਈ ਛਿੜਦਾ ਏ
ਸਾਹ ਜਾਣ ਅੱਧ ਚ ਖਲੋ
ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਤੁਰੀਏ ਨਾ
ਰਾਹ ਆਪ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ
ਤੁਰ ਪੈਣ ਪਿੱਪਲਾਂ ਦੇ ਟਾਹਣ
ਅੱਧੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ
ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਰੋਹੀਆਂ 'ਚ
ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸੁਣਦੇ ਨੇ ਗਾਣ
ਉਹਦਿਆਂ ਸੰਦੂਕਾਂ ਵਿੱਚ
ਖੇਸਾਂ ਵਾਂਗ ਜਿੰਦ ਸਾਡੀ
ਕੱਢੇ ਭਾਵੇਂ ਕੱਢੇ ਨਾ ਉਹ ਨਾ ਬਾਹਰ

ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਚ
 ਲੋਢੇ ਵੇਲੇ ਉੱਠਦੀ ਏ
 ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਦੀ ਤੋਹ
 ਉਹਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੇਖ
 ਨਾਗ ਕੁੰਜ ਛੱਡਦੇ ਨੇ
 ਨੀਂਦਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਨੇ ਥੋਹ
 ਵਰਮੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਛੱਡ
 ਸੱਪ ਕਾਲੇ ਫਨੀਅਰ
 ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਵੇਂਹਦੇ ਜਿਹਨੂੰ ਪੌਣ
 ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੇ ਵਾਂਗ ਜਿਹੜੀ
 ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਰਚ ਗਈ
 ਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਓਹ ਪੌਣ
 ਟਾਂਵਾਂ ਕੋਈ ਫੁੱਲ ਖਿੜੇ
 ਡੂੰਘਿਆਂ ਵਣਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ
 ਸੁਫਨਿਆਂ ਤੱਕ ਜੀਹਦੀ ਮਾਰ

ਡੂੰਘਿਆਂ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਨੂੰ
 ਅੰਬਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤਾਈਂ
 ਲੈ ਜਾਵੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤ
 ਕੰਢਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਜਦੋਂ
 ਬੇੜੀਆਂ ਨੇ ਛੇੜ ਲੈਣੇ
 ਭਿੱਜੇ ਭਿੱਜੇ ਰੇਤਿਆਂ ਦੇ ਗੀਤ
 ਚਾਨਣਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਜਿਹੜੇ
 ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਗਦੇ ਨੇ
 ਓਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਓਹਦਾ ਵਾਸ
 ਦਿਲ ਜਿਹੜੀ ਅੱਗ ਲਾਏ
 ਹੱਡਾਂ ਦਿਆਂ ਬੰਬਲਾਂ ਨੂੰ
 ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਬੁੱਝਦੀ ਪਿਆਸ
 ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਉਂਜ ਭਾਵੇਂ
 ਅਰਥ ਤਾਂ ਅਸੰਖ ਨੇ
 ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਰਕ ਹੈ ਪਿਆਰ

ਰੁਕੀਂ ਨੀ ਹਵਾਏ

ਰੁਕੀਂ ਨੀ ਹਵਾਏ ਸਾਨੂੰ
ਘੜੀ ਪਲ ਬਹਿਣ ਦੇ !
ਉਹਦਿਆਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਓਹ
ਸ਼ਾਮ ਫੇਰ ਪੈਣ ਦੇ !

ਆਜਾ ! ਫੇਰ ਓਹ ਫ਼ਰੋਲੀਏ
ਉਹ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਵਰੀ
ਬਹੁਤਾ ਤੂੰ ਹੀਂ ਹੁਣ ਬੋਲ
ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬਸ ਕਹਿਣ ਦੇ !

ਫੇਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਤੁਰੇ
ਛੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੱਲ ਤੁਰੇ !
ਫੇਰ ਅੱਜ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ
ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਹਿਣ ਦੇ !

ਸਾਂਭ ਲੈ ! ਸਮੇਟ ਲੈ ! ਉਹ
ਦਿਨ ਵੀ ਤੇ ਰਾਤ ਵੀ
ਪੁਖਦਾ ਪਿਆ ਏ ਜਿਹੜਾ
ਦਿਲ ਏਥੇ ਰਹਿਣ ਦੇ !

ਅਜੇ ਟੁੱਟਿਆ ਏ ਤਾਰਾ
ਅਸਮਾਨ ਲੀਕ ਪੈਣ ਦੇ !
ਕਦੇ ਫੇਰ ਛੇੜੀਂ ਗੱਲ
ਅੱਜ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਰਹਿਣ ਦੇ !

ਪੈਰ ਬੋਚ ਬੋਚ ਰੱਖ
ਕਿ ਹੈ ਤਿਲਕਣ ਬੜੀ !
ਚੰਨ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਅੱਜ
ਵਿਹੜਿਆਂ 'ਚ ਪੈਣ ਦੇ !

ਲੱਗੀ ਸਾਗਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ
ਧੁਖਧੁਖੀ ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ
ਤੇਰੇ ਮਗਰੋਂ ਕੀ ਹੋਇਆ
ਅੱਜ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੇ !

ਕੋਈ ਕੋਈ ਜ਼ਖ਼ਮ ਅਜੇ
ਸੰਖ ਵਾਂਗ ਵੱਜਦਾ ਏ !
ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਫ਼ਰਕ ਅਜੇ
ਥੋੜਾ ਹੋਰ ਪੈਣ ਦੇ !

ਗਿਣਤੀਆਂ ਇਹ ਮਿਣਤੀਆਂ
ਬੂਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦੇ !
ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਜਾਮ
ਬਾਕੀ ਇਹਦੇ ਹੱਥ ਰਹਿਣ ਦੇ !

ਇਹ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਇਹ ਵਾਕ ਨੇ

ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਸੰਭਾਲ ਲਾ, ਇਹ ਬਾਜ਼ੀ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਰਹੀ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੇਤ ਹੈ, ਉਂਗਲੀਆਂ ਚੋਂ ਕਿਰ ਰਹੀ

ਸੰਭਲ ਕੇ ਪੈਰ ਰੱਖ, ਇਹ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਇਹ ਵਾਕ ਨੇ
ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖ ਗਏ, ਤੇ ਤੇਰੀ ਕਿਹੜੀ ਧਿਰ ਰਹੀ ?

ਇਹ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਲਿੱਪੀ ਚ, ਸੂਰਜ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ
ਜਿਸ ਦੀਵੇ ਦੀ ਲਾਟ, ਹਨੇਰੀਆਂ ਚ ਥਿਰ ਰਹੀ

ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਕਦੇ, ਬਾਂਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਕੜੀ ਨਾ
ਤੇਰੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਚ, ਦੇਰ ਤੋਂ ਤਸਬੀ ਫਿਰ ਰਹੀ

ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਚ ਯਾਦਾਂ ਚ ਸੁਆਬਾਂ 'ਚ, ਹਰ ਪੰਨੇ ਤੇ ਉਹ
ਸੂਰਜ ਡੁੱਬ ਗਿਆ, ਪਰ ਲਾਲੀ ਕਾਫ਼ੀ ਚਿਰ ਰਹੀ।

ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ

ਰੋਮ ਰੋਮ ਫ਼ਰੇਬ ਫ਼ਰੇਬ
ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ੀ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ
ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਹੱਥ ਖ਼ਲਕਤ ਸੌਂਪੀ
ਪੁੱਛਿਆ ਜੇ, ਇਨਸਾਨ ਹੈ?

ਕੌਣ ਮਸੀਹਾ ਆਏਗਾ ਹੁਣ?
ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਜਿੱਤ ਗਿਆ
ਉਸ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੂੜ੍ਹ, ਕੁਫ਼ਰ
ਮੁੱਠੀ ਵਿੱਚ ਜਹਾਨ ਹੈ

ਜਿਸ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਫੜ ਕੇ ਤੁਰਿਆ
ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਆਣਾ ਕੀ ਜਾਣੇ!
ਬੋਲ ਉਹਦੇ ਤਸਬੀ ਦੇ ਮਣਕੇ
ਦਿਲ ਓਹਦਾ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੈ

ਉਂਗਲੀ ਫੜ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਜਾਵੇ
ਮੋੜ ਲਿਆਵੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਆਣਾ!
ਹੁੰਮਸ਼ੁਦਾ ਫਿਰ ਮਿਲਦੇ ਨਾ
ਤੇ, ਛੋਟੀ ਜਹੀ ਤੇ ਜਾਨ ਹੈ

ਏਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਓਸ ਧਰਮ ਨਾ
ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਵਾਓ ਫੇਰ!
ਮੁੜਕੇ ਨਾ ਫਿਰ ਜਾਵੇ ਇਹ ਜੋ
ਭੁੱਖੇ ਢਿੱਡ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੈ!

ਬੁਰਕੀ ਬੁਰਕੀ ਖਾ ਲਈ ਸਾਰੀ
ਏਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਸਵੇਰ
ਜਾਣੀ-ਜਾਣ ਵੀ ਬੈਠਾ ਸੋਚੇ
ਸ਼ਹਿਰ ਬੜਾ ਅਣਜਾਣ ਹੈ।

ਬੁਰਕੀ ਬੁਰਕੀ ਕਰਕੇ ਖਾਧੀ
ਏਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਸਵੇਰ
ਪੀ ਜਾਓ ਹੁਣ ਗਟ ਗਟ
ਜਿਹੜਾ ਬਚਿਆ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਣ ਹੈ

ਕਲਮ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ ਵਿਚਾਲੀ
ਸਿਆਹੀ ਦਾ ਹੁਣ ਫਰਕ ਮਿਟਾ
“ਚੂੰ ਕਾਰ ਅਜ਼ ਹਮਰ ਹੀਲਤੇ..”
ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ।

ਸਰਦਲਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਨੇ

ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਚ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ
ਥਰਕਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਅੰਕੜਾ ਬਣੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ..

ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ
ਇਹ ਆਦਮੀ ਦਾ ਰੋਗ ਕੀ
ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ
ਕਿ, ਸ਼ਹਿਰ ਕੀ ਵੀਰਾਨ ਕੀ

ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ
ਅਜ਼ਾਬ ਕੀ, ਤੇ ਖ਼ਾਬ ਕੀ?
ਕਜ਼ਾ ਹਵਾ ਚ ਲਿਖ ਰਹੀ ਏ
ਕਿਸਦਾ ਹੁਣ ਹਿਸਾਬ ਕੀ?

ਫ਼ਾਸਲੇ ਅੱਗੇ ਬੜੇ
ਹੁਣ ਬਾਹੁਕਮ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕੀ
ਓਹ ਜੋ, ਮਿਲ ਕੇ ਨਾ ਮਿਲੇ
ਓਹ, ਨਾ ਮਿਲੇ, ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕੀ

ਮੁੱਖੜੇ ਫਿਰ ਰੂਪੋਸ਼ ਤੇ
ਨਗਨ ਹੈ ਇਨਸਾਨ ਫਿਰ
ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਜੇ
ਰੁਕ ਗਿਆ ਚੱਲੇਗਾ ਕੀ ?

ਸਰਦਲਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਨੇ
ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋਈਆਂ ਮਹਿਫ਼ਲਾਂ
ਚੁੱਪ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ
ਖੁਦਾ ਹੁਣ ਕਹੇਗਾ ਕੀ?

ਟਹਿਕਦੇ ਨੇ ਫੁੱਲ ਬੜੇ
ਡਾਲੀਆਂ ਤੇ ਡਰੇ ਡਰੇ
ਤੋੜ ਹੀ ਨਾ ਲਏ ਮਾਲੀ
ਸੋਚਦਾ ਪਿਆ ਏ ਕੀ?

ਅਸਮਾਨ ਨੀਲਾ ਵੇਖਕੇ
ਪੰਛੀ ਨੇ ਪਏ ਆਖਦੇ
ਉੱਡਦਾ ਸੀ, ਉੱਪਰ ਬੜਾ
ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਖਰ ਹੋਇਆ ਕੀ?

ਇੱਕ, ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਡਰੇ ਡਰੇ
ਹੱਥ ਛੁਡਾ ਕੇ ਪਰੇ ਪਰੇ
ਬੰਦਾ ਸੋਚੇ ਹੋਰ ਈ ਕੁਝ ਤੇ
ਏਥੇ ਵੇਖੋ ਹੋਇਆ ਕੀ

ਦਰਾਂ ਚ ਦੀਵੇ ਬਲ ਰਹੇ
ਤੇ ਸਿਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲ
ਕੀ ਹੋਇਆ ਇਸ ਨਗਰੀ ਨੂੰ
ਤੈਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਹੋਇਆ ਕੀ?

ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਖੜਕ ਨਾਲ
ਤਿੜਕ ਜਾਂਦੇ ਦਿਲ ਜਦੋਂ
ਇਸ ਤੂਫ਼ਾਨ ਚ ਵੇਖੀਏ
ਕੀ ਟੁੱਟਿਆ ਹੁਣ ਜੁੜਦਾ ਕੀ ?

ਚਿਹਰੇ ਛਿਪੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਪਿੱਛੇ
ਕਾਬੇ ਅਤੇ ਦੇਹੁਰਿਆਂ ਪਿੱਛੇ
ਲੁਕਿਆ ਲੁਕਿਆ ਚਾਰ ਚੁਫ਼ੇਰਾ
ਲੁਕ ਕੇ ਵੀ ਫਿਰ, ਲੁਕਿਆ ਕੀ?

ਕਰੂੰਬਲਾਂ ਫੁੱਟੀਆਂ ਬਾਗ਼ ਖਿੜੇ
ਧਰਤੀ ਘੁੰਮੇ ਚੰਨ ਗਿੜੇ

ਠਹਿਰ ਗਿਆ ਇਨਸਾਨ ਇਕੱਲਾ
ਕੁਦਰਤ ਅੰਦਰ ਰੁਕਿਆ ਕੀ?

ਚਿੜੀਆਂ ਚਹਿਕਣ, ਜੰਗਲ ਬੋਲੇ
ਰੱਖਾਂ, ਰੋਹੀਆਂ ਦੁਖੜੇ ਫੋਲੇ
ਘੱਟਾ ਧੂੰਆਂ ਰੋਲਾ ਰੱਪਾ
ਮੁੱਕਿਆ ਹੈ? ਕਿ ਸੁਫਨਾ ਕੀ?

ਏਨੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਂ ਏ, ਕੋਈ
ਘਟਨਾ ਘਟ ਗਈ ਏ ਕੀ?
ਜੰਗਲ ਦਸਤਕ ਦੇਂਦਾ ਬੂਹੇ
ਘਰ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਹੈ ਏ ਕੀ?

ਫੁੱਲ ਬਣ ਕੇ ਉੱਗ ਆਵੇਗੀ
ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਰੀਝ ਸੁੱਚੀ
ਇਸ ਪਲ ਨਾ ਸੰਭਲਿਆ ਬੰਦੇ
ਫਿਰ ਸਾਲ ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਕੀ?

ਇਹ ਸਜਾ ਹੈ ਕਿ ਰਜਾ ਹੈ
ਕਿ ਦੂਰੀ ਦਵਾ ਹੋਈ ਕੀ?
ਗੁੰਮ ਸੁੰਮ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋ ਗਿਆ
ਕੀ ਹੋਇਆ? ਗੱਲ ਹੋਈ ਕੀ?

ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ
ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਆਦਮੀ
ਆਦਮੀ ਦੇ ਸੰਗ ਫਿਰ
ਆਦਮੀ ਤੁਰੇਗਾ ਕੀ?

ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ
ਹਰ ਮੋੜ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ
ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਆਦਮੀ
ਖੁਦ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮਿਲੇਗਾ ਕੀ?

ਕੋਹਰਾਮ ਹੈ ਮਚਿਆ ਹੋਇਆ
ਕਿ ਆਦਮੀ ਅੰਕੜਾ ਹੋਇਆ
ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਨੀਝ ਇਸ ਦਫ਼ਾ
ਬੰਦੇ ਤੇ ਟਿਕ ਗਈ ਏ ਕੀ?

ਏਦਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਤੌਕਿਆ ਨਾ
ਏਦਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆਂ ਨਾ
ਮੋਢੇ ਚਾਰ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ
ਅਰਥੀ ਦਾ ਹੁਣ ਕਰੀਏ ਕੀ?

ਵਿੰਹਦਿਆਂ ਹੀ ਵਿੰਹਦਿਆਂ
ਦੇਸ਼ ਮਕਤਲ ਬਣ ਗਿਆ
ਮਹਿੰਗਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਜੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਸਤੀ ਏ ਕੀ?

ਇੱਕ ਦੌੜ ਸੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ
ਅੰਤ ਤੋਂ ਅਨੰਤ ਤੀਕ
ਰਸਤੇ ਪੁੱਛਣ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ
ਦੌੜ ਦਾ ਬਣਿਆ ਏ ਕੀ?

ਇਹ ਮਰਜ਼ ਕੈਸਾ ਉਪਜਿਆ
ਖ਼ਬਰੇ ਹੁਣ ਰਜ਼ਾ ਏ ਕੀ !
ਦੁਆ ਹੀ ਦਵਾ ਏ?
ਕਿ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਵਾ ਏ ਕੀ?

ਪਰਵਾਸੀ ਇਸ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲਈ
ਪੂਰੇ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਲਈ
ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕੋ ਹੋ ਗਿਆ
ਭੁੱਖ, ਬੀਮਾਰੀ, ਮੌਤ ਕੀ?

ਮੈਂ ਸੁਣਿਆਂ ਸਭ ਸਮੇਟ ਕੇ
ਬਚਿਆ ਖ਼ੂਨ ਵੀ ਵੇਚ ਕੇ

ਇੱਕ ਤੁਰਿਆ ਜੰਗਲ ਪਿਆਸ ਦਾ
ਅੱਜ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਵੱਲ ਕੀ?

ਪਿਆਸ ਦੀ ਇਹ ਨਾਗਣੀ ਦਾ
ਜੀਅ ਵੀ ਭਰੇਗਾ ਕੀ?
ਭੁੱਖ ਦੀਆਂ ਵਰਮੀਆਂ ਦਾ
ਆਦਮੀ ਕਰੇਗਾ ਕੀ?

ਪਾਣੀ ਮੁੱਲ ਵਿਕਦਾ ਏ
ਪਿਆਸ ਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰ ਕੀ !
ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਝਾਂਜਰਾਂ ਨੂੰ
ਛਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕੀ?

ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਹੈ
ਅੱਜ ਜਨਮਿਆਂ, ਅੱਜ ਹਸਰ ਹੈ
ਇਹ ਸੜਕ ਤਪੀ, ਕਿ ਲੋਰੀ ਹੈ?
ਇਹ ਭੁੱਖ ਮਚੀ, ਕਿ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਕੀ?

ਇਹ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ
ਬੜਾ ਈ ਮੂੰਹ ਜ਼ੋਰ ਹੈ
ਨਾ ਤੋਰਿਆਂ ਤੁਰਿਆ ਕਦੀ
ਇਹ ਰੋਕਿਆਂ ਰੁਕਿਆ ਏ ਕੀ !

ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਰਹੇ
ਜਾਨ ਰਹੇ, ਕਿ ਨਾ ਰਹੇ
ਹੋਰ ਉਦਾਸੀ ਛੱਡ ਹੰਢਾਉਣੀ
ਏਥੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਖੱਟਿਆ ਕੀ?

ਫੁੱਲ ਬਣ ਕੇ ਉੱਗ ਆਵੇਗੀ
ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੀੜ ਸੁੱਚੀ
ਇਸ ਪਲ ਨਾ ਸੰਭਲਿਆ ਬੰਦੇ
ਫਿਰ ਸਾਲ ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਕੀ?

ਕਿਸ ਮੋੜ ਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣਾ
ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਇਤਬਾਰ ਕੀ?
ਹਰ ਦਿਲ ਚ ਦੀਪ ਹਜ਼ਾਰਾਂ
ਹਵਾ ਤੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀ!

ਗੁੱਡੇ ਗੁੱਡੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਰੁਲ ਗਏ
ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਬੁੱਤ ਬੜੇ
ਅਰਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਮਸੀਹਾ
ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰਿਆ ਕੀ?

ਹਸਤੀ ਹੀ ਜਦ ਮਿਟ ਗਈ
ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਣਾ ਕੀ?
ਉਮਰ ਭਰ ਨਾ ਲੀਕ ਮਿਟੀ
ਆਪਣਾ ਕੌਣ? ਪਰਾਇਆ ਕੀ?

ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਖੜਕ ਨਾਲ
ਤਿੜਕ ਜਾਂਦੇ ਦਿਲ ਜਦੋਂ
ਇਸ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ
ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕੀ?

ਕਿੰਨ੍ਹਾ ਹੀ ਡੂੰਘਾ ਉੱਤਰ ਗਏ
ਚਮੜੀ ਤੋਂ ਦਿਲ ਦੇ ਰੰਗ ਤੀਕ
ਇਹ ਰੇਖਾ ਕਿੱਥੇ ਵੱਖੀ ਹੋਈ?
ਆਪਣਾ ਕੌਣ? ਪਰਾਇਆ ਕੀ?

ਚੁੱਲ੍ਹਿਆਂ ਉੱਪਰ ਪੱਕਦੀਆਂ
ਰਹਿਣ ਇਵੇਂ ਹੀ ਰੋਟੀਆਂ
ਆਟੇ ਦੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਨੇ
ਉੱਡ ਕੇ ਵੀ ਜਾਣਾ ਕੀ!

ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਰਬਾਬ ਸਿਖਾਵੇ
ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ ਸਿਖਾਵੇ

ਆਪਾ ਧਾਪੀ ਪੈਂਦੀ ਏ ਫਿਰ
ਦਿਸਦਾ ਏ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਕੀ

ਸੱਤ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪੀਂਘ ਜਿਹਾ
ਸ਼ਾਲਾ ! ਵਿਸ਼ਵ ਅਬਾਦ ਰਹੇ
ਸਾਂਭੋ ਚੀਨ ਇਟਲੀ ਅਮਰੀਕਾ
ਹਿੰਦ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਕੀ?

ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ
ਕਿ, ਸ਼ਹਿਰ ਕੀ ਵੀਰਾਨ ਕੀ
ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ
ਇਹ ਆਦਮੀ ਦਾ ਰੋਗ ਕੀ

ਫ਼ਾਸਲਾ

ਇਨਸਾਨ ਤੇ ਹੈਵਾਨ ਦਾ ਏ
ਸਾਹ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ
ਮੇਰੇ ਸੰਭਲਣ ਮੇਰੇ
ਬਹਿਕਣ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਇਹ ਫੇਰ ਹੋਏ ਨਾ ਹੋਏ
ਸਾਹਾਂ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ
ਪਲਾਂ ਚ ਲੰਘੇ ਜਾਪਦਾ
ਸਾਲਾਂ ਕੁ ਜਿੰਨਾਂ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਜਾਇਓ ਨਾ ਏਨੀ ਦੂਰ ਕਿ
ਮੁਮਕਿਨ ਨਾ ਹੋਏ ਵਾਪਸੀ
ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰੱਖਿਓ
ਦਸਤਕ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਓ ਸਦਾ
ਇਹ ਫ਼ਾਸਲਾ, ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ
ਰਹਿ ਜਾਏ ਹੱਥਾਂ ਚ ਜਿਉਂ
ਯਾਦਾਂ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਤੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਦਰਮਿਆਨ
ਬੜਾ ਈ ਕੁਝ ਏ ਦੋਸਤਾ
ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਜੰਨਤ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਹੱਥਾਂ ਚੋਂ ਹੱਥ ਛੁੱਟ ਗਏ
ਜਿਉਂ ਜਿਸਮੋਂ ਜਾਨ ਛੁੱਟਦੀ
ਬਣ ਗਿਆ ਫਿਰ ਬਣਦੇ ਬਣਦੇ
ਰੱਬ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਓਹ ਪੈਰ ਵੀ ਤੁਰਿਆ ਨਹੀਂ
ਮੈਂ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਤੇ
ਅਸਾਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ
ਪੈੜਾਂ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਬੂਹੇ ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ
ਮੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚ ਲੀਂ
ਤੁਰਨਾ ਪਿਆ ਏ ਦੋਸਤਾ
ਜਿੰਦਗੀ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਜੋ ਜ਼ਖ਼ਮ ਬੀਜੇ ਓਸਨੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜ ਗਏ
ਪੀੜਾਂ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ
ਚੀਸਾਂ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ !

ਜੋ ਜ਼ਖ਼ਮ ਬੀਜੇ ਓਸਨੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਜਰਾਂ ਫੁੱਟੀਆਂ
ਪੀੜਾਂ ਤੇ ਮਹਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ
ਚੀਸਾਂ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਓ ਸਦਾ
ਇਹ ਫ਼ਾਸਲਾ, ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ
ਰਹਿ ਜਾਏ ਸੁਫ਼ਨੇ ਅਤੇ
ਨੀਦਾਂ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਚਮੜੀ ਦੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ
ਨੀਤਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ
ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਰਹਿ ਗਿਆ
ਆਚਾਰਾਂ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਹੁਣ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਕੋਈ
ਬਸ ਮੋੜ ਮੁੜਨਾ ਖ਼ੂਨ ਦਾ !

ਰਹਿ ਗਿਆ ਇਖਲਾਕ ਤੇ
ਖੰਜਰ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਅਸਮਾਨ ਤਾਰ ਤਾਰ ਏ
ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲੀਰੇ ਲੀਰ ਹੈ
ਬੰਦੇ ਤੇ ਬੰਦੇ ਦਰਮਿਆਨ
ਹੱਤਿਆ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਹਵਾ ਚ ਪੱਗਾਂ ਉੱਛਲੀਆਂ
ਗਲਾਂ ਚ ਬਲਦੇ ਟਾਇਰ ਨੇ
ਕਾਤਲ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਮਿਟ ਗਿਆ
ਹਕੂਮਤ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਉਹ ਜਲਾਵਤਨ ਨੇ ਹੋ ਗਏ
ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ?
ਜਿਸ ਵਤਨ ਲਈ ਦਿਲਾਂ ਚ ਸੀ
ਧੜਕਣ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਹੋਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲੱਗਣੀਆਂ?
ਹੋਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦੱਬਣੀਆਂ?
ਹੋਰ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਤੋਂ
ਕਾਨੂੰਨ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ ?

ਚਿੰਗਾਰੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਨੇ ਜੋ
ਇਹ ਬੁਝਦੇ ਬੁਝਦੇ ਬੁਝਣੀਆਂ
ਤਖ਼ਤਾਂ ਤੇ ਰਾਖ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ
ਅੱਗਾਂ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਹੋਰ ਦੱਬਣਾ?
ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਕਤਲ ਹੋਰ ਨੇ?
ਤੁਰਨਾ ਈ ਪੈਣਾ ਦੋਸਤਾ
ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਕੁ ਜਿੰਨਾ ਫ਼ਾਸਲਾ

ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਤੀਰਥ

ਚੁੱਪ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਉਪਜਣਾ
ਸੂਰਜ ਕੋਈ ਸਵੇਰ
ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਤੀਰਥ ਕਰ ਰਹੀ
ਦੁਨੀਆਂ ਚਾਰ ਚੁਫ਼ੇਰ

ਪੈਰਾਂ ਚੋਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਦੇ
ਰੋੜਾਂ ਨੂੰ ਚੁਗਣ ਚੱਲੀਏ
ਠਹਿਰ ਜਾਈਏ ਕੋਲ ਕਿਧਰੇ
ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਵੇਰ

ਗੁੰਮ ਗਏ ਇਹ ਮੰਦਰ
ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਏੜ ਗੋੜ
ਸ਼ਹਿਦ ਵਰਗੀ ਪੌਣ
ਰੱਬ ਵਰਗੇ ਕਨੇਰ

ਚੱਲ ਚੁੰਮਣ ਚੱਲੀਏ
ਖਿੱਤੀਆਂ ਚੋਂ ਕਿਰਦੀ ਰਾਤ
ਚੱਲ ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠੀਏ
ਬਰੋਟੇ ਹੇਠਾਂ ਫੇਰ

ਸੁਣ ਪੱਤੀਆਂ ਦੀ ਖੜ ਖੜ
ਇਹ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਟੱਲ
ਵੇਖ ਸੋਟ ਤ੍ਰੇਲ ਦੀ
ਕਰ ਰਹੀ ਸਵੇਰ

ਖੀਵੀ ਸਰਦਲ

ਸਖੀਏ ਇੱਕ ਜਗਦੀ ਬੀਹੀ
ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਸਰਦਲ ਖੀਵੀ !
ਲੰਘ ਜਾ ਸਿਰ ਕੱਜ ਕੇ ਤੂੰ
ਚਾਨਣ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਅੰਦਰ
ਚਾਨਣ ਹੋ ਰੱਜ ਕੇ ਤੂੰ !

ਸਖੀਏ ਨੀ ਵੇਚ ਵੱਟ ਕੇ
ਉਮਰਾਂ ਦੀ ਖੱਟੀ ਖੱਟ ਕੇ
ਤੁਰ ਪਾ ਅੱਜ ਤੜਕੇ ਨੀ
ਏਦਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਤਾਂ
ਮਿਲਦਾ ਆ ਮਰ ਕੇ ਨੀ !

ਸਖੀਏ ਇੱਕ ਤਾਰਾ ਵੱਜੇ
ਦੰਮਾਂ ਦਾ ਖੱਬੇ ਸੱਜੇ
ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਜੋ ਜੇ
ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਸੁਣਨੋਂ ਹਟਦਾ
ਦੰਮਾਂ ਨਾ ਲੱਦੋਂ ਜੇ !

ਸਖੀਏ ਬੱਸ ਬਾਤ ਬਤਾਉਲੀ
ਪਿੰਡੇ ਜੋ ਅਗਨੀ ਮੌਲੀ
ਮਿਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁੰਗੀਆਂ ਨੇ
ਇਨਾਂ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ
ਸ਼ਾਮਾਂ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ !

ਸਖੀਏ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕਿਣਕੇ
ਖਬਰੇ ਕਿੰਜ ਪੂਰਾ ਮਿਣ ਕੇ
ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਲਦੇ ਨੇ

ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਗੁੰਮੇ ਮੁੱਖੜੇ
ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਢਲਦੇ ਨੇ

ਸਖੀਏ ਆਹ ਮੁੰਜਰਾਂ ਫੁੱਟੀਆਂ
ਕਿੰਨ੍ਹੇ ਆ ਮਲ ਕੇ ਸੁੱਟੀਆਂ?
ਬਹੁਤੇ ਹੀ ਸ਼ਾਤਰ ਨੀ
ਸਰਘੀ ਨੂੰ ਕੰਜਕਾਂ ਪੂਜਣ
ਕੁੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਨੀ!

ਸਖੀਏ ਗੱਲ ਦਿਲ ਦੀ ਦੱਸਾਂ
ਰੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਣ ਪੁਣ ਰੱਖਾਂ
ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੀ
ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਚੌਕਾ
ਕੱਲ ਰਾਤੀਂ ਖਾ ਗੇ ਨੀ!

ਸਖੀਏ ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰ ਐਵੇਂ
ਚੰਗਾ ਨਾ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਵੇਂ
ਬੁੱਲ੍ਹ ਚੰਗੇ ਮੀਚੇ ਨੀ
ਏਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਰੱਖਣ
ਜੀਭਾਂ ਦੇ ਗ਼ਲੀਚੇ ਨੀ!

ਸਖੀਏ ਬਸ ਉਹਲਾ ਹੀ ਐ
ਰਾਖਾ ਬਸ ਮੌਲਾ ਹੀ ਐ
ਟਿੱਬਿਆਂ ਦਾ ਰੱਖਾਂ ਦਾ
ਗੁੰਨ੍ਹ ਗੁੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬਣਿਆ ਬੰਦਾ
ਝੂਠਾਂ ਦਾ ਸੱਚਾਂ ਦਾ!

ਲਹੂ ਦੀ ਧਾਰ

ਲਹੂ ਦੇ ਰੰਗ ਤੋਂ ਗੂੜ੍ਹਾ
ਨਾ ਕੋਈ ਰੰਗ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ
ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲੰਮੀ
ਏਹਦੀ ਮਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਤੋਂ ਤਿੱਖੀ
ਲਹੂ ਦੀ ਧਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਇਹ ਜੋ ਲਹੂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ
ਹੋ ਕੇ ਨਸ਼ੇ ਚ ਖੁੱਤ
ਕਿਸੇ ਮਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ
ਕਿੱਦਾਂ ਪਲਦੇ ਨੇ ਖੁੱਤ
ਗੋਲੀ ਖੁੱਤ ਦੇ ਵੱਜੇ
ਮਾਂ ਚੋਂ ਪਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਕਦੋਂ ਦੀਆਂ ਸੜ ਗਈਆਂ
ਦੂਰ ਤੱਕ ਸਰਸਬਜ਼ ਜੂਹਾਂ
ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ
ਭਟਕਦੀਆਂ ਨੇ ਰੂਹਾਂ
ਸੌ ਵਾਰੀ ਸਾੜੀ ਧਰਤੀ
ਹਰੀ ਹਰ ਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਇਹ ਵੀ ਨਿਕਲ ਜਾਣੇ ਨੇ
ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਵਹਿਮ ਪੈ ਗਏ ਨੇ
ਲੋਕੀਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਏ ਨੇ
ਰਿਸ਼ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਨੇ
ਭਰਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਜਿੰਦੜੀ 'ਕੱਲ੍ਹੀ
ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਅੰਦਰ ਦੀ ਖੇਡ ਹੁੰਦੀ
ਜੋ ਜਿੱਤ ਤੇ ਹਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਜਿੰਦਗੀ ਫੁੱਲ ਹੈ ਕਾਕਾ
ਜਿੰਦਗੀ ਖਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ !
ਕੀ ਹੋਇਆ, ਕੀ ਹੋਊ
ਇਸ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਹੱਡਾਂ ਦੀ ਰੁੱਤ

ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਇੱਕ
ਪੁਤਲਾ ਏ ਜੀ
ਉਹ ਤਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਏ ਰੋਲਾ
ਹਾਏ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਉਹ ਤਾਂ
ਪਾਉਂਦਾ ਏ ਰੋਲਾ!
ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਤੰਦ ਇੱਕ
ਕੱਚੜੀ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹੋਂ
ਜਿੰਦਾਂ ਦਾ ਘੋੜਾ
ਹਾਏ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਬਾਹਲਾ
ਪਾਉਂਦਾ ਏ ਰੋਲਾ

ਘੋੜਾ ਤਾਂ ਡਾਢਾ ਓਹ
ਅੱਥਰਾ, ਓਹ ਬਾਹਲਾ
ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਛੋਹਲਾ
ਹਾਏ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਬਾਹਲਾ
ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਛੋਹਲਾ
ਧੂੜਾਂ ਉਡਾਵੇ ਮੈਂ ਦੇ
ਸੋਹਿਲੇ ਈ ਗਾਵੇ
ਰਸੀਆ ਘਨੇਰਾ
ਹਾਏ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਮੈਂ ਦਾ
ਰਸੀਆ ਘਨੇਰਾ

ਰਹਿ ਰਹਿ ਕੇ ਚੁਗਦਾ ਏ
ਰੋੜੀਆਂ ਕਿ ਉਹਨੂੰ
ਕਾਹਦਾ ਏ ਝੋਰਾ
ਹਾਏ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਉਹਨੂੰ
ਕਾਹਦਾ ਏ ਝੋਰਾ
ਝੋਰਾ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਉਹਨੂੰ
ਚਿੱਥਦਾ ਕਿ ਉਹਦੇ
ਪੱਲੇ ਆ ਥੋੜਾ

ਹਾਏ ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਜਿੰਨਾ
ਹੈਗਾ ਓਹ ਥੋੜਾ

ਥੋੜਾ ਈ ਬੋਝਿਆਂ ਚ
ਪੈਂਦੜਾ ਜੀ ਨੱਕਾ
ਸੂਈਆਂ ਦਾ ਸੌੜਾ
ਹਾਏ ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਨੱਕਾ
ਸੂਈਆਂ ਦਾ ਸੌੜਾ
ਨਕੇ ਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਨਾ
ਧਰਤ ਵੀ ਆ
ਘੇਰਾ ਅੰਬਰ ਦਾ ਚੌੜਾ
ਹਾਏ ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਜੱਗ ਤਾਂ
ਬੋਝੇ ਤੋਂ ਚੌੜਾ

ਧੂੰਏਂ ਦਾ ਬੁੱਤ ਨੇ
ਮੋਹਾਂ ਦੀ ਅਗਨੀ
ਕਿੱਦਾਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਧੁਖੇ
ਹਾਏ ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਡਾਢੀ
ਧੂਣੀ ਧੁਖੇ
ਚਮੜੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਨੂੰ
ਹੱਡਾਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਨੂੰ
ਤਿਲ ਜਿੱਡੀ ਜਿੰਦੜੀ ਜੁੜੇ
ਹਾਏ ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਕਿੱਡੀ
ਜਿੰਦੜੀ ਜੁੜੇ

ਅੰਬਰ ਦੀ ਛੱਤ ਤੋਂ
ਉੱਤਰੇ ਨੇ ਤਾਰੇ
ਮੱਥਿਆਂ ਦੀ ਲੋਅ ਦੱਸਦੀ
ਹਾਏ ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਪਈ
ਲੋਅ ਦੱਸਦੀ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਜੋਗੀ
ਸਰਦਲ ਤੇ ਆਏ
ਕੁੰਡੀਆਂ ਕਿਉਂ ਬੰਦ ਕਰਦੀ
ਹਾਏ ! ਜਿੰਦੇ ਨੀ ਕਾਹਨੂੰ
ਬੰਦ ਕਰਦੀ

ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕੀ ਗੱਲ...
ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਂ

ਸਫ਼ਾ 97 ਤੋਂ 105 ਤੱਕ

ਦੀਪ ਜਲਦੇ ਕੇਸ ਬਲਦੇ

ਤੇਰੀ ਪੀੜੀ ਦੋਮੂਹੇ ਨਾਗ ਨੇ
ਮੁੜ ਆਣ ਕੇ ਡੰਗਣੀ
ਸੂਈ ਤਿੱਖੜੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ
ਤੇਰੀ ਪੱਗ ਨੱਕਿਓਂ ਲੰਘਣੀ

ਡਿਉੜੀ ਦਰਸ਼ਨੀ ਦੇ ਪੱਬ ਵਿੱਚ
ਜਦ ਫੌਜ ਆ ਚੁੱਭਣੀ
ਆਉ ਚੇਤੇ ਡੰਗਾਣੀ ਜਦ ਚੁਰਾਸੀ
ਰੁੱਖ ਨਾ ਹਿੱਲਣੀ

ਇਹ ਦੀਪ ਜਲਦੇ ਕੇਸ ਬਲਦੇ
ਪੱਗ ਦੇ ਜਾਂ ਪੇਚ ਬਈ
ਇਹ ਕਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮੀਂ ਆ ਗਏ ਨੇ
ਟਾਇਰ ਗਲ ਦੇ ਮੇਚ ਬਈ

ਕੱਚ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤ ਤੇ
ਹਲ ਵਗ ਰਿਹਾ ਜੋ ਬਚ ਲਈਂ
ਫ਼ਸਲ ਜਿੱਦਣ ਵੱਢਣੀ
ਬਸ ਪੋਟਿਆਂ ਨੂੰ ਢੱਕ ਲਈਂ

ਹਵਾਵਾਂ ਉੱਠ ਕੇ ਆਈਆਂ
ਮਗਰ ਛਾਂ ਹੂੰਝ ਨਾ ਸਕਣੀ
ਜੋ ਰਚ ਗੀ ਸਿੱਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧੁੱਪ
ਓਹ ਤੂੰ ਪੂੰਝ ਨਾ ਸਕਣੀ

ਕਿ ਰੁੱਤਾਂ ਗੰਢ ਤੁੱਪ ਕੇ
ਏਸ ਵਾਰੀ ਆਉਣੀਆਂ ਲੱਗਦਾ
ਬਹਾਰਾਂ ਸੱਪ ਵਾਂਗੂੰ ਰੱਕੜਾਂ
ਗਲ ਪਾਉਣੀਆਂ ਲੱਗਦਾ

ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਦੇ ਆਖੇ

ਜਿਗਰੇ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਧਾਰਾ ਲਗਾਉਣੀ ?
ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇੜੀ ਪਾਉਗੇ ਕਿੱਦਾਂ ?
ਭਰ ਦਿਓ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਚਾਹੇ
ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਗਣੋਂ ਹਟਾਓਗੇ ਕਿੱਦਾਂ ?
ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇੜੀ ਪਾਓਗੇ ਕਿੱਦਾਂ ?

ਜੰਗਲ ਚ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜਨਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ
ਮਹਿਕਣ ਵੀ ਆਵੇ ਤੇ ਝੜਨਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ
ਲੱਗਣ ਨਾ ਖੁਸ਼-ਬੋਈ ਨੂੰ ਹੱਥ-ਕੜੀਆਂ
ਥੀਣਾ ਜੇ ਏਥੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੇ ਕੜੀਆਂ
ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆਂ ਏ ਗਲਬੇ ਨੇ ਤਾਹਡੇ
ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਜਿੱਤਾਂ ਹਰਾਓਗੇ ਕਿੱਦਾਂ ?

ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਛਾਂਗੇ ਆਂ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਵਾਰੀ ?
ਦਾਤੀ ਵੀ ਉਹੀਓ ਤੇ ਉਹੀਓ ਤਿਆਗੀ !
ਘੋੜੇ ਦੀ ਕਾਠੀ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਾਸੇ
ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਸੌਣਾਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਦੇ ਆਖੇ
ਵੱਢਿਆਂ ਦੇ ਹੋਏ ਨੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵੱਡੇ
ਦਸਤਾਰ ਸਿਰ ਤੇ ਝੁਕਾਓਗੇ ਕਿੱਦਾਂ ?

ਸਬਰਾਂ ਦੇ ਡੁੱਲਦੇ ਜੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਾਸੇ
ਹੱਡਾਂ ਤੇ ਉੱਕਰੇ ਕਮੀਨੇ ਜੇ ਹਾਸੇ
ਖੂਨ ਅਸਾਡਾ ਏ ਪਾਣੀ ਤੁਹਾਡਾ
ਸਿੱਜ ਲਓ ਧਰਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਤੁਹਾਡਾ !
ਕੇਸਾਂ ਤੇ ਛਪਗੇ ਨੇ ਖਾਕੀ ਜੇ ਤਲਵੇ
ਨਲੂਏ ਦਾ ਖੰਡਾ ਭੁਲਾਓਗੇ ਕਿੱਦਾਂ ?

ਭੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਖੂਨ ਤੇ ਢੱਠੇ ਚੁਬਾਰੇ
ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਖਿੜ ਗੇ ਨੇ ਤਾਰੇ !
ਦਾਹੜੇ ਜੋ ਚਿੱਟੇ ਸਲਾਖਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣ
ਜੇਲ੍ਹਰ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਫਰੰਗੀ ਕਿਉਂ ਜਾਪਣ !
ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਝੌਲੇ ਕਿ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਗੇੜੇ
ਤਖ਼ਤ ਲਹੌਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਓਗੇ ਕਿੱਦਾਂ ?

ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਧਾਰਾ ਲਗਾਉਣੀ ?
ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇੜੀ ਪਾਓਗੇ ਕਿੱਦਾਂ ?
ਭਰ ਦਿਓ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਚਾਹੇ
ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਗਣੋਂ ਹਟਾਓਗੇ ਕਿੱਦਾਂ ?
ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇੜੀ ਪਾਓਗੇ ਕਿੱਦਾਂ ?

ਦਿਲ ਦੀ ਲਹਿਰ

ਸੁੱਤੇ ਸਾਹ ਵੀ ਜਾਗ ਪਏ ਨੇ
ਤਖ਼ਤਾਂ ਨੇ ਇੰਜ ਹਿਰਦੇ ਵਿੰਨ੍ਹੇ
ਤੱਕ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਮੇਖਾਂ ਉੱਗੀਆਂ
ਮਿੱਟੀ ਬਣ ਅੰਗਿਆਰੇ ਘੁੰਮੇ

ਮੁੜ ਗਏ ਜੇ ਅੱਜ ਘਰਾਂ ਨੂੰ
ਖ਼ਤ ਆਉਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਾਨੂੰ
ਚਾਲੀ ਮੁਕਤੇ ਭਾਗੋ ਮਾਈ
ਕੀ ਕੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਿਸਣੇ ਸਾਨੂੰ!

ਕੇਸਾਂ ਉੱਤੇ ਬੂਟ ਨੇ ਖਾਕੀ
ਓਹੋ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਓਹੋ ਪਾਪੀ!
ਰੱਤ ਬੀਜਣੀ ਮਿੱਟੀ ਅੰਦਰ
ਕਿੱਥੇ ਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅੰਦਰ?

ਕਾਹਦੇ ਚਤਰ ਚਲਾਕ ਨੇ ਹਾਕਮ
ਭੂੰਘੀ ਰਮਜ਼ ਜੇ ਪਕੜੀ ਨਾ
ਹਕੂਮਤ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤਕੜੀ
ਦਿਲ ਦੀ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਤਕੜੀ ਨਾ

ਬੰਨਾ ਫਕੀਰ

ਰਾਹੁ ਨਾ ਤੱਕੀਂ ਸਿਆੜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਲਕੇ
ਜਿਵੇਂ ਖੇਤ ਨਹੀਂ ਮਜ਼ਮੂਨ ਹੁੰਦਾ
ਪੱਗ ਦਾਦੇ ਦੀ ਪੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁੰਗਰੀ
ਫੁੱਲ੍ਹਿਆ ਮੁੜਕਾ ਫੁੱਲ੍ਹਿਆ ਖੂਨ ਹੁੰਦਾ

ਹਲਾਂ ਦੇ ਫਾਲੇ ਵਰਗੀ ਰੀਝ ਰੱਖੀਂ
ਜਦੋਂ ਮਿੱਟੀ ਕਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣੀ
ਤੇਰੇ ਖਾਲਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਚ ਸੰਸਦ ਤਰੇ
ਮੋੜੇ ਨੱਕੋ ਨੇ ਐਤਕੀਂ ਸੀਟ ਲੈਣੀ

ਪੰਜਾਲੀ ਲਾਹ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇ ਅੱਜ ਮੌਕਾ
ਤੇਰੀ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਨਿੰਮ ਦੀ ਜੋ
ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ ਨਾ ਬਣ ਜਾਏ
ਇਹ ਸੰਤਾਲੀ ਚੁਰਾਸੀ ਸਿੰਮਦੀ ਜੋ

ਪੋਚੀਂ ਵੀ ਚੰਗਾ, ਲਿੰਬਣਾ ਤਾਂ ਪੈਣਾ ਏ
ਲੋੜ ਹੈ ਜਿੱਥੇ, ਪਿੰਜਣਾ ਤਾਂ ਪੈਣਾ ਏ
ਨਜ਼ਰਾਂ ਦਾ ਛੋਰਾ, ਅਕਲਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ
ਪੀੜ੍ਹੀ ਏ ਤੇਰੀ, ਸਿੰਜਣਾ ਤਾਂ ਪੈਣਾ ਏ

ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਵਰਕਾ, ਇਬਾਰਤ ਕਰੀਰ
ਅੰਬਰ ਨੂੰ ਨੀਝਾਂ ਨੇ ਬੰਨਾ ਫਕੀਰ
ਕਹੀਆਂ ਦੇ ਟੱਪਾਂ ਨਾ, ਉੱਠੇ ਓ ਹੱਥਾਂ ਨਾ
ਜਗਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾ, ਟਲਣਾ ਅਖੀਰ।

ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੀਏ

ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੀਏ !
ਹੁਣ ਬਹਿਕੇ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ
ਤੂਤਾਂ ਵਾਲਾ ਖੂਹ ਖੁੱਸ ਚੱਲਿਆ
ਜਾਨੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰਾ !
ਖੁੱਸਦੇ ਦਿਸਦੇ ਵੱਟਾਂ ਬੰਨੇ
ਟੋਭਾ ਫਿਰਨੀ ਵਾਲਾ !
ਪੱਤਾ ਪੱਤਾ ਹੋ ਹੋ ਕਿਰਦਾ
ਪਿੱਪਲ ਸੱਥ ਵਿਚਾਲਾ
ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੀਏ !
ਹੁਣ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ

ਤੇਰੇ ਘਰ ਤੇ ਤੇਰੇ ਦਰ ਤੇ
ਪਈਆਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਭੀੜਾਂ
'ਪਾਪ ਕੀ ਜੰਵ' ਆ ਮੁੜਕੇ ਧਾਈ
ਕਰਦੀ ਆ ਤਕਰੀਰਾਂ
ਪੁਰਖੇ ਤੇਰੇ ਤੈਨੂੰ ਆਖਣ
ਬੁੱਤੋਂ ਬਣ ਜਾ ਹੀਰਾ !
ਵਾਰਿਸ ਤੇਰੇ ਜੰਮਣੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਗਹਿਣੇ ਧਰ ਤੇ ਵੀਰਾ !
ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੀਏ !
ਹੁਣ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ

ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਉਹ ਵੇਚ ਆਏ ਨੇ
ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਬਈ !
ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੇ

ਦਿਲ ਦੇ ਅੱਤ ਪਲੀਤੇ ਬਈ
ਚਲ ਮਿੱਤਰਾ ਜੇ ਹੁਣ ਨਾ ਚੱਲੇ
ਫਿਰ ਨਾ ਆਖੀਂ ਬਣਦਾ ਕੀ !
ਪੁੱਛੇਗਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਸਾਂ ਨੂੰ
ਰੂਹਾਂ ਕਿੱਥੋਂ? ਤਨ ਦਾ ਕੀ?
ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੀਏ !
ਹੁਣ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ

ਸੁਣ ਮਿੱਤਰਾ ਫਿਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾਵਾਂ
ਵੱਜਦੀ ਅੱਜ ਰਬਾਬ ਬਈ
ਨਾਨਕ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਿਆ
ਪਿੱਛੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜਾਬ ਬਈ !
ਕੀ ਕੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੱਕੀਂ
ਸ਼ਸਤਰ, ਸੰਤ, ਫਕੀਰ ਕੋਈ
ਮਿੱਟੀ, ਮੁੜਕਾ, ਫੁੱਲ, ਪਰਿੰਦਾ
ਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਕੋਈ
ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੀਏ !
ਹੁਣ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ

ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਓਹ ਮੰਗਦੇ ਲੱਗਦੇ
ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਮੁੱਲ ਬਈ !
ਚਰਖੜੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਖਿੜਦੇ
ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬਈ !
ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਓਹ ਲਾਬੂ ਲਾਉਂਦੇ
ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਮਘ ਆਈਏ !
ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਚ
ਦੀਵੇ ਬਣ ਕੇ ਜਗ ਆਈਏ !
ਚੱਲ ਮਿੱਤਰਾ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੀਏ !
ਹੁਣ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ

ਉਹਨਾ ਬੜੇ ਹੱਲੇ ਝੱਲੇ, ਉਹ ਕਿੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲੇ
ਤਾਂ ਹੀ ਗੁੰਬਦੋ ਗਰੂਰ ਤਾਰ ਤਾਰ ਹੋ ਗਏ
ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ
ਤੇ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਦਰਜ਼, ਸਰਦਾਰ ਹੋ ਗਏ

ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ
ਤੇ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹਰਫ਼, ਸਰਦਾਰ ਹੋ ਗਏ।

ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕੀ ਗੱਲ..

ਬੁਰਕੀ ਮੂੰਹ ਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਅੱਜ ਪਹਿਲੋਂ
ਕੋਈ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ
ਫਾਹਾ ਲੈ ਗਈ ਜਿਹੜੀ ਕਣਕ ਪਰਸੋਂ
ਕੋਈ ਕੰਬਦੇ ਕਮਾਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ
ਝੋਨਾ ਲਾਇਆ ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਉੱਗ ਆਇਆ
ਹੱਥ ਕਾਲਜੇ ਪੱਗ ਦਾ ਰੁੱਗ ਆਇਆ
ਜੇ ਜੀਭਾਂ ਦਾ ਪੱਥਰ ਯੁੱਗ ਆਇਆ
ਫਿਰ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ

ਸੁੰਨ ਸਮਾਧੀ ਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਭਾਗ ਲਾਏ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸੀ ਧਰਾਤਲੀ ਉੱਤੇ
ਇਹ ਜੁ ਲੱਗਦੇ ਬਸ ਦਰਿਆ ਜਿਹੜੇ
ਇਹ ਲੀਕਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਲੀ ਉੱਤੇ
ਸਾਡੀ ਪੱਗ ਦੀ ਪੂਣੀ ਕਰੇ ਚੰਬਾ
ਹੁੰਦਾ ਕੈਥਲ ਸੀ ਸਾਡੀ ਗਲੀ ਉੱਤੇ
ਹੱਥ ਕਾਲਜੇ ਪੱਗ ਦਾ ਰੁੱਗ ਆਇਆ
ਫਿਰ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ

ਨੀਲੀ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਚਾਰ ਤੁਪਕਿਆਂ ਨੇ
ਪਾਣੀ ਅਈਡੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ
ਸਾਡੇ ਕਿੱਲਿਆਂ ਤੇ ਬੱਝੇ ਧੁਰੋਂ ਜਿਹੜੇ
ਪਾਣੀ ਅਈਧਰ ਔਧਰ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤੇ
ਵਾਰੀ ਆਈ ਸ਼ਾਸਨੀ ਗੱਫਿਆਂ ਦੀ
ਅਈਧਰ ਹੋਰ ਤੇ ਔਧਰ ਹੋਰ ਦਿੱਤੇ
ਹੱਥ ਕਾਲਜੇ ਪੱਗ ਦਾ ਰੁੱਗ ਆਇਆ
ਫਿਰ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ
ਗਿਰਝ ਉੱਡ ਕੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਚੋਂ
ਚੁੰਡ ਘੱਤਣ ਟਰੈਕਟਰ ਨਕੋਰ ਕਿੱਦਾਂ

ਔਹ ਦੂਰ ਪਤੰਗਾਂ ਨਾ ਉਡੇ ਫਿਰਦੇ
ਸਾਡੇ ਬੁਰਫ਼ਿਆਂ ਵਰਗੇ ਛੋਹਰ ਕਿੱਦਾਂ
ਛਾਂ ਟਾਹਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ਪੁਨਰਜਨਮੀ
ਤੇ ਜੰਮ ਕੇ ਬਣ ਗਈ ਥੋਹਰ ਕਿੱਦਾਂ
ਹੱਥ ਕਾਲਜੇ ਪੱਗ ਦਾ ਰੁੱਗ ਆਇਆ
ਫਿਰ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ

ਚਾਰ ਸਾਂਭ ਲਾ ਕਿੱਲੇ ਬਾਪ ਵਾਲੇ
ਇਹ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਈ ਤੇਰੇ ਥੁੜੇ ਫਿਰਦੇ
ਅੱਜ ਕਿੱਲੇ ਵਿਘੇ ਤੇ ਮਰਲਿਆਂ ਦੇ
ਹੱਥ ਅੰਬਰਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜੁੜੇ ਫਿਰਦੇ
ਆ ਥੰਮ੍ਹ ਲਾ ਸਿੱਟੇ ਬਾਜਰੇ ਦੇ
ਫਿਰ ਆਖੇਂਗਾ ਦਿੱਲੀ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ
ਹੱਥ ਕਾਲਜੇ ਪੱਗ ਦਾ ਰੁੱਗ ਆਇਆ
ਫਿਰ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ

ਨੂੰਗੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਲੀ ਚੜ੍ਹੀ ਜੰਮਕੇ
ਵੱਟਾਂ ਓਹਲੇ ਸਿਆੜ ਨੇ ਲੁਕੇ ਫਿਰਦੇ
ਪਾ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਕਲੇ ਨੇ
ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦੇ ਬੁਰੇ ਫਿਰਦੇ
ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਰੱਟਣ ਭਲਕ ਵੇਖੀਂ
ਕਾਰਪਰੇਟਾਂ ਦੇ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ।
ਹੱਥ ਕਾਲਜੇ ਪੱਗ ਦਾ ਰੁੱਗ ਆਇਆ,
ਫਿਰ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ।

ਉੱਡਦੀਆਂ ਪੰਜਾਲੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭੇ ਤੇ ਉਹ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ
ਰੱਤ ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿਹੜੇ ਖਾਤੇ ਪੈ ਗਈ?
ਪੁੱਤਾਂ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਿਹੜੀ, ਕਿੱਥੋਂ ਰਹਿ ਗਈ?
ਗੱਲ ਤੁਰੀ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਓਸੇ ਰਾਹੇ ਪੈ ਗਈ !

—0—

ਇਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੇ
ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਮੱਥਾ ਏਥੇ ਧਰ ਹੋਣਾ
ਸੰਗਤ ਪੰਗਤ ਬਾਣੀ ਸਭ ਕੁਝ ਏਥੇ ਹੈ
ਸੜਕਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਨਾਨਕ ਦਾ ਹੀ ਘਰ ਹੋਣਾ

—0—

ਹਠ ਛੱਡ ਕੇ ਤੂੰ ਬਹਿ ਜਾਏ ਅੱਧਵਾਟੇ
ਏਹੋ ਤਾਂ ਏ ਨੀਤੀ ਲੱਗਦੀ
ਜਿਵੇਂ ਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਵੱਲ ਨਦੀ ਵਗਦੀ
ਲੰਮੀ ਏ ਲੜਾਈ ਲੱਗਦੀ
ਤੇਰੇ ਸਿਦਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖੇਗੀ ਲੱਗਦੀ

—0—

ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਪੈਰ ਇਹ ਰੁਕਣ ਲੱਗੇ
ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਹੜ੍ਹ ਇਹ ਰੋਕ ਹੁੰਦੇ
ਜਿਹੜੇ ਚੁੰਮ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਫੰਦਿਆਂ ਨੂੰ
ਬੁਲ ਜਾਂਦੇ ਇਹ ਓਹੀ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ

—0—

ਬਾਰਡਰ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਗੜ੍ਹੀ ਚਮਕੌਰ ਲੱਗੇ
ਦੇਸ਼ ਆਪਣਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹੋਰ ਲੱਗੇ !
ਲੰਘੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਗੱਲ ਓਹੀ
ਫੇਰ ਜੁਲਮ ਓਹੀ ਤੇ ਅੱਗੇ ਪੱਗ ਓਹੀ !

—0—

ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਨਾ ਪਾਣੀਂ ਸਿਰੋਂ ਲੰਘੇ
 ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਇਹ ਛਾਤੀਆਂ ਤਣਦੀਆਂ ਨਾ !
 ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ
 ਰੋਜ਼ ਸੜਕਾਂ ਤੀਰਥ ਬਣਦੀਆਂ ਨਾ !
 ਜੇ ਜੁਲਮ ਬਹੁਤਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ
 ਹੈ ਗ਼ੈਰਤ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਥੋੜ ਕੋਈ?
 ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਨਾ ਆਰੇ ਹੇਠ ਆਈਏ
 ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਨਾ !

—0—

ਚੜ੍ਹਾਂਗੇ ਇਹਨਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ
 ਤੁਰਾਂਗੇ ਇਹਨਾਂ ਅੰਗਾਰਾਂ ਉੱਤੇ
 ਜੰਗ ਤੇਰੀ, ਬਿਗਲ ਵੀ ਤੇਰੇ
 ਬਾਕੀ ਛੱਡ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਸਵਾਰਾਂ ਉੱਤੇ
 ਤੂੰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹੈਂ ! ਤੂੰ ਜੁਲਮ ਕਰ !
 ਤੂੰ ਲਾਲੀ ਤੱਕ ਦਿਲਦਾਰਾਂ ਉੱਤੇ !

—0—

ਇਹ ਸਾਡੇ ਖੇਤ ਸਾਡੀ ਜਾਨ
 ਕੋਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡੇ
 ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਦੇ ਜੁਲਮ ਅੱਗੇ
 ਸਿਰ ਝੁਕਾਈਏ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਅੱਗੇ
 ਇਹ ਉੱਠ ਕੇ ਆ ਗਏ ਜੋ ਕਾਫ਼ਲੇ
 ਇਹ ਮੁੜਣ ਨਾ ਲੱਗੇ
 ਕਿ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਹਾਂ ਲਿਆਏ
 ਤੇ ਮਾਵਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅੱਗੇ

—0—

ਨਾ ਜੁਲਮ ਨਵਾਂ ਤੇ ਨਾ ਜ਼ਾਲਮ ਨਵੇਂ
 ਨਾ ਦਿੱਲੀਏ ਨੀ ਝੰਡਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੱਡਣਾ ।
 ਉੱਠ ਪਏ ਕਹੀਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਕਾਫ਼ਲੇ
 ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਨੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋੜ ਛੱਡਣਾ ।
 ਇਹ ਤੰਗਲੀਆਂ, ਸਾਂਘੇ, ਇਹ ਕਹੀਆਂ ਅਵਾਰਾ

ਦਫ਼ਤਰ ਚ ਕਰਨਾ ਏ ਕਿੱਦਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ !
ਕਿੱਦਾਂ ਓਹ ਸ਼ਿਫ਼ਟਾਂ ਲਗਾਇਆ ਕਰੇਗਾ
ਖੇਤ ਉਹ ਤੂਤਾਂ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰਾ !

—0—

ਅੱਜ ਇਹ ਖੇਤ ਜੋ ਤੇਰੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬੋਲਦਾ
ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਰਕਾ
ਕੋਈ ਲੇਬਲ ਹੋਵੇਗਾ !
ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਨਾਂ ਖੋਹ ਕੇ
ਦੇ ਦੇਣਗੇ ਇੱਕ ਟੈਗ ਨੰਬਰ !
ਕੰਪਯੂਟਰਾਂ ਚ ਨੰਬਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ
ਤੇਰੇ ਖੂਹ ਬੰਨੇ, ਤੇਰੀ ਢਾਬ
ਐਕਸਲ ਸ਼ੀਟ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ
ਤੇਰਾ ਇਹ ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ !

—0—

ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਹੱਲੇ ਝੱਲੇ, ਓਹ ਕਿੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲੇ
ਤਾਂ ਹੀ ਗੁੰਬਦੇ ਗਰੂਰ ਤਾਰ ਤਾਰ ਹੋ ਗਏ
ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ
ਤੇ ਸਤਰਾਂ ਚ ਦਰਜ, ਸਰਦਾਰ ਹੋ ਗਏ
ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ
ਤੇ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹਰਫ਼, ਸਰਦਾਰ ਹੋ ਗਏ ।

ਦਿਲ ਦੀ ਬੱਦਲੀ

ਗੁੰਦ ਲਈ ਮੀਢੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਗਾਤ
ਤੈਨੂੰ ਓਹਲੇ ਨਾਂ ਤੱਕਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉੱਡ ਜੇ ਨਾ ਬਾਤ

ਰੁੱਖ ਵੀ ਜੀਂਦੇ ਵੇਖੀਂ ਵੇ ਲਗਰਾਂ ਚੁੰਮ ਲਾ ਮੁੰਡਿਆ
ਸਾਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਨਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਪੁਣ ਲਾ ਮੁੰਡਿਆ

ਤੈਨੂੰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਕਰਦੈ ਏਨਾ ਜੀ ਵੇ ਚੰਦਰਾ
ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਚੰਦਰਮੇ ਦਾ ਲਾ ਦਾਂ ਜੰਦਰਾ

ਕਿਹੜੀ ਗੱਲੋਂ ਮੋੜਾਂ ਤੇ ਆ ਕੇ ਬਹਿੰਦਾ ਦੱਸ ਵੇ?
ਸਾਨੂੰ ਜੇਬੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨੋਟਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਰੱਖ ਵੇ

ਡੱਬੀ ਬਲ ਜਾਊ ਕਿਉਂ ਰੱਖਦੈਂ ਅੰਦਰ ਬਲਦੀ ਤੀਲੀ
ਸੌ ਸਪੇਰੇ ਨਾਗਣ ਨਾ ਕੱਲ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਕੀਲੀ

ਪਲਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਪੁੱਛ ਕੇ ਹੁੰਦੀ ਅਈਥੇ ਸਵੇਰ
ਨਾਭੀ ਚੁੰਨੀ ਵਿੱਚ ਢੱਕਿਆ ਰੁੱਤਾਂ ਤਿੱਥਾਂ ਦਾ ਫੇਰ

ਪੀਲੀ ਤਿਤਲੀ ਨੇ ਖੰਭਾਂ ਤੇ ਆ ਸੂਰਜ ਮਲਿਆ
ਦਿਲ ਦੀ ਬੱਦਲੀ ਦਾ ਟੋਟਾ ਤੇਰੇ ਮੁੱਖ ਤੇ ਵਰਿਆ

ਚਾਰ ਚੁਫ਼ੇਰੇ ਧੁੰਮੀ ਵੇ ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਇਹ ਪ੍ਰੀਤ
ਛਾਤੀ ਤਪਦੀ ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਨੇ ਸੀਤ

ਨਹੀਓਂ ਬੁੱਕਲਾਂ ਚ ਲੁਕਦੇ ਸਿਤਾਰੇ

ਪੁੰਨਿਆਂ ਦੇ ਚੰਨ ਵਰਗੇ
ਸੌ ਚੰਨ ਅੱਜ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਚਿੜੇ !
ਹਾਏ ਨੀ ! ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ
ਫੁੱਲ ਉਹਦੇ ਜਦ ਵਿਹੜੇ ਚ ਖਿੜੇ !
ਨੀ ਮੇਰੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ
ਫੁੱਲ ਉਹਦੇ ਅੱਜ ਵਿਹੜੇ ਚ ਖਿੜੇ !
ਹਾਏ ਨੀ ! ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ
ਫੁੱਲ ਉਹਦੇ ਵਾਲੇ ਵਿਹੜੇ ਚ ਖਿੜੇ !
ਹਾਏ ਨੀ ! ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ..
ਨੀ ਮੇਰੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ..

ਨੀ ਰੂਹਾਂ ਪਿੰਜ ਜਾਂਦਾ ਅੱਥਰਾ
ਜਦ ਮੂਹਰਿਓਂ ਦੀ ਲੰਘ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ
ਨੀ ਤਿੱਖੜੇ ਸੰਧੂਰੀ ਰੰਗ ਤੇ
ਸਾਡਾ ਚੁੰਨੀਆਂ ਦਾ ਗੋਟਾ ਗਸ਼ ਖਾਂਦਾ
ਨੀ ਚੀਰਿਆਂ ਦਾ ਪੇਚ ਬਣ ਜਾਂ
ਗੋੜਾ ਸੱਧਰਾਂ ਦਾ ਏਤਰਾਂ ਗਿੜੇ
ਹਾਏ ਨੀ ! ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ
ਫੁੱਲ ਉਹਦੇ ਅੱਜ ਵਿਹੜੇ ਚ ਖਿੜੇ
ਨੀ ਮੇਰੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ..
ਹਾਏ ਨੀ ! ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ..

ਕਿਰ ਕਿਰ ਜਾਏ ਚੰਦਰਾ
ਪੈਰ ਬੋਚ ਬੋਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰਾਂ !
ਦਿਲ ਦਾ ਕਸੂਰ ਕੋਈ ਨਾ
ਐਵੇਂ ਕੱਢਦਾ ਏ ਸੰਦਲੀ ਸੁਰਾਂ !
ਮਹਿਕ ਮਹਿਕ ਹੋਈ ਫਿਰਦੀ

ਵਣ ਚੰਦਨਾਂ ਦਾ ਜਿੱਤਰਾਂ ਖਿੜੇ !
ਹਾਏ ਨੀ ! ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ
ਫੁੱਲ ਓਹਦੇ ਅੱਜ ਵਿਹੜੇ ਚ ਖਿੜੇ
ਨੀ ਮੇਰੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ..
ਹਾਏ ਨੀ ! ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ..

ਨੀ ਗੱਲਾਂ ਅਜੇ ਘੱਟ ਕਰਦਾ
ਬਹੁਤਾ ਅੱਖਾਂ ਨਾ ਈ ਕਰਦਾ ਇਸ਼ਾਰੇ !
ਨੀ ਗੁੱਝੀਆਂ ਨਾ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ
ਨਹੀਓਂ ਬੁੱਕਲਾਂ ਚ ਲੁਕਦੇ ਸਿਤਾਰੇ !
ਨੀ ਲੋਆਂ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਨੇ
ਇਸ਼ਕ ਦਿਲ ਨਹੀਓਂ ਡੰਗਦਾ ਨਿਰੇ !
ਹਾਏ ਨੀ ! ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ
ਫੁੱਲ ਓਹਦੇ ਅੱਜ ਵਿਹੜੇ ਚ ਖਿੜੇ
ਨੀ ਮੇਰੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ..
ਨੀ ਸਾਡੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ..
ਹਾਏ ਨੀ ! ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ..

ਕੋਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਲਦੇ ਈ

ਕੋਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਲਦੇ ਈ ਧੁੱਪ ਤਿੱਖੀ ਹੋ ਗਈ
ਸੁਰਮੇ ਦੇ ਮਿਟਦੇ ਈ ਰਾਤ ਮਿਟੀ ਵੇਖ ਲੀਂ

ਵਾਵਾਂ ਦਿਆਂ ਬੁੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਲਫਾਂ ਚ ਸਾਂਭ ਲਾਂ
ਗਲੀ ਗਲੀ ਝਾਂਜਰਾਂ ਨੇ ਖਿੰਡੀਆਂ ਸਮੇਟ ਲੀਂ

ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਤਰਦੀ ਏ ਚੁੱਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ
ਮੱਠੀ ਮੱਠੀ ਲੋਅ ਰੰਗ ਡੋਰੀਏ ਦੇ ਵੇਖ ਲੀਂ

ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖ ਭਾਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮੇਟ ਲੀਂ
ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਰੇਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖ ਲੀਂ

ਬੁੱਲੀਆ ਤੇ ਬਾਤ ਪਰ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨੀਤ ਹੈ
ਫੋਲ ਲੀਂ ਕਿਤਾਬ ਐਵੇਂ ਜਿਲਦਾਂ ਨਾ ਵੇਖ ਲੀਂ

ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਝਾਂਜਰਾਂ ਚ ਮਿਹਣਿਆਂ ਦੇ ਬੋਰ ਨੇ
ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸਮੇਟ ਲੀਂ

ਰੋਮ ਰੋਮ ਸੁਣ ਕਾਇਨਾਤ ਦਾ ਪਪੀਹਾ ਇਹ
ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲੀਂ

ਢੇਰ ਚਿਰਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿਲੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਸੰਵਾਦ

ਕੀ ਬਣਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਤਲੀਆਂ ਦਾ?

ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬਹਿ ਜੀ ਏ ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ
ਐਂਵੇਂ ਅਈਧਰ ਐਧਰ ਦੀ ਬਾਤ ਹੋਵੇ
ਫੇਰ ਜੁਲਫਾਂ ਚ ਵਲ ਦੀਏ ਜਗ ਸਾਰਾ
ਫੇਰ ਤੱਕਲਿਆਂ ਵਰਗੀ ਬਾਤ ਹੋਵੇ

ਹੋਰ ਸੁਣਾ ਕਿੱਦਾਂ ਰਿਹਾ ਤੇਰਾ?
ਤੇਰੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਨੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫੜ੍ਹੀਆਂ ਕਿ ਨਹੀਂ?
ਗੁਲਾਬੀ ਪਰੀਆਂ ਤੇਰੇ ਆਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ
ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਤਲੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਕਿ ਨਹੀਂ?

ਓਹ ਲੰਮੀਆਂ ਨਰਮ ਝਿੰਮਣੀਆਂ ਜੋ
ਤੇਰੀ ਛਾਤੀ ਤੇ ਉੱਡ ਉੱਡ ਬਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ
ਕੀ ਬਣਿਆਂ ਓਹਨਾਂ ਤਲੀਆਂ ਦਾ
ਜੋ ਮਹਿੰਦੀਆਂ ਗਵਾਂਢੀਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ?

ਪੰਡ ਲਾਲ ਗੁਲਾਬੀ ਰੀਝਾਂ ਦੀ
ਭਰੇ ਬਗੀਚੇ ਚ ਓਹ ਤਾਂ ਮਿਲਿਆ ਨਾ
ਮੁੜ ਮੁੜ ਮੱਥੇ ਚ ਓਹੀ ਫੁੱਲ ਫੁੱਟੇ
ਜਿਹੜਾ ਫੁੱਲ ਗਮਲੇ ਚ ਖਿੜਿਆ ਨਾ

ਜਿਸਮ ਰੂਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੁਆਰ ਹੋਵੇ
ਰੂਹ ਜਿਸਮ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਪ੍ਰੇਤ ਹੁੰਦੀ
ਹੁੰਦਾ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਤੋਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ
ਅਈਥੇ ਵੇਖ ਲੀਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਰੇਤ ਹੁੰਦੀ।

ਛੱਡ ਫ਼ਲਸਫ਼ਿਆਂ ਚੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ
ਦੱਸ ਕੰਮ ਦੀ ਵਾਧ ਤੇ ਘਾਟ ਮੈਨੂੰ
ਕਬੂਤਰ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਚੋਗਾ ਚੁਗਣ ਆਏ
ਮਣੀ ਵਾਲਾ ਨਾ ਦੀਹਦਾ ਉਹ ਨਾਗ ਮੈਨੂੰ

ਉਹ ਜੱਸੀ ਗਈ ਏ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ?
ਕਦੇ ਕਿੰਦੇ ਨਾ ਹੋਈ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ?
ਬੁਣਤੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਹਿੰਦੀ ਗਲਤ ਪੈ ਗੀ
ਮੇਰੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਣਾ ਧੁੰਡ ਰੱਖੀਂ

ਕਦੇ ਭਿੰਦਾ ਨੀ ਮਿਲਿਆ ਮੁੜ ਤੈਨੂੰ ?
ਓਹ 'ਵਾਂਵਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲੇ ਚ ਉੱਡਦਾ ਸਫ਼ਾ
ਓਹ ਵੇਲਣੇ ਚ ਗੰਨਾ ਪੀੜ ਹੋਇਆ
ਓਹ ਸੋਚ ਮਹਿੰਗੀ ਨਾ ਘਾਟਾ ਨਫ਼ਾ

ਕੰਟੀਨ ਦੀ ਚਾਹ ਚ ਪੁੰਗਰੀ ਜੋ
ਉਸ ਵੇਲ ਦੇ ਫ਼ਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਡਿੱਗਣ
ਮੀਂਹ ਵਰੁਦਾ ਏ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਸਾਡੇ
ਮੇਰੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਦੇ ਪੈਰ ਭਿੱਜਣ

ਅੱਜ ਡੁੱਲ੍ਹਗੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੇਰ ਸਾਰੇ
ਕਿਤਾਬਾਂ ਚ ਚਮਕਣ ਨਾ ਏਥੇ ਸਿਤਾਰੇ
ਲਹੂ ਰਗਾਂ ਚ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂ ਦੇ ਵਾਂਗ
ਨਸ਼ੇ ਚ ਚਮਕਣ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਤਾਰੇ

ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਹੱਡਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫਿਰਨ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ
ਜਾਂ ਫਿਰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ
ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਫਾਹਿਆਂ ਦੀ ਗਲੀ ਬਣਗੀ
ਜੱਟ ਗਲੀ ਚ ਜਾਣੋਂ ਨਾ ਫੇਰ ਟਲਦੇ

ਓਹ ਜੋਬਨ ਜਿਉਂ ਤਾਜੀ ਘਟਨਾ ਘਟੇ
ਜਿਉਂ ਨਿੱਸਰਿਆ ਫ਼ੀਮ ਦਾ ਖੇਤ ਹੋਵੇ

ਨਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸੁੱਕਦੀ ਸੁੱਕ ਚੱਲੀ
ਥੋੜ੍ਹੇ ਗੀਟੇ ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਰੇਤ ਹੋਵੇ

ਜਦੋਂ ਡੁਬਕੀ ਲਾਉਣੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ 'ਚ
ਫਿਰ ਕਿੰਨਾ ਡੂੰਘਾ ਇਹ ਗੋਲਦੇ ਨਹੀਂ
ਓਨਾ ਚਿਰ ਹਵਾ ਇਹ ਰੁਕੀ ਹੋਈ
ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਲਹੂ ਇਹ ਖੋਲਦੇ ਨਹੀਂ

ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬਹਿ ਜੀਏ ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ
ਐਵੇਂ ਅਈਧਰ ਔਧਰ ਦੀ ਬਾਤ ਹੋਵੇ।
ਦਿਨ ਪੁਣ ਦੀ ਏ ਚਾਹ ਦੇ ਵਾਂਗ ਆਪਾਂ
ਜਿਓਂ ਦੁੱਧ ਸਰ੍ਹਾਣੇ, ਇਓਂ ਰਾਤ ਹੋਵੇ।

ਚਿੱਟਾ ਤੇਜ਼ਾਬ

ਤੋਪਾਂ ਨੂੰ ਚੰਡ ਕੇ ਜਿਥੇ, ਦਾਦੇ ਨੇ ਹਲ ਚਲਾਏ
ਗੁੱਟਾਂ ਤੇ ਕੜਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ, ਖੈਬਰ ਜਮਰੌਦ ਸੀ ਪਾਏ
ਪੋਤੇ ਕੰਢਿਆਂ ਤੇ ਝੂਲਣ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਬ ਦੇ
ਘਰ ਘਰ ਨੇ ਛਿੱਟੇ ਪੈ ਗਏ, ਚਿੱਟੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੇ।

ਨਾ ਹੀ ਓਹ ਪੈਲਾਂ ਪਾਵਣ, ਨਾ ਹੀ ਓਹ ਬੋਲਦੀਆਂ
ਤੂਤਾਂ ਦੇ ਮੋਛੇ ਵਰਗੇ, ਪੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਰਨੀਆਂ
ਉੱਡਕੇ ਨੀ ਚੱਲੋਂ ਕਿਧਰੇ, ਹੋਰਾਂ ਈ ਦੇਸਾਂ ਨੂੰ
ਰੰਗ ਢੰਗ ਨੇ ਬਦਲੇ ਬਦਲੇ, ਲੱਗਦਾ ਜਨਾਬ ਦੇ।

ਵਿਕੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪਹਿਲੋਂ, ਵਾਰੀ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਦੀ
ਬਾਪੂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਅੰਮੀ ਦਿਆਂ ਨੀਰਾਂ ਦੀ
ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗਰ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ, ਬੂਹੇ ਜੋ ਘਰ ਦੇ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਸਤੇ, ਪਰਚੇ ਹਿਸਾਬ ਦੇ।

ਪੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਟ ਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਖਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਵਾਂ ਦੇ
ਛਾਤੀ ਚੋਂ ਮਹੁਰੇ ਸਿੰਮਣ, ਰੱਬ ਵਰਗੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ
ਮਿੱਟੀ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇਂਦੀ, ਜਾਂਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ
ਪਰ ਤਾਂ ਨੇ ਝੜਦੇ ਜਾਂਦੇ, ਸਾਡੇ ਸੁਰਖਾਬ ਦੇ।

ਸੰਤਾਲੀ ਚੌਰਾਸੀ ਪਿੱਛੋਂ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਬ ਦੀ
ਕੰਨੀ ਕੋਈ ਫੜ ਲਉ ਹੁਣ ਵੀ, ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ
ਵੇਲਾ ਜੇ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ, ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭੋਗੇ
ਜਿੱਦਾਂ ਹੁਣ ਸਤਲੁਜ ਲੱਭੋ, ਪੱਤਣ ਚਨਾਬ ਦੇ।

ਸ਼ਕਲਾਂ ਤਾਂ ਬਦਲੀ ਬੈਠੇ, ਨਾਦਰ ਅਬਦਾਲੀ ਬਈ
ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਫੜ ਉੱਠਣ, ਖੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਾਲੀ ਬਈ
ਗੁਰੂਆਂ ਵੱਲ ਮੁੱਖੜੇ ਕਰ ਲਓ, ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਤਿਲਕਣ ਚੋਂ
ਪੁੱਤ ਬੀਬੇ ਬਣ ਜੋ ਮੁੜਕੇ, ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ।

ਤਨ ਤਲਿੱਸਮ

ਓਹ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ
ਅਜੇ ਰੁਖਸਤ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ
ਅਜੇ ਖਾਬ ਗਏ ਪਰ ਦਾਗ ਨਹੀਂ
ਅਜੇ ਹੋਰ ਬੜਾ ਕੁੱਝ ਬਾਕੀ ਹੈ..

ਅਜੇ ਪੱਤੀ ਪੱਤੀ ਨੀਲਾ ਅੰਬਰ
ਅਲਸੀ ਦਾ ਜਿਉਂ ਫੁੱਲ ਕੋਈ
ਅਜੇ ਪੈੜਾਂ ਦੇ ਇਹ ਕੈਂਠੇ ਬਾਕੀ
ਕੀ ਦੱਸੋਗਾ ਮੁੱਲ ਕੋਈ
ਅਜੇ ਲੂੰ ਲੂੰ ਅੰਦਰ ਫੁੱਟੇ ਓਹਦੇ
ਪੋਟਿਆਂ ਵਰਗਾ ਫੁੱਲ ਕੋਈ
ਅਜੇ ਕੁਲ ਫਿਰਦੌਸ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਹੈ

ਇਹ ਦੂਰੀ ਦਾ ਜੋ ਪੱਥਰ ਹੈ
ਇਹ ਪਾਣੀ ਹੋ ਹੋ ਉੱਡਣਾ ਏ
ਜਦ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋਈ ਨੇ
ਦਹਿਲੀਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਉੱਗਣਾ ਏ
ਜੋ ਰਸਤਾ ਦਿਲ ਤੋਂ ਤੁਰਿਆ ਏ
ਓਹ ਦਿਲ ਤੇ ਆ ਕੇ ਪੁੱਗਣਾ ਏ
ਅਜੇ ਕੋਹ ਕੁ ਤੁਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ

ਓਹ ਕੱਕੇ ਰੇਤੇ ਉੱਪਰ ਡਿੱਗਿਆ
ਪੀਲਾ ਫੁੱਲ ਜਿਓਂ ਥੋਹਰਾਂ ਦਾ
ਓਹ ਲੂਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੂਹਾ ਹੋਇਆ
ਨਾਚ ਕਲਹਿਰੀ ਮੋਰਾਂ ਦਾ
ਓਹ ਫੁੱਕਰਾਂ ਦੀ ਮੁਸਕਾਨ ਚ ਰਚਿਆ
ਰਾਜ਼ ਧੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਰਾਂ ਦਾ
ਅਜੇ ਬੂਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ

ਪਿੰਡੇ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਚੀਲ ਭੁਖਾਲੀ
ਪਿੰਡੇ ਨੂੰ ਉੱਡ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
ਕੋਈ ਵਿਰਲੀ ਵਾਂਝੀ ਬਾਤ ਸੰਪੂਰੀ
ਨੇੜੇ ਹੋ ਹੋ ਬਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ
ਧੁੱਪ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
ਅਜੇ ਤਨ ਤਲਿੱਸਮ ਬਾਕੀ ਹੈ

ਮੁਰਗਾਬੀ ਸੁਣੀਏ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ

ਧੁੱਪ ਕੋਸੀ ਕੋਸੀ
ਮੱਠੀ ਮੱਠੀ ਅੱਜ ਦੀ ਏ
ਓਹ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੰਨੀ
ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲੀ ਲੱਗਦੀ ਏ
ਅੱਜ ਸੜਕਾਂ ਆਈਆਂ ਬੂਹੇ
ਮੈਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ
ਅੱਜ ਮੁਖਬਰ ਬਣ ਕੇ
'ਵਾ ਪੁਰੇ ਦੀ ਵਗਦੀ ਏ
ਓਹ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੰਨੀ
ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲੀ ਲੱਗਦੀ ਏ

ਓਹ ਕਦਮ ਉਠਣ ਤੇ
ਦੀਵੇ ਘਿਓ ਦੇ ਬਲਦੇ ਨੇ
ਓਹ ਸਾਹ ਲਏ ਤਾਂ
ਤਾਰੇ ਅੰਬਰੋਂ ਝੜਦੇ ਨੇ
ਖੁਫੀਆ ਜਿਹਾ ਕੋਈ
ਕਾਂਬਾ ਛਿੜ ਜੇ ਪੌਣਾਂ ਨੂੰ
ਅੱਜ ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਵੇਖਣ
ਛਾਵਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਪੌਣਾਂ ਨੂੰ
ਅੱਖਾਂ ਚੋਂ ਇਤਲਾਹ ਹੋਈ
ਰਗ ਰਗ ਦੀ ਏ

ਚੱਕਬੰਦੀ ਕਰ ਦੇ
ਬੋਸਾ ਜਿਓਂ ਰੁਖਸਾਰ ਦੀ
ਫੁੱਲ ਅੰਦਰ ਸੁੱਤੀ
ਧਾਰ ਜਿਉਂ ਤਲਵਾਰ ਦੀ
ਜਿਉਂ ਬਲਦੀ ਬਲਦੀ ਸੰਦਲ

ਮਹਿਕ ਪਿਆਰ ਦੀ
ਜਿਉਂ ਖੁਰਦਾ ਜਾਂਦਾ
ਸੂਰਜ ਸ਼ਾਮ ਨਿਹਾਰਦੀ
ਜਿਉਂ ਲੰਘੇ ਦਿਨ ਦੀ ਯਾਦ
ਉਫਕ ਤੇ ਦਗਦੀ ਏ

ਉਹ ਮੰਨੇ ਜਾਂ ਮੰਨੇ
ਦਿਲ ਤਾਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ
ਜਦ ਆਏ ਸਵਾਲੀ
ਦਰੋ-ਦਰੀਚਾ ਕੰਬਦਾ ਹੈ
ਧੁੰਦ ਮੋੜਾਂ ਉੱਤੇ
ਉੱਸਲਵੱਟੇ ਲੈਂਦੀ ਹੈ
ਮੁਰਗਾਬੀ ਸੁਣੀਏ
ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਦੂਰ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਜੋਤ
ਸਵੱਲੀ ਜਗਦੀ ਏ

ਮੇਰੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਬੜੇ

ਮੇਰੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਬੜੇ, ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਮੁੱਕਣੇ ਨੇ?
ਹੱਥਾਂ ਚੋਂ ਪੱਥਰ ਛੁੱਟ ਜਾਣੇ, ਨਾ ਦਿਲ ਚੋਂ ਛੁੱਟਣੇ ਨੇ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਕੁਰਖਤ ਬੜੇ, ਇਹ ਛਲਣੀ ਕਰ ਜਾਣੇ
ਪਰ ਯਾਰਾ ਤੇਰੀ ਚੁੱਪ ਵਾਲੇ, ਫੱਟ ਜਾਅਦਾ ਦੁਖਣੇ ਨੇ

ਤਿਰਸ਼ੂਲਾਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਤੇ, ਰੱਤ ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ
ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਦਣ ਢੁੱਕਣੇ ਨੇ

ਵਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਨਾਸੂਰ ਅਵੱਲੇ, ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਕੱਟਣੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ
ਇਹ ਜਿੰਨੇ ਪੋਲੇ ਪੋਲੇ ਛੇੜੇ, ਓਨੇ ਦੁਖਣੇ ਨੇ

ਤੇਹ ਏਨੀ ਕਿ ਮੇਚ ਕੋਈ, ਦਰਿਆ ਅਜੇ ਵੀ ਆਇਆ ਨਾ
ਲੋਭਾਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਬੰਦੇ ਦੇ, ਨਾਲ ਈ ਰੁਕਣੇ ਨੇ

ਜੇ ਲੋੜੋਂ ਬਹੁਤਾ ਲੋਚੋਗੇ, ਓਹ ਜ਼ਹਿਰ ਚ ਵੱਟ ਜਾਂਦੈ
ਤਾਕਤ, ਇੱਛਾ, ਹਉਮੈ ਵਧਕੇ, ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਦੁਖਣੇ ਨੇ

ਸਾਂਝੇ ਵਾਰ ਨੇ ਬੋਹੜ ਅਨਾਰ ਕੀਤਾ

ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਚੋਲਾ ਲੀਰ ਹੋਇਆ
ਖਾਲਸ ਫੁੱਲ ਹੋਏ ਪ੍ਰਵਾਨ ਮੱਥੇ
ਵਾਂਗ ਸ਼ਿੱਦਤਾਂ ਡੂੰਘਾ ਟੱਕ ਲੱਗਾ
ਧਾਰ ਖੂਨ ਦੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੱਪੋ

ਸਾਂਝੇ ਵਾਰ ਨੇ ਬੋਹੜ ਅਨਾਰ ਕੀਤਾ
ਵਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਝੂਠਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ
ਦਸਮ ਜੋਤ ਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰਿਆ
ਖੰਡਾ ਜਾਗਿਆ ਲੋਹਾ ਗੋਣ ਲੱਗਾ

ਨੰਗੇ ਪੈਰਾਂ ਚ ਮਿਰਗ ਚੁੰਗੀਆਂ ਨੇ
ਨੀਲੇ ਬਾਣਿਆਂ ਚ ਤੇਗ ਤੂਫਾਨ ਸੁੱਤੇ
ਤੀਰ ਭੱਥਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਕਾਂ ਮਾਰ ਆਖਣ
ਸਾਹ ਦੁਸ਼ਟ ਪਰੋ ਦੀਏ ਨੋਕ ਉੱਤੇ

ਰੋਹ ਢਲਿਆ ਅਕੀਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਏਦਾਂ
ਕਿਹੜਾ ਕੀ ਏ ਪਤਾ ਕੀ ਲੱਗੇ
ਤਲਵਾਰ ਖਣਕਦੀ ਚੂੜੀਆਂ ਗਗਨ ਵੀਣੀ
ਨੇਜੇ ਢਾਲ ਤੇ ਖੜਤਾਲ ਵੱਜੇ

ਮਿੱਟੀ ਹੋਈ ਸਵੱਲੀ ਭਾਗ ਲੱਗੇ
ਜਦ ਕਾਠੀਓਂ ਟੁੱਟ ਗੁਲਾਬ ਡਿੱਗੇ
ਦਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗੇ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਬਾਜੇ
ਦੂਰ ਅੱਪੜੇ ਨਗਾਰੇ ਡਗ ਸਿੱਧੇ

ਤੁਰਿਆ ਅਜਬ ਹਠੀਲਾ ਸਾਜ਼ ਵੇਖੋ
ਇਕਤਾਰਾ ਖੰਡੇ ਦੀ ਤਾਰ ਵੇਖੋ
ਪਾਕ ਪਰਿਕਰਮਾਂ ਸਾਜ਼ ਨਵਾਜ਼ ਵੇਖੋ
ਤਨ ਕੀਰਤਨ ਕਰਤਾਰ ਵੇਖੋ।

ਫਟਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੀਘ ਸਤਰੰਗੀਆਂ ਲਈ
ਉੱਜ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ?
ਕਾਇਆ ਕੰਚਨ ਅਹਿਰਨ ਬਿਨ ਕਿੱਦਾਂ
ਖਰੇ ਸੋਨਿਆਂ ਚ ਅੱਗ ਦਾ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ

ਕਾਇਆ ਕੰਚਨ ਅਹਿਰਨ ਬਿਨ ਕਿੱਦਾਂ
ਖਰੇ ਸੋਨਿਆਂ ਚ ਅੱਗ ਦਾ ਡੰਗ ਹੁੰਦਾ

ਤਲਵਾਰ ਰੁੱਤੇ

ਕੋਈ ਆਏ ਜਦ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਾ
ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ 'ਚ ਸ਼ਹਿਰ ਗਰਾਂ ਸੁੱਤੇ
ਕੱਚੇ ਰਾਹ ਚੋਂ ਸ਼ਾਹਨ ਰਾਹ ਉੱਠਣ
ਫੁੱਲ ਸਾਣ ਚੜ੍ਹਨ ਤਲਵਾਰ ਰੁੱਤੇ

ਓਹ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧੀ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ
ਹੋਇਆ ਜਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ
ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਤੇਗ ਕਿਰਪਾ ਬਣ ਗਈ
ਮਿਹਰਾਂ ਬਣਿਆ ਤੀਰ ਕਮਾਨ
ਗੋਬਿੰਦ ਫੁੱਲ ਨੇ ਗੋਬਿੰਦ ਤਾਰੇ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਡਾ ਸਾਹ ਪ੍ਰਾਣ
ਗੋਬਿੰਦ ਇੱਕ ਜਗਦੀ ਗਾਥਾ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੋਏ ਆਬ ਦੀ
ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ

ਬਾਲ ਮਸਤਕ ਅੰਦਰ ਜਦੋਂ
ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਫੁੱਟਦਾ ਹੈ
ਓਹ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਚ ਸੋਨੇ ਵਾਲੇ
ਕੰਗਣ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ
ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦਾ ਪੂਰ
ਅਈਥੇ ਆ ਕੇ ਰੁਕਿਆ ਹੈ
ਦੂਜਾ ਕੰਗਣ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਖੇ
ਅਈਥੇ ਸੁੱਟਿਆ ਹੈ
ਅਈਥੇ ਮੁੱਕਦੀ ਹੱਦ
ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲੀ ਢਾਬ ਦੀ

ਮੱਥਿਆਂ ਤੋਂ ਤਿਲਕ ਦਾ
ਜਦ ਰੰਗ ਉੱਡਣ ਲੱਗਿਆ
ਓਹ ਗੂੜ੍ਹੀ ਰੱਤ ਪੈਰਾਂਬਰੀ

ਦੇ ਰੰਗ ਨਾ ਗਿਆ ਰੰਗਿਆ
ਨੌਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤ 'ਚੋਂ
ਅਕਾਸ਼ ਪੂਰਾ ਝਾਕਦਾ
ਓਹ ਸੀਸ ਹਿੰਦ ਦਾ ਰੱਖਦਾ
ਤੇ ਸੀਸ ਦੇਵੇ ਬਾਪ ਦਾ
ਹਿਸਾਬ ਵਿੱਚ ਨਾ ਗੱਲ ਆਏ
ਗੱਲ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਦੀ

ਇਹ ਪੱਗ ਦੇ ਜੋ ਪੇਚ ਨੇ
ਗੋਬਿੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ
ਇਹ ਨੰਦਪੁਰ ਚੋਂ ਉੱਠਦੇ
ਕੱਕਿਆਂ ਦੀ ਤਾਬ ਹੈ
ਤਪ ਤਪ ਕੇ ਖਾਲਸ ਹੋ ਗਿਆਂ
ਪ੍ਰਵਾਨਿਆਂ ਦਾ ਜਾਪ ਹੈ
ਇਹ ਲੋਹ ਮਖਮਲੀ ਬੋਲ ਨੇ
ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪ ਹੈ
ਤੇਗ ਦੀ ਟੁਣਕਾਰ ਚ ਧੁਨ ਹੈ
ਨਾਨਕ ਵਾਲੀ ਰਬਾਬ ਦੀ

ਪੰਜ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਵੇਖੀ
ਲੱਖ ਬੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦੀ
ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਸਕੂਲ ਲੱਗਦਾ
ਇਹ ਕੱਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਹੈ ਕਾਹਦੀ
ਨਾ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਚ ਰੁੜ੍ਹਦੀ
ਚਮਕੌਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਿੜਕੇ
ਇੱਕ ਖੇਤ ਜੁਲਮ ਵਾਲਾ
ਤੇ ਮੁੰਜਰ ਕੋਈ ਨਾ ਥਿੜਕੇ
ਇਹ ਤੇਗ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ
ਨਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਰਾਗ ਦੀ

ਓਹ ਪੋਤੇ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ
ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਦੁਲਾਰੇ
ਨੀਂਹਾਂ ਚ ਬੁੱਤ ਚਿਣ ਤੇ

ਨਾ ਚਿਣ ਸਕੇ ਜੈਕਾਰੇ
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਉਗਮੀ
ਨੀਂਹਾਂ ਚ ਖਿੜੀ ਕਮਾਈ
ਓਹ ਹੱਦ ਜੁਲਮ ਦੀ ਮਿਣਦੇ
ਓਹ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਉਚਾਈ
ਓਹ ਪਾਪ ਇੰਤਹਾ ਸੀ
ਓਹ ਅੱਤ ਸੀ ਸਵਾਬ ਦੀ

ਇਹ ਲੋਰ ਹੈ ਇਹ ਹੋਰ ਹੈ
ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਹੈ ਘਨਘੋਰ ਹੈ
ਇਹ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ
ਸਰਹੰਦ ਦੀ ਕੰਗਰੋੜ ਹੈ
ਇਹ ਆਰਿਆਂ ਦੀ ਛਾਂ ਵੀ ਹੈ
ਇਹ ਚਰਖੜੀ ਦਾ ਕਿੱਲ ਵੀ
ਇਹ ਠੰਡਿਆਂ ਬੁਰਜਾਂ ਚ ਮਾਵਾਂ
ਗੁਜਰੀਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਵੀ
ਇਹ ਯਾਰੜੇ ਦੇ ਸੱਥਰਾਂ ਤੇ
ਅਨਹਦਾਂ ਦੇ ਨਾਦ ਦੀ

ਰੱਤ ਵਿੱਚ ਖਿੜਿਆ ਫੁੱਲ ਲੋਹੇ ਦਾ
ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਦੀ 'ਵਾਜ਼ ਹੈ
ਗੋਬਿੰਦ ਅਰਕ ਹੈ ਧਰਮ ਦਾ
ਗੋਬਿੰਦ ਧੁਰ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਹੈ
ਲਹੂ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਭਰ ਦਿਓ
ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਰੋ ਉਧਾਰ ਦਾ
ਹਿੰਦ ਤੇ ਜੋ ਕਰਜ਼ ਹੈ
ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ
ਗੋਬਿੰਦ ਅੰਤਮ ਰੇਖਾ ਹੈ
ਲੜੀ ਜੋ ਅਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਦੀ

ਗੋਬਿੰਦ ! ਗੋਬਿੰਦ ! ਗੋਬਿੰਦ !
ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ

ਕਦੇ ਲੰਘ ਜਾਵੀਂ ਯਾਰ
ਦਿਸਹੋਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ
ਕਦੇ ਫ਼ਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਫੇਰ
ਇਸ ਅਰਸ਼ ਨੂੰ ਖਿਲਾਰ ਦੇ

ਤੇਰੀ ਲੋਅ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ
ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਢੂੰਡ
ਕੋਈ ਸੂਰਜ ਹੀ ਬਾਲ ਦੇ

ਸਖੀਏ ਇੱਕ ਜਗਦੀ ਬੀਹੀ
ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਸਰਦਰ ਖੀਣੀ !
ਕੰਘ ਜਾ ਸਿਰ ਕੱਜ ਕੇ ਤੂੰ
ਚਾਨਣ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਅੰਦਰ
ਚਾਨਣ ਹੋ ਰੱਜ ਕੇ ਤੂੰ!

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਵਿਰਾਸਤ ਅਕਾਦਮੀ
ਲੁਧਿਆਣਾ

ਨਨਕ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰਸਤਕ ਮਾਲਾ

ISBN 978-93-81439-83-8

9 789381 439838